

Fikreti Kurpejović
-diplomiranoj pravnici-

*Kćeri moja, sa toboma sam se dičio,
i za tobom vječno, ponosno tugujem!
Tvoj otac, Avdul*

Izdavač:

*Matica muslimanska Crne Gore
Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog
muslimanskog naroda.*

Za izdavača:

Akademik, dr oec. Avdul Kurpejović

Urednik:

Akademik, Sreten Vujović

Lektor:

prof. Skender Peročević

Kompjuterska priprema za štampu:

victor@t-com.me

Štampa:

IVPE- Cetinje

Tiraž: 1.000 primjeraka.

Cijena: Besplatna.

*Preštampavanje, fotokopiranje ili prepisivanje se može
vršiti u dogovoru sa autorom.*

---

*Štampanje knjige finansira Matica muslimanska Crne Gore,
Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog
muslimanskog nar*

Matica Muslimanska
Crne Gore

Crna Gora - Podgorica

Matica Muslimanska
of Montenegro

Montenegro - Podgorica

Akademik dr oec. Avdul Kurpejović

*Ko smo mi
Muslimani Crne Gore*

Podgorica, 2018. godine

Akademik, dr oec. Avdul Kurpejović

Predgovor

Izdanja Matice muslimanske Crne Gore, a posebno Istorija Muslimana Crne Gore, knjiga prva i druga, dala su vidan doprinos istraživanju, proučavanju i prezentaciji etnogeneze, etnologije, etnografije, kulture, istorije i nacionalnih osobnosti crnogorskih Muslimana.

Izdanjima Matice je takođe dat izuzetan doprinos analiziranju društvenog, nacionalnog i političkog statusa, položaja, zaštite od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije, negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog. Stoga sam *ocijenio cjelishodnim* da se u jednostavnijoj i kraćoj publikaciji, ukratko i uz najnužniju argumentaciju, izloži sve što se danas, na temelju najnovijih saznanja i dostignuća, može kazati o Muslimanima Crne Gore.

Namjera je kazati sažeto i objektivno najbitnije o etnogenezi, porijeklu, istoriji, civilizacijsko-kulturnim osnovama postojanja muslimanskog naroda u Crnoj Gori, o njegovoj kulturi sociokulturnim karakteristikama, načinu života, kulturnoj i ukupnoj stvarnosti u kojoj je ovaj narod živio i u kojoj sada živi, o njegovim odnosima kao zasebnoj narodnosnoj i sociokulturnoj grupi prema drugim narodima s kojima su srodni i sa kojima zajedno žive vjekovima.

Cilj je da se istorijski, sadržajno, definiše identitet muslimanskog naroda Crne Gore i ukaže na njegov istorijski, socijalni, kulturni i duhovni sadržaj i kretanje kroz istoriju, te da se na osnovu tih činjenica definiše značenje postojanja

ovog naroda i djelovanja u socijalnoj, ekonomskoj, kulturnoj, duhovnoj i političkoj sferi života na tlu domovine i države Crne Gore.

U nedostatku nastajalih i postojećih istinitih, u javnosti važećih i prezentiranih, usvojenih dokaza nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, nužna je precizna i tačna definicija nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i utvrđivanje odnosa sa identitetima drugih, u istorijskom hodu nastalih identiteta u Crnoj Gori, što je bitno za određivanje i uspješno sprovođenje u život političke strategije borbe Muslimana za očuvanje vlastitog nacionalnog identiteta i imena.

To znači, da samo: *Ako dobro znamo ko smo i šta smo, ako smo svjesni prave istine o muslimanskom nacionalnom i kulturnom identitetu, ako tačno znamo šta to znači biti autohtoni Musliman Crne Gore u istorijskom i u aktuelnom kontekstu sadašnjeg postojanja, bićemo u stanju da precizno odredimo ciljeve istorijskog i političkog statusa, života i djelovanja i time izbjegnemo sve pogreške i negativne konsekvence. Ove pogreške i njihove posljedice moramo izbjeći da nam se ne bi reklo ono što je Njegoš napisao u Gorskom vijencu: „Da si ko si, ti nijesi znao“.*

Ovakva saznanja i kazivanja su potrebna i zbog toga što se istorijske, etnološke, etnografske, kulturološke institucije Crne Gore nijesu bavile niti se sada bave istorijom, tradicijom, etnogenezom, nacionalnm i kulturnim osobenostima autohtonih Muslimana Crne Gore, iako oni postoje više od 560 godina, te bez odlaganja nedvosmisleno treba odrediti istorijski evolutivni proces narodnosnog oformljenja i utvrditi specifičnost nacionalnog identiteta i njegov sadržaj kao i odnos sa sadržajem drugih nacionalnih i kulturnih identiteta, kao istorijski relevantnih međusobnih razlika i specifičnosti.

Među motivima su i nepobitna naučna, etnogenetska,

etnološka, etnografska, istorijska i kulturološka saznanja, koja se moraju uvažavati, da su Muslimani Balkana, a time i Crne Gore *specifičnost kao nacija*, jer su jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. *religijske inicijacije*. Svi drugi narodi Balkana istovremeno sa donošenjem nacionalno-oslobodilačkih programa, koji su imali državopravni karakter, stvarali su na osnovu njih naciju-državu, dok Muslimani to nijesu mogli niti mogu sada, jer nemaju svoju teritoriju. Oni su stvarali nacionalni identitet u okviru država drugih naroda u kojima su imali i sada imaju status nacionalne manjine, odnosno manjinskog naroda.

Iako su egzistirali u svim republikama i pokrajinama i imali različite etnogeneze, Muslimani Balkana i Evrope prvi put u svojoj istoriji u Saveznoj Republici Jugoslaviji su bili jedan od konstitutivnih i državotvornih naroda.

U SFR Jugoslaviji Muslimani su bili državotvorni i konstitutivni narod, jer su imali istu religiju, islam, nacionalni identitet i ime Musliman, maternji jezik, srpskohrvatski i zajedničku državu SFR Jugoslaviju, ali različite etnogeneze, kulturne identitete i kulturu i različite političke i nacionalne statuse i položaje u republikama i pokrajinama.

Ovom knjigom se daje odgovor na neosnovane tvrdnje da Nacionalni identitet i ime Musliman nije tvorevina Komunističke partije Jugoslavije ili Komitrne, već je uspostavljen u Bosni i Hercegovini 1900. godine, kada su naučni radnici i intelektualci odlučili da se svi pripadnici islamske religije nacionalno izjašnjavaju kao Muslimani, islamske vjere. Ovo je prihvaćeno kod svih pripadnika islamske religije u Bosni i Hercegovini kao i u drugim krajevima izvan Bosne sve do današnjih dana i trajaće dok je ljudskog društva.

Nacionalni identitet i ime Musliman na Balkanu je ozvaničen poslije prvog svjetskog rata, prelazom muslimanske

vjerske manjine u *Etno-nacionalni identitet*, izvršen Ugovorom o zaštiti nacionalnih manjina 1920. godine u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, na osnovu Sen Žermenskog ugovora o miru iz 1919. godine.

Kontinuitet ozvaničenja nacionalnog identiteta Muslimana se nastavlja uoči podizanja ustanka protiv okupatora i domaćih izdajnika 1941. godine, kada se u Proglasu pozivaju i oni na ustanak, pa sve do Odluka II zasjedanja AVNOJ-a.

U bivšoj SFR Jugoslaviji, kako je već napisano, Muslimani su bili jedan od konstitutivnih i državotvornih naroda.

Nakon raspada SFR Jugoslavije, osnivanja novih i obnove starih država, Muslimani su podijeljeni i izgubili su državotvorni i konstitutivni status u svim novonastalim državama, osim u Bosni i Hercegovini gdje su jedan od tri konstitutivna i državotvorna naroda. U svim drugim državama Muslimani imaju status nacionalne manjine. U Crnoj Gori Muslimani imaju nacionalni status *manjinskog naroda*, koji po Ustavu imaju status *ravnopravnih građana i pripadnika naroda*, što podrazumijeva i karakter državotvornosti i konstitutivnosti.

Prema tome, neosnovane su tendenciozne i asimilatorske tvrdnje da su raspadom SFR Jugoslavije Muslimani kao narod prestali da postoje, već su podijeljeni u više država i došlo je do nametanja kolektivnog nacionalnog preimenovanja u Bošnjake uspostavljanjem bosanskog velikobošnjačkog programa.

Pogodno tle i ambijent za realizaciju bosanskog velikobošnjačkog, islamskog programa je sadržano u činjenici što u nauci u Crnoj Gori još nije na zadovoljavajući način i na relevantnim naučnim saznanjima i dokumentima prezentirana historiografska istina o Muslimanima kao jednom od autohtonih naroda države Crne Gore, iako je nepobitnim naučnim, etnografskim i svim drugim saznanjima i stvarnosti nesporno da je nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne

Gore osnovna, stabilna, lako prepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobenost nacionalnog i kulturnog identiteta.

Istraživanja i kazivanja koja se ovdje prezentiraju su utemeljena i na Kuranskom poimanju istine, naučnim saznanjima, nepobitnim činjenicama, zvaničnim dokumentima i statističkim podacima, da u svojoj istoriji koja traje više od 560 godina, autohtoni Muslimani Crne Gore nijesu bili nikada izloženi egzistencijalnoj kulturnoj i nacionalnoj ugroženosti kao što su izloženi uspostavljanjem bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, krjem XX i početkom XXI vijeka.

Knjiga ima za krajnji cilj razobličavanje, demaskiranje, osporavanja i negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja bošnjačkog, na etnološkoj, etnogenetskoj, etnografskoj, istorijskoj i društveno-političkoj osnovi, i putem zvaničnih dokumenata i statističkih podataka.

Negiranje nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja bošnjačkog se vrši kontinuirano, u knjigama, nelegalnim i nelegitimnim dokumentima, deklaracijama, zbornicima, časopisima, kao i drugim publikacijama i medijima.

Iako su Muslimani bili izloženi prljavoj, svestrano organizovanoj agresivnoj kampanji i propagandi, u svrhu negiranja nacionalnog identiteta, i nametanju bošnjačkog, ipak nijesu trebali, niti smjeli tako olako povjerovati propagatorima, kojima je lični interes iznad interesa naroda kome pripadaju, odreći se vlastitog, stvarnog nacionalnog identiteta i prihvatiti bošnjački.

Još tragičnije je što je, putem ovakve propagande, ne tako mali broj Muslimana Crne Gore misli da su bosanski Bošnjaci, sa kojima nemaju ničeg zajedničkog osim islamske religije.

Ovom knjigom se nedvosmisleno dokazuje i poručuje da autohtoni Muslimani Crne Gore neće doživjeti etnocid, te da

su nastali prije rođenja njihovih „grobara“, da će ih nadživjeti i trajno opstajati.

Knjiga, istovremeno, ima karakter pisma, poslanice, crnogorskim Muslimanima, koji su indoktrinirani da su Bošnjaci, a to stvarno nijesu nikada bili, nijesu sada niti mogu biti ikada, da nijesu imali niti sada imaju potrebu da mijenjaju svoj autohtoni nacionalni identitet, jer su Muslimani i Bošnjaci Crne Gore islamski narodi sa različitim nacionalnim identitetima, maternjim jezicima i jedinstvenom, zajedničkom kulturom i kulturnom baštinom.

Predgovorom poručujem svima koji neosnovano, maliciozno i cinički negiraju nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore, svojataju i proglašavaju bošnjačkom, vrijednu, osobenu i vjekovima stvarnu materijalnu i duhovnu kulturnu baštinu autohtonih Muslimana Crne Gore, da time nameću nacionalnu i kulturnu asimilaciju, kršeći Ustav Crne Gore i međunarodne pravne akte kojima se jemče ljudska prava i slobode.

Polazeći od činjenice da Muslimani Crne Gore egzistiraju na Balkanu sa pripadnicima brojnih drugih nacionalnih identiteta i islamske vjere, a imajući u vidu nepobitnu činjenicu da je Balkan i u XXI vijeku veoma složen i osoben sa brojnim važnim komponentama, geografskim, vojnostrategijskim položajem, ekonomskom nerazvijenošću, konglomeratom vjerskih, tradicionalnih, občajnih, jezičkih, kulturnih, nacionalnih i državnim specifičnosti i različitosti koje su stalno izazivale razne sukobe i ratove, a sada predstavljaju nestabilnost javne scene Balkana i država, cijenim neophodnim osvrt na javnu scenu Crne Gore i Balkana koji čini sastavnu komponentu Predgovora.

Cnogorska javna scena.

(Sažeti osvrt)

Muslimani Crne Gore ostvaruju svoja prava i slobode, jednakopravan društveni, politički i nacionalni status i položaj zajemčen Ustavom Crne Gore i štite svoj kulturni i nacionalni identitet od negiranja i programirane asimilacije.

Na crnogorskoj javnoj sceni djeluje 52 političkih partija, među kojima su najbrojnije velikosrpske, srpske i prosrpske, dijelom albanske nacionalne, crnogorske nacionalne, građanske, bošnjačke nacionalne partije i stranke. U političkom djelovanju znatnog dijela ovih partija i stranaka ima otvorenih ili prikrivenih nacionalističkih i anticnogorskih namjera, kojima se permanentno destabilizuje crnogorska javna scena i djelimično ograničavaju i ugrožavaju nacionalni identiteti manjinskih naroda, posebno Muslimana.

Uz sve rečeno, postoje i djeluju i političke partije koje slove kao građanske, a u njihovom djelovanju gotovo da ne postoje razlike od djelovanja velikonacionalističkih, kleronacionalnih, nacionalističkih političkih partija.

Činjenica je da jedino Muslimani nijesu politički organizovani u svojoj nacionalnoj partiji, već u okviru Demokratske partije socijalista. DPS se prema Muslimanima odnosi krajnje ignorantski, umjesto da njeguje jednakopravan status i položaj u zaštiti od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije i nametanja bosanske velikobošnjačke asimilacije.

Krajnje je maliciozno i licjemerno, a za Muslimane Crne Gore teška uvreda i istorijska nepravda to što rukovodstvo anticnogorske političke grupacije Demokratski front na čelu sa novoproklamovanim četničkim vojvodom javnosti prezentira Deklaraciju o pomirenju partizana iz četnika iz drugog svjetskog rata. Ako ne pamte ko su bili četnici, a ko partizani

i koja su zlodjela četnici počinili, posebno nad muslimanskim stanovništvom, mogli su i trebali saznati istinu prije pisanja Deklaracije. Isto tako, za koga oni pišu Deklaraciju. Da li za posthumno pomirenje tadašnjih partizana i četnika; živih skoro da nema, jer bi danas imali preko 90. godina, ili za njihove potomke, djecu, unučad i praunučad.

Deklaracija o pomirenju četnika i partizana je ozbiljno upozorenje Muslimanima i Bošnjacima Crne Gore kakva bi njihova sudbina bila ako bi ovakvi i njima slični osvojili vlast u Crnoj Gori. Zato treba izvući krajnje upozoravajuću pouku o neminovnosti uspostavljanja međusobne jednakopravne i svestrane saradnje na blagovremenom suprostavljanju dolaska na valast, anticrnogroskih, antimuslimanskih i antibošnjačkih velikonacionalističkih i profašističkih snaga.

Ovakvo djelovanje anticrnogroske političke grupacije je usmjereno na produbljanje podjela, a ne na pomirenje. Zato se preporučuje da je prioritetnije predložiti Deklaraciju o sopstvenom pomirenju i pomirenju svoje savjesti sa sadašnjom crnogroskom stvarnošću, koja počiva na antifašističkim i stremljenju ka evropskim vrijednostima.

Muslimani Crne Gore iako nijesu politički organizovani u nacionalnoj političkoj partiji, nego pretežno u DPS-u, nijesu nikada bili destabilizirajući faktor Crne Gore, niti su manifestovali nacioinalističke ideje, već *patriotski nacionalizam* kojim su se štitili i sada štite od nametanja asimilacije.

Balkanska javna scena

(Sažeti osvrt)

Balkan je i u XXI vijeku veoma složen, sadrži više posebnih i po mnogo čemu specifičnih komponenti, jer njegov geografski i vojnostrategijski položaj, ekonomska nerazvijenost, konglomerat različitosti stanovništva, vjerskih, jezičkih,

kulturnih, nacionalnih, tradicionalnih, običajnih i državnih, je pogodan za stalno izazivanje raznoraznih nestabilnosti, što ne može a da se negativno ne odražava ne samo na egzistencijalna pitanja manjinskih naroda već i na većinski.

Militantni nacionalizam i etnički šovinizam su odavno, ili odvajkada, bili crne kraste, može se reći zla kob, gotovo svih balkanski etnikuma. Istorija svih balkanskih naroda (manjih ili većih, jer na Balkanu, nema velikih) endemično je, opterećena opsesivnom paranojom da je svaki od njih u po nečemu, zapravo u mnogo čemu, zakinut, prikraćen, oštećen, i to baš od prvih susjeda.

Balkan je danas specifičan i jedinstven u Evropi, jer se na njemu odvija proces nacionalne i kulturne reidentifikacije, preimenovanja.

Proces nacionalne i kulturne reidentifikacije na Balkanu otpočeo je raspadom SFR Jugoslavije i stvaranjem novih i obnove starih država od nekadašnjih republika, kada je došlo do podjele stanovništva različitih vjerskih, kulturnih i nacionalnih identiteta i uspostavljanja bosanskog velikobošnjačkog, islamističkog programa.

Ovi procesi su doveli do podjele Muslimana u više novonastalih država i time gubljenja jedinstvenog nacionalnog identiteta koji su imali u SFR Jugoslaviji, kada su imali istu vjeru, islamsku, nacionalni identitet i ime Musliman, maternji jezik srpskohrvatski i državu SFR Jugoslaviju.

Proces nacionalne i kulture reidentifikacije je u Crnoj Gorio je zahvatio i Crnogorce i Muslimane.

Na popisu stanovništva 2003. godine u Crnoj Gori je došlo o kulturne i nacionalne reidentifikacije, više po političkopj pripadnosti nego po nacionalnoj, pa se svega 43% populacije nacionalno izjasnilo kao Crnogorci, za razliku od popisa stanovništva 1991. godine kada je taj procenat nacionalnih Crnogoraca bio 62%. Na istom popisu stanovništva 1991. godine

kao Srbi se izjasnilo 9% stanovništva, a na popisu 2003. godine 32%. Interesantno je napomenuti da se za maternji, srpski jezik na popisu stanovništva 2003. godine izjasnilo 63,49%. da bi se na popisu stanovništva 2011. godine smanjio na 48,88%, a broj Srba pao na 29%.

Još nijedna naučna, demografska ili druga institucija Crne Gore nije analizirala osnovne razloge ove pojave, ali je sasvim sigurno da su od početka najnovijeg rata politički razlozi opredjeljivali stanovništvo, a ne njihovo nacionalno osjećanje.“

Značajan broj Muslimana se, pod organizovanom i svestranom prljavom agitacijom i propagandom, na popisima stanovništva u Crnoj Gori 2003. i 2011. godine, nacionalno identifikovao sa Bošnjacima i sa bosanskim maternjim jezikom. Istovremeno, sa uspostavljanjem bosanskog velikobošnjačkog islamističkog programa u novonastalim državama na Balkanu došlo je do reaktiviranja retrogradnog, dogmatskog islamskog fanatizma iz XV vijeka.

Tada se u ovim državama prvi put pojavljuju i *Vehabije*, ekstremna islamska skupina koja je nastala u arapskim zemljama i prenijela se izvan njih.

Nešto kasnije na prostorima nekoliko arapskih država došlo je do prodora islamskog radikalizma i osnivanja ekstremne *Islamske države, ISIL-a*. Islamska država je okupljala dobrovoljce islamske vjere i dijelom članove *Vehabija* za vojne i terorističke aktivnosti, među kojima je bio, doduše izuzetno mali broj, i iz novonastalih i drugih balkanskih država.

Krajem 2017. godine objavljeno je da je Islamska država poražena i da je prestala postojati. Uz svo zlo, dobro je što u državama Balkana nije bilo terorističkih aktivnosti.

Za države i Balkan je značajno intenzivno i kontinuirano angažovanje Evropske unije u pripremama za prijem u njeno članstvo, jer se na Balkanu prepliću interesi velikih sila, Amerike, Rusije, dijelom Kine i Turske, što dovodi do izvjesne

destabilizacije javne scene.

Prijem Crne Gore u NATO savez, sa ranijim prijemom Rumunije, Bugarske i Hrvatske, članstvo u Evropskoj uniji Bugarske, Rumunije i Hrvatske i intenzivnim pripremama Crne Gore i Srbije kao i namjerama drugih država, otvara perspektivu Balkanu, a samim tim i pripadnicima nacionalnih manjina i manjinskih naroda.

***Pravo na identitet kao osnovno, neotuđivo i
isključivo individualno ljudsko pravo***
(Osvrt)

Bitna pretpostavka razumijevanja, i prihvatanja ove knjige zasnovana je na identitetu kao osnovnom, neotuđivom i isključivom individualnom ljudskom pravu koje ima univerzalni značaj i međunarodnu zaštitu.

Član 27 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima glasi: *Ljudsko pravo na identitet je univerzalno, neotuđivo i isključivo individualno pravo svakog pojedinca.*

Pošto je mnoštvo različitih identiteta ljudskog bića, počev od ličnog, davanjem imena novorođenčetu, polnog, porodičnog, bratstveničkog, plemenskog, narodnosnog, etničkog, nacionalnog, vjerskog, jezičkog, kulturnog, teritorijalnog, regionalnog, državnog i šireg, za ovu priliku neophodno je dati osvrt na vjerski, kulturni, narodnosni i nacionalni identitet.

Kada se izučava identitet jednog naroda i karakteristike koje ga definišu, moraju se razlikovati dvije vrste fenomena. Postoje fenomeni koji čine suštinsku osnovu i sadržinu zasebnog postojanja određenih naroda i njihovih karakteristika, njihove istorijske posebnosti i oni predstavljaju osnovu zasebnog funkcionisanja tih naroda ili određenih posebnih istorijskih entiteta. Svi narodi i sve istorijske pojave imaju mnogo toga zajedničkog u svom postojanju, sadržini i načinima

ostvarivanja svoje egzistencije kroz istoriju, zbog čega i mogu da se nazovu dijelovima istorije svijeta i čovječanstva, odnosno zbog čega ljudi, ma gdje i ma kako živjeli, pokazuju neke bitne zajedničke osobine i sačinjavaju onaj entitet kojega nazivaju čovječanstvom.

Međutim, pored zajedničkih osobenosti koje povezuju sve ljude u opštoj istoriji postojanja, postoje i oni fenomeni i izrazi postojanja po kojima se određeni narodi razlikuju od drugih i te razlike čine ono specifično što definiše narode kao takve, kao zasebne istorijske entitete, a njihov način postojanja kao njihovu zasebnu istoriju naroda, kulture, civilizacije i nacionalne osobenosti.

Opštevažeće pravilo definicije nekog naroda zahtijeva da se prvo mora utvrditi *genus proximus*, najbliži rod nekog predmeta definicije, a zatim *diferentia specifica*, tj. specifična razlika određenog entiteta u odnosu na sve druge entitete istog roda.

Pošto postoje dva istorijska entiteta, država i narod, bitno je znati razlike.

Kada je riječ o *narodima*, posebno onim koji su brojčano manji, kao što su Muslimani u Crnoj Gori, oni zbog toga lakše bivaju izloženi agresivnoj i asimilativnoj akciji drugih naroda, koja se ispoljava upravo u tome da im se potiru razlike u pravima, svojstvima ili mogućnostima prema onom ko vrši asimilaciju.

Akcija koja dovodi do asimilacije ne mora biti samo politička ili vojna, nego može biti ekonomska, kulturna ili vjerska i duhovna uopšte, kao i na razne načine nametnuta nacionalna asimilacija.

Članom 5 Evropske konvencije o zaštiti nacionalnih manjina, je propisano:

1. Ugovornice se obavezuju da unapređuju uslove potrebne za održavanje i očuvanje neophodnih elemenata njihovog identiteta, vjere, jezika, tradicije i kulturnog nasljeđa.

2. Bez štete po mjere preduzete u okviru svoje opšte integracione politike, ugovornice će se uzdržavati od politike i prakse asimilacije pripadnika nacionalnih manjina protivno njihovoj volji i štititi ih od svake akcije usmjerene takvoj asimilaciji.

Dakle, identitet naroda često se sastoji u razlikama, a ne u sličnostima među onima koji žive zajedno i na istom prostoru i istovjetnost nema nikakvu prednost u značenju i valjanosti pred razlikama među njima. Teško je, međutim, utvrditi identitet onih koji mnogo toga u istorijskom postojanju dijele i kojima je mnogo toga zajedničko, kao porijeklo, jezik, istorija, teritorija koju nastanjuju, način života, ishrana, tradicija, običaji i sl, a kod kojih je relativno malo toga što ih dijeli. Zato je za precizno utvrđivanje svega što nas spaja i razdvaja *potrebno utvrditi kriterijume identifikacije* i posebno sprovesti obimna antoprološka, historiografska, kulturno-istorijska i duhovno-istorijska, statistička, demografska, socio-kultuna, socio-psihološka, istorijska i aktuelno-politička istraživanja tih fenomena.

Isto tako, potrebno je decidno definisati šta su balkanski Muslimani bili i šta sada jesu, koliko su Evropljani i što očekuju od Evrope, kojoj kao narod geografski, istorijski, geopolitički i kulturno pripadaju i za koju su se, kao za programirani geopolitički, istorijsko-kulturni i socijalno-politički prostor, koncept i strukturu odnosa naroda i država koji zajedno s njima u Evropi žive, već opredijelili krajem XIX vijeka i čiji sastavni dio žele da postanu, odnosno žele da učestvuju u izgradnji savremene multilateralne Evrope.

Crnogorski Muslimani trebaju znati Kuransku istinu i nepobitne pravne činjenice da svoju etnogenezu izvode od domicilnog hrišćanskog stanovništva Crne Gore koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog carstva, a bosanski Muslimani, kolektivno preimenovani u Bošnjake, izvode svoju etnogenezu,

porijeklo, pretežno, od domicilnih Bogumila koji su primili islam za vrijeme Osmanskog carstva. Domicilno hrišćansko stanovništvo Crne Gore sa Bogumilima Bosne nema zajedničku etnogenezu niti ma koja druga svojstva.

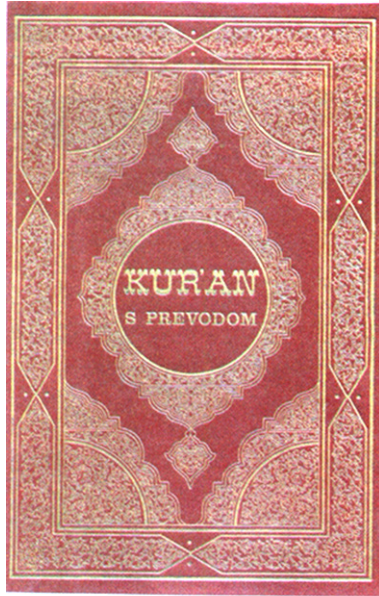
Crnogorski Muslimani koji su napustili svoj autohtoni nacionalni identitet i prihvatili bošnjački u XXI vijeku, na Balkanu i u Evropi, su zaboravili da je po Kuranu:

„Istina sveta i nedjeljiva, a ljudska misao se mora potvrđivati i dokazivati naučno i iskustveno“.

Napuštanje svog nacionalnog identiteta i prihvatanje nametnutog bošnjačkog, nije zasnovano niti *dokazano naučno i iskustveno*, već je zasnovano na prevarama, falsifikatima, lažima i krivotvorenjima istorije i etnografije propagatora kojima je lični, karijeristički, podanički i egoistički interes prioritetan, zbog čega su i žrtvovali narod kome pripadaju i iz kojeg su se iznjedrili.

Potrebna su osnovna, na istini i nepobitnim činjenicama zasnovana saznanja o crnogorskim Muslimanima, jer bez saznanja o osobenostima svog nacionalnog identiteta ne može se cijeniti i čuvati od nametanja tuđeg.

U tom cilju *se mora* uvažavati ambijent, okruženje, crnogorska javna scena na kojoj egzistiraju Muslimani Crne Gore i ostvaruju svoja prava i slobode. Mora se uvažiti i pravo Muslimana da zaštite svoj kulturni i nacionalni identitet od negiranja, diskriminacije i asimilacije.

Naslovna strana Kurana

***Kuransko učenje o islamskoj civilizaciji,
kulturi i naciji
(Osvrt)***

a) ***Kuransko učenje o islamskoj civilizaciji, kulturi i naciji
(Osvrt)***

Za istorijski evolutivni proces narodnosnog ofromljenja autohtonih Muslimana Crne Gore nezaobilazan je značaj *Kuranskog učenja o islamskog civilizaciji i kulturi, jer su to bitne polazne osnove naučnog i istorijskog utemeljenja ovog naroda od njegovog postanka do današnjih dana.*

Na osnovu mojih osnovnih saznanja iz Mekteba kada

sam Kuran tri puta proučio, (Hatme činio), proučavanja Kurana, Hadisa i brojne druge literature, koju sam prikazao na kraju Pisma, obradio sam *ulogu Kuranskog učenja o islamu, islamskoj civilizaciji i kulturi* u istorijskom evolutivnom procesu kulturološkog i narodnosnog oformljenja Muslimana kao nacije, jer oni nijesu imali uslove, kao drugi narodi, da na sopstvenoj teritoriji osnuju svoju nacionalnu državu na principu *nacija-država*.

Centralno mjesto u islamskoj civilizaciji pripada Bogu i objavi Kurana. Bog je temelj i osnova civilizacije, a vjera obuhvata sve aspekte civilizacije i kulture. Tako su religija i vjerska učenja bili temelj i osnova svih nauka i tehnologija, a posebno filozofije i intelektualnih i egzaktnih nauka. Detaljnija i objektivna naučna i iskustvena saznanja o dostignućima islamske civilizacije su razgovjetno i prilagodljivo prevedena u knjizi *Dostignuća islamske civilizacije*, autora Mustafe As-Sibai, u izdanju Centra za međunarodno razumijevanje *Horizonti*, Podgorica, 2015. godine.

Prema saznanjima datim u ovoj knjizi, islamska civilizacija stiže u Evropu u drugoj polovini VII vijeka, a već 711. godine osnovana je velesila Islamska država EI-Endelus-Andaluzija, dakle punih 90. godina prije osnivanja prve evropske kršćanske države kralja Karla Velikog.

U istorijskim, etnološkim, etnografskim, kulturnim, naučnim i drugim saznanjima se piše i govori uopšteno o religiji, civilizaciji kulturi, istoriji, etnologiji, kulturnom i nacionalnom identitetu, narodima i nacijama, u kojima skoro da nema ništa, ili vrlo malo, o doprinosu i značaju Kuranskog islamskog učenja o svjetskoj civilizaciji, kulturi, nauci i naciji.

Islam je nastao u Arabiji u VII vijeku i proširio se na Bliski istok Afriku, Balkansko poluostrvo sve do dalekog istoka i Evrope. Islam je nastao u doba raspada tamošnje prvobitne zajednice, jer je islamska vjera omogućavala da se opravda

novostvorena društveno-ekonomska zajednica, robovlasničko društvo, da se krize i sukobi rješavaju osvajanjima i opravda ekonomska neravnopravnost.

Islam je poslednja objavljenja Božanska poruka, a Muhamed s.a.v. je je poslednji poslanik kome je dostavljen Kuran (*hatemu nabijin*) ili „Pečat poslanika“, kako se pominje u časnom Kuranu.

Islamsko učenje utemeljeno je *Kuranom*. Period objavljivanja Kurana bio je poseban u ljudskoj istoriji. On je objavljen u formi Allahova imperativa Poslaniku *Muhamedu*, a potom svakom čovjeku da ga izučava i spoznaje. Proces širenja islama teče istorijskim, dugotrajnim, evolutivnim procesom sve do današnjih dana.

Islamizacija je zahvatila Balkan, dio Evrope i znatan dio svijeta. Značaj islama je u tome što je nova zajednica vjernika islama okupljala ljude na osnovu religije, a ne više po rodu, a novi dijelovi Kurana sve više regulišu imovinska, društvena i politička pitanja, koja imaju osobine klasnih, jer daju pravila ponašanja beduina, trgovaca i posjednika imovine. U takvim novonastalim uslovima i odnosima je pojavljuje Šerijat kao dopuna Kuranu novim surama o pravima vjernika islama.

Kuran znači „Knjiga za učenje, recitovanje i čitanje“. Objava Kurana je trajala od 510. do 632. godine, odnosno trinaest godina u Meki i deset godina u Medini. ***Kuran nije samo vjerozakonik***. On je savršen zbornik moralnih propisa, izvor prava i istorije prošlih naroda i Božjih poslanika. On zahvata i opštu istoriju, astronomiju, arheologiju, medicinu, biologiju, jezik, matematiku i druge znanosti. Zbog takve širine i sadržaja, Kuran zanima naučnike mnogih profila.

Obavezujući svoje vjernike na naučno istraživanje i poznavanje stvarnosti *Kuran podiže nauku na najviši mogući stepen* i u tom smislu na desetine mjesta i u različitim kontekstima upotrebljava izraze znanje i spoznaja.

Koliko važnost i značaj nauci je pridavao islam, pokazuju i mnogi primjeri nekih arapskih poslovice i mudrih riječi umnih ljudi koje su saživjele sa narodom i trajno su aktuelne.

„Traži nauku od bešike do motike.“

„Uči od onoga, koji znanje daje.“

„Znanje jednog čovjeka nije samo za njega, nego da drugima koristi“.

„Traži nauku pa makar i u Kini“.

Prema tome svi Muslimani, pa i Muslimani na našim prostorima, su obavezni da uvažavaju nauku i naučna saznanja.

Muslimani Crne Gore ne smiju i neće zaostajati za drugim narodima Crne Gore. Sadašnji intelektualni i naučni potencijal Muslimana Crne Gore je garancija da će biti nastavljen put ka progresu i srećnijoj budućnosti u zajednici sa drugim narodima.

Radi onemogućavanja zlonamjernog tumačenja i kazivanja naziva pripadnika islamske religije, vjernika i pobožnika islama, nacionalnog identiteta Muslimana i poistovjećivanja odrednice Musliman, sa vjerskim identitetom, bitno je znati i pridržavati onoga što piše u Kuranu.

U Kuranu vjera se naziva *Iman*, odnosno *Din*, a vjernik islama se naziva Mumin, kasnije, muhamedanac. Po Muhamedovom sljedbeniku Muslimu, pripadnici islamske vjere u arapskom svijetu se nazivaju muslimi analogno muhamedanci.

Pravednost u Kuranu je tako definisana i značajna da traži od čovjeka da mora gledati na svakog drugog kao na samog sebe.

Istina je po Kuranu sveta i nedjeljiva, a ljudska misao se mora podvrgavati i dokazivati naučno i iskustveno.

Pored individualnog aspekta islama, po Kuranskom učenju islam ima prevashodan *društveni aspekt*.

Kao savršena i uravnotežena religija islam se, po Kuranskom učenju, bavi porodicom i porodičnim odnosima

političkim, društvenim, ekonomskim, zdravstvenim i svim drugim aspektima čovjekovog života. Društveno učenje islama po Kuranu s pažnjom se odnosi prema svim aspektima socijalnog života, porodici i islamskoj zajednici (umet), odnosima među članovima islamske zajednice i državama, odnosu čovjeka prema životinjama i svom okruženju. Tako ni jedan odnos između članova društva i islama nije nevažan. Odnos pojedinca prema roditeljima, braći, sestrama, svojoj djeci, ženi, zdravlju, higijeni, susjedima ili odnos između učitelja i učenika, odnos pojedinca prema muslimanima i onima koji to nijesu.

Islam prednjači u odnosu na druge vjere u poklananju pažnje zdravlju ljudi zahtijevajući upražnjavanje higijene od pranja ruku, uzimanje abdesta prije klananja namaza (pranje ruku, nogu, umivanje lica, pranje ušiju i vrata), sunećenje, korišćenje vode, toaletima, upotreba vode poslije polnih odnosa, redovnog kupanja i drugih higijenskih obaveza. Vjerski ritual klananja namaza je istovremeno i fizička aktivnost, što nije slučaj kod vjerskih rituala drugih religija.

Iz cjelokupnog proučavanja Kurana s punim pravom se može reći da je *Kuran kodeks vjerskih, kulturnih, pravnih i moralnih normi.*

Kurnsko učenje kao temelj ljudskog postojanja uzima princip odgovornosti čovjeka za sopstveni život na zemlji, princip konsensualnog uređenja života ljudskih zajednica, princip tolerancije vjera, kultura i svih oblika života i princip stalnog usavršavanja svih oblika ljudskog postojanja, prava i odnosa.

Zato su pripadnici islama i muslimanske nacije u Crnoj Gori, prema Kuranskom učenju, pokazivali i sada pokazuju spremnost i sposobnost za multikulturalnu, multikonfesionalnu i multietničku, odnosno multinacionalnu, humanu, slobodnu i na vladavini prava zasnovanu ljudsku zajednicu u kojoj će sve religije, sve kulture, nacije i svi oblici života imati jednaka

prava, slobode, obaveze i mogućnosti, međusobno se uvažavati, poštovati, ispomagati i razvijati.

b) Kuransko učenje o naciji

(Osvrt)

„Prema Kuranskom učenju među ljudima nema nikakve razlike osim u pristupu dobru i zlu, korisnom i štetnom, lijepom i rđavom“.

(Predgovor prijevoda Kurana Besim Karkur, Zajednica Sandžačke dijaspole, Novi Pazar, 2011).

„Svrha postojanja različitih naroda i nacija je u međusobnom upoznavanju saradnji na dobru, razmjeni iskustava i međusobnom ispomaganju“.

(Kuran časni, Predgovor, A. Smailović, Tetovo, 1992. god.

i

(Predgovor prijevodu Kurana Besim Korkur, N. Pazar, 2011.

U islamu se često umjesto nacija upotrebljava izraz „ummet“, narod. „O ljudi. Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da bi ste se upoznali...“. (Al-Hadžurat,13).

Islam smatra da čovječanstvo, bez obzira na boju kože i rasu, može obrazovati jedinstvenu naciju i zajednicu. „Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprotstavili /Jumus 19).

Po islamskoj ideologiji religija i vjerska ubjedenja su pokazatelj nacije i stvarni faktor njenog nastanka. Tako su

islamsku naciju sačinjavali ljudi koji vjeruju u islamske zakone i principe i slijede islamsku vjeru.

Mnogima je nepoznato ili namjerno ostavljaju u zaborav činjenicu da se u Kuranskom učenju piše o naciji, a prvo pominjanje termina nacija u Evropi javlja se u Akademskom riječniku Francuske 1893. godine. Zato se XIX vijek u Evropi naziva vijekom nacionalnosti.

Prema nekim saznanjima i kazivanjima Muhamed je izdiktirao prvi ustav u ljudskoj istoriji, *Medinsku povelju* (kitšab ili sahifa), kao državno-pravni dokument jedne uređene zajednice muslimana i nemuslimana.

„Prvi ustav u historiji čovječanstva, Medinska povelja (kitšab ili sahifa), Medinski ustav iz 623. godine, je izdiktirao poslanik islama Muahamed, Bog ga blagoslovio i mir mu podario, je državno-pravni dokument jedne pravno uređene zajednice muslimana i nemuslimana, kojim se svim građanima osiguravaju temeljna prava i slobode i u kojem nalazimo „sretan spoj duhovne i svjetovne vlasti“.

„*Medinski ustav iz 623. godine*, je prvi akt u svjetskoj istoriji, kojim se država obavezuje da poštuje prava na slobodno javno i privatno praktikovanje sopstvene kulture i religije manjih kolektiviteta. Tako se ustanovljava i islamsko pravo koje je zasnovano na Kuranu i naziva se Šerijat.

Za vrijeme Osmanskog carstva uvedeno je Šerijatsko pravo koje je bilo osnov i temelj na kome je počivalo cijelo društveno uređenje Turske carevine. Izvori Šerijatskog prava su Kuran, Sunet (tradicija) Idžma – ul-umet (učenje islamskih naučnika) i Kijas (sistem analogne interpretacije).

Pod Šerijatskim pravom podrazumijevaju se svi propisi koji su u vezi sa islamskom vjerom, a imaju za cilj da regulišu sistem koji je na snazi. Šerijatsko pravo obuhvata vjersko pravo (Fikh) i svjetovno pravo (Kanuni).

Izuzetan značaj o Muslimanskoj naciji ima *Povelja*

Organizacije islamskih zemalja (OKI, osnovana 1969. godine u Saudijskoj Arabiji), koja okuplja kraljeve i Vlade islamskih zemalja, kojom je *ustanovljava muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija Muslimana čitavog svijeta.*

***Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija
Muslimana čitavog svijeta.***
(Osvrt).

„Konferencija kraljeva i šefova država ili vlada je najviši organ organizacije *usvojila je Povelju o ustanovljenju muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije Muslimana čitavog svijeta.* Ona se sastaje kada interes muslimanske nacije to zahtijeva“ (Miroljub Jeftić, Pravni sistem Organizacije islamske konferencije, Marksističke teme, Niš, ¾, 1986. godine, fus nota br. 4 u referatu Dr Slavenka Terzića, sa Naučnog skupa: Islam, Balkan i Velike sile, u organizaciji Istorijskog instituta SANU, časopis Nastava istorije, Savez istoričara Jugoslavije, br. 5/1997., str. 94).

Dalje je napisano, da je kralj Fejsal, inspirator i finansijer najjače islamske institucije „Svjetska islamska liga“. Na osnivačkom skupu je rekao: „Draga braćo danas mi vidimo da *muslimanska nacija* pati od nejedinstva“. (The World League, Journal, oktobar, 1987. str. 1-2).

Povelja je napisana na arapskom jeziku, tako da se član IV kojom se uspostavlja Muslimanska nacija u modernom smislu riječi prevodi kao muslimanska nacija, koja islam ima za osnovu. Međutim, prof. Jeftić i sve češća upotreba termina muslimanska nacija od strane državnika i naučnih radnika, ukazuje na opredjelenje da se islamska religija ne poistovjećuje sa Muslimanima i muslimanskom nacijom, jer je istorijski evolutivni proces doveo do narodnosnog oformljenja

Muslimana u mnogim državama u svijetu.

Znači, poistovjećivanje islamista, vjernika, pobožnika, islama koji se nazivaju Mumin i muslimi u arapskim zemljama sa Muslimanima kao nacionalnim identitetom, ne odražava sadašnju stvarnost u mnogim zemljama i državama, pa time i u Crnoj Gori i drugim državama zapadnog Balkana. Imamo Muslimane kao nacionalnost islamske vjeroispovijesti na Balkanu više od stotinu godina u zvaničnim popisima stanovništva sve do 2002, odnosno 2003. godine, kada se prvi put pojavljuju Bošnjaci u Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj i drugim novonastalim državama nakon raspada bivše SFR Jugoslavije, jer je tzv. Bošnjački Sabor u Sarajevu 1993. godine, nelegitimno i nelegalno napravio presedan, donošenjem Deklaracije o kolektivnom preimenovanju bosanskih i drugih Muslimana u Bošnjake.

Opredijeljenost Organizacije islamskih zemalja za uspostavljanje Muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije Muslimana u čitavom svijetu je, pored rečenog, imala u vidu i zbivanja u mnogim zemljama uzrokovana radikalnim islamistima, militantnim i ekstremnim teroristima. To izaziva stvaranje nepovoljnog imidža za Muslimane u mnogim evropskim i drugim državama. Tako se, ispravno, govori o islamskim teroristima i njihovoj tzv. Islamskoj državi, a ne o Muslimanima niti o muslimanskoj država. Zato se ukazala potreba da se sa takvim islamistima ne poistovjećuju Muslimani koji su u mnogim državama slovenskog porijekla i evropski narod koji stremi istim idealima kojima streme i pripadnici drugih naroda i nacija.

Kada se govori o uspostavljanju Muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije Muslimana u čitavom svijetu, potrebno je ocijeniti njeno mjesto u *Savremenoj naciji u Evropi i drugim razvijenim i demokratskim državama u kojima preovladava stanovništvo drugih, a ne islamske religije i*

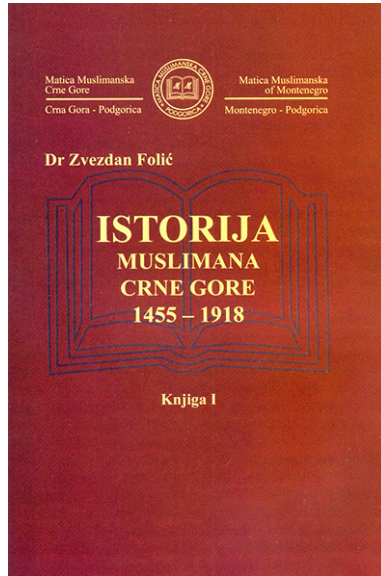
nacionalnosti.

Prije obrade Savremene nacije, potrebno je iskazati pojmovno određenje odrednice **narod**. Odrednica *narod* se upotrebljava u više značenja, s tim što u antropološko-sociološkom značenju - *narod* je društvena grupa koja se istorijski javlja umjesto krvno srodničkih veza novim teritorijalnim povezivanjem. Prelazno rješenje ka narodnosnom oformljenju naroda, koje još postoji, je *pleme*.

O naciji postoje razne teorije, građanska, nemarksiistička, marksistička i u novije vrijeme se pojavljuju naučni radnici koji zagovaraju građansku naciju.

U Maloj političkoj enciklopediji, u izdanju Savremene administracije, Beograd, 1966. godine, definiše se pojam nacije: „**Nacija** je specifična društvena zajednica nastala na osnovu društvene podjele rada epohe kapitalizma, na povezanoj teritoriji i u okviru zajedničkog jezika i bliske etničke i kulturne srodnosti uopšte“. (E. Kardelj: Razvoj slovenačkog nacionalnog pitanja“.

Bitno je uvažavanje i poštovanje nacija i nacionalnog identiteta ljudi, što ima univerzalni karakter i međunarodnu zaštitu kao jedno od neprikosovanih ljudskih prava i sloboda. Međunarodna i evropska dokumenta kao i nacionalni ustavi zabranjuju nasilnu asimilaciju, ali postoje i drugi oblici asimilacije, prinudna asimilacija, uslovljena i slični drugi oblici. Sve oblike i mogućnosti asimilacije zabranjuje Okvirna evropska konvencija o zaštiti nacionalnih manjina.

Ko smo mi Muslimani Crne Gore

Mi smo autohtoni narod islamske religije sa izvornom etnogenezom, maternjim jezikom, kulturnim identitetom, kulturom i osobenom vjekovima stvaranom kulturom baštinom, nacionalnim identitetom i imenom Musliman, zajedničkom domovinom i državom Crnom Gorom u kojoj egzistiramo sa Crnogorcima i drugim narodima više od 560 godina.

Uvažavajući opšte naučno polazište da pored onih zajedničkih crta koje povezuju sve ljude u opštoj istoriji ljudskog postojanja, postoje i oni fenomeni i izrazi postojanja po kojima se određeni narodi razlikuju od drugih naroda i te razlike čine ono specifično što definiše narode kao takve, kao zasebne istorijske

entitete, a njihov način postojanja kao njihovu zasebnu istoriju naroda, kulture, civilizacija i uošte. Opšte pravilo definicije, važeće još od Aristotla, je da se kod definicije bilo kojeg entiteta mora prvo utvrditi ono opšte na osnovu čega je moguće utvrditi istovjetnosti iz kojih izviri i prema kojima se određuju razlike u posebnim načinima postojanja tih entiteta, a potom odrediti ono što određeni entitet čini posebnim, tj. njegovu specifičnost u odnosu na druge istorodne pojave.

Prema tome, pravilo definicije glasi da se mora prvo utvrditi *Genus proximus*, najbliži rod nekog predmeta definicije, a zatim *Diferentia specifica*, tj. specifična razlika određenog entiteta u odnosu na sve druge entitete istog roda.

Isto tako, svestan sam naučnih i etnografskih saznanja da je teško utvrditi identitete onih naroda koji mnogo toga u istorijskom postojanju dijele i kojima je mnogo toga zajedničko, kao npr. porijeklo, jezik, istorija, teritorija koju nastanjuju, način života, ishrana, tradicija, običaji i sl., a kod kojih je malo toga što ih dijeli kao što su bile samo vjere i kasnije državno-pravne veze sa narodima i državama izvan svoje zemlje.

Zato treba poći od činjenice da bi se mogao utvrditi kriterijum identifikacije nacionalnog identiteta jednog naroda potrebno je sprovesti obimna antropološka, historiografska, kulturno-istorijska, socio-psihološka i istorijsko i aktuelno-politička istraživanja tih fenomena.

Međutim, moja sadašnja, djelimična, saznanja omgućavaju mi da se osvrnem na etnogenezu i javnosti prezentirane rezultate istraživanja DNK-a.

Polažeći od činjenice da nije niti može biti naučno, istorijski, etnogenetski, etnološki, etnografski i pravno utemeljeno sporno: ***Ko smo mi Muslimani Crne Gore***, zbog proizvoljnog i zlonamjernog negiranja nacionalnog identiteta i imena i nametanja bošnjačkog, ocijenio sam cjelishodnim da se i ovom knjigom suprostavim takvim djelovanjima.

U tom cilju cijenim cjelioshodnim da sažeto iskažem saznanja o *Etnogenezi i DNK-a autohtonih Muslimana Crne Gore*.

a) *Etnogeneza autohtonih Muslimana Crne Gore*
(Osvrt)

Za proučavanje *etnogeneze autohtonih Muslimana Crne Gore* postoji niz ograničenja, jer ne obuhvata samo početni period nastanka već prati i sve evolutivne procese razvoja, etnologije i etnografije kao i drugih specifičnosti. Zbog svoje specifičnosti *etnogeneza* zahtijeva kompleksna istraživanja i korišćenje srodnih nauka arheologije, antropologije, lingvistike, geografije, istorije, kulture, filozofije i dr. Samo se tako može doći do saznanja o raslojavanju i podjeli zajednica na nove grupe i narode, integraciji bliskih grupa i plemena, asimilaciji velikonacionalističkih asimilatora, stvaranju novih etničkih zajednica iz više različitih elemenata itd.

Nije jednostavno i gotovo je nemoguće naći nešto što bi bilo sasvim sigurno i zadovoljavajuće na istraživanjima i što bi time postalo definitivno saznanje, koliko nauka može uopšte dati definitivna saznanja u situaciji kada i sama neprestano napreduje i otkriva nove stvari o *pitanju etnogeneze Muslimana Crne Gore*.

Nužna su utemeljena antropološka, kulturno-istorijska i istorijska istraživanja, zatim biološka i temaaološka, pa u naše vrijeme i uznapredovana genetska istraživanja, studija i analiza. Ova istraživanja moraju imati, s jedne strane svoju prirodno-naučnu osnovu, a s druge strane budući da je prirodni identitet jedno, socijalno-istorijski, duhovni i kulturni nešto sasvim drugo, ali bitno za istorijski identitet ljudskih zajednica, onda ona mora biti oslonjena i na obimne istoriografske studije raznih vrsta.

Pored bioloških i antropoloških, za etnogenezu su bitna i neophodna obimna jezičko-istorijska istraživanja života određenih društava i proučavanja duhovno-istorijskih aspekata života. Pri tome polazna osnova treba biti da narod ne znači samopostojanje jedne forme i stadija u procesu razvoja neke etničke supstance, a to znači da on nije samo dio ili krajnji cilj procesa koji obuhvata ljude istog porijekla izraženog u postojanju bratstava i plemena koji se organizuju u kao narod, nego i određenu stabilnost načina njegovog postojanja, vezanog za vjerski, kulturni i civilizacijski identitet pomoću kojeg se etnos određuje.

Bez namjere svestranijih naučnih istraživanja etnogeneze Muslimana Crne Gore, na temelju relativno oskudnih i svakako nedovoljnih, ali nespornih saznanja, moguće je kazati najosnovnije o etnogenezi Muslimana Crne Gore i time s velikim stepenom sigurnosti utvrditi *Ko smo mi Muslimani Crne Gore* po svojoj etnogenezi, maternjem jeziku, kulturnom i nacionalnom identitetu i imenu.

Prije utvrđivanja etnogeneze autohtonih Muslimana Crne Gore potrebno je kazati pojmovno značenje etnogeneze.

„*Pod etnogenezom se podrazumijeva stvaranje, konsolidacija i razvoj određene etničke zajednice, odnosno formiranje nekih antropoloških, lingvističkih i etnoloških specifičnosti. Riječe je, zapravo, o procesu koji se odvija i teče kroz prostor i vrijeme, ne samo na osnovu demografske strukture, nego i razvitka društvenih zbivanja, proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa*“.(akademik Petar Vlahović).

Polazeći od ovog pojmovnog određenja etnogeneze, naučnih i ukupnih saznanja, potvrđuje se da su se autohtoni Muslimani Crne Gore razvijali od svog nastanka u dugom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja koji se odvijao na prostoru Crne Gore, sa specifičnostima svoje tradicije, običaja, vjerovanja i vjerskih obreda mentaliteta, materijalne

i duhovne kulturne baštine, islamske civilizacije i kulture u okvirima fer historije, društvene, ekonomske i političke prirode, jer sve djeluje komplementarno na stvaranje svijesti o sopstvenom narodnosnom, nacionalnom, oformljenju.

Kroz sve etape razvoja etnoloških i svih drugih osobnosti prošli su Muslimani Crne Gore, iako se o karakteru etničkih procesa u starijim razdobljima može suditi na osnovu hipoteza i analogije. Islamska civilizacija i kultura, materijalna i duhovna kultura za etnogenezu Muslimana Crne Gore imaju presudnu ulogu, jer vjerska različitost sama po sebi nosi i drugačije običaje, način življenja, porodične odnose, nasljeđe, plemenske i narodnosne karakteristike kao rezultat drugotrajnog historijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja.

Primanjem islama domicilno hrišćansko stanovništvo Crne Gore je otpočelo da mijenja običaje, porodične odnose, način života, ishranu, odijevanje, ženidbe, udaje, sahrane, književnost, umjetnost, što im je iz dana u dan davalo određenu posebnost u odnosu na susjedno stanovništvo. U dugom historijskom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja mnoge od vjerskih i drugih osobnosti su prerastale u kulturne i kasnije u narodnosne, nacionalne, kao i kod drugih naroda na ovim prostorima.

Autohtoni Muslimani Crne Gore nikada nijesu pripadali niti prihvatili da im se nametne pripadnost nekom drugom narodu, odolijevali su brojnim iskušenjima i danas su izloženi iskušenjima negiranju nacionalnog identiteta i nametanju velikobošnjačke nacionalne i kulturne asimilacije.

Osobeni historijski evolutivni procesi narodnosnog oformljenja su doveli do toga da se Muslimani Crne Gore nacionalno i kulturno razlikuju od drugih autohtonih naroda, Crnogoraca, Srba, Hrvata i bosanskih Muslimana.

Argumenovana i objektivna analiza o naciji i nacionalnom identitetu ma kog naroda pretpostavlja naučno-teorijska

saznanja. *Etnologija je veoma složema i multidisciplirana nauka*, jer sadrži etnonime, etnikumte, sinonime-naroda nacija, koje treba razumjeti i adekvatno ih izučavati.

Utvrđivanje etnogeneze, porijekla pojedinih naroda je naučno usavršeno rezultatima DNK.

b) DNK-a autohtonih Muslimana Crne Gore
(Osvrt)

Švajcarska specijalizovana komercijalna kompanija „Genea“, sproveda je, 2009. godine, istraživanje o genetskom porijeklu nekih balkanskih naroda, o čemu je objavljeno više ekspertskih tekstova i komentara. Među objavljenim tekstovima je i tekst prof. dr Šerba Rastodera kojim je komentarisao podatke i nije pronašao opravdanje za svoja lažna kazivanja da su crnogroski Muslimani isti narod sa bosanskim Bošnjacima koja je koristio u toku propagiranja negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja političke i asimilatorske tvorevine bošnjaštva.

Morao se uvjeriti u neosnovanost i izmišljotinu Deklaracije o tome da su se Muslimani svih država opredijelili za vraćanje „tradicionalnog narodnog imena Bošnjak“, te da je naziv Bošnjak istorijski utemeljeno i adekvatno ime i za *dio ovog naroda* koji živi u Crnoj Gori, jer prema rezultatima istraživanja DNK *crnogroski Muslimani nijesu dio bosanskih Muslimana, odnosno Bošnjaka*.

Prema rezultatima istraživanja DNK Bosanski Muslimani, odnosno Bošnjaci su najbliži Hrvatima. Isto tako, nije tačna tvrdnja da je u Crnoj Gori istorijski utemeljeno i adekvatno ime za autohtone Muslimane *Bošnjak*. Red bi bilo da se postide i izvinu Muslimanima Crne Gore „učitelji“ onoga što su radili služeći se ortodoksnim prevarama, falsifikatima i izmišljotinama.

Istraživanjem DNK je obuhvaćena Srbija, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Makedonija, Slovenija, Bugarska, Mađarska i Albanija. Prema toj analizi na prostoru Srbije i Crne Gore slovenski supstrat čini 30%. Na prostoru Bosne i Hercegovine genomi su raspoređeni na drugačiji način nego na prostorima Crne Gore i Srbije. Iliri čine 40%, a Sloveni 15%.

Prema podacima DNK analize bosanski Muslimani sličniji su Hrvatima nego Srbima i Crnogorcima.

Isto tako, najnovija istraživanja tima hrvatskog ministra o genetskom porijeklu naroda su pokazala da nema etnički čistih naroda i da jedan od najstarijih poznatih genetskih biljega imaju bosanski Hrvati 73%, Bošnjaci imaju 48%, a bosanski Srbi svega 30%, što pokazuje da su bosanski Bošnjaci bliži Hrvatima nego Srbima.

Podaci Analize potvrđuju da su Muslimane Crne Gore lagali svi koji su im govorili drugačije u toku propagiranja i agitovanja na negiranje njihovog nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog. Znači, lažne su tvrdnje da su Muslimani Crne Gore i Srbije jedan naroda sa Muslimanima BiH, kolektivno preimenovanim u *Bošnjake*. To, isto tako, znači da Muslimani Crne Gore nijesu bili nikada niti su sada isti narod sa Muslimanima BiH koji izvode svoje porijeklo od islamiziranih Bogumila. Oni su isti samo po vjerskoj pripadnosti, što nije obavezujući faktor nacionalnog poistovjećivanja, jer pripadnika islama različitih nacionalnosti u svijetu ima blizu dvije milijarde.

Nepobitne su etnogenetske, etnološke i etnografske činjenice i DNK saznanja da Muslimani Crne Gore izvode svoje porijelo od domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog Carstva. Oni nijesu došli iz Bosne i Hercegovine niti izvode isto porijeklo sa bosanskim Muslimanima, odnosno sadašnjim Bošnjacima.

Ljubezna braćo moja crnogorski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci, da li ste čuli ili znali da na zemaljskoj kugli ima

preko sedam milijardi ljudi, a da nema nijednog ni približno, a kamoli, potpuno jednakog i istog ljudskog bića, sa drugim. Kako ste mogli povjerovati lažima vaših „učitelja“ da ste isti narod sa bosanskim Muslimanima, preimenovanim u Bošnjake.

Muslimani i Bošnjaci Crne Gore su jedan islamski narod, ali sa različitim nacionalnim identitetima, maternjim jezicima, kulturnim identitetima, kulturom i kulturnom baštinom.

Muslimani Crne Gore sa bosanskim i Muslimanima u drugim državama imaju istu, islamsku religiju i nacionalni identitet i ime Musliman, a sve druge identitete različite, maternji jezik, kulturni identitet, kulturu i kulturnu baštinu, domovine i države u kojima egzistiraju.

Ovo su nepobitne naučne i sve druge činjenice, koje se se ne mogu osporavati, već uvažavati i poštovati.

Nacionalni identitet i ime autohtonih Muslimana Crne Gore

„Čovjek bez sopstvenog nacionalnog identiteta ili sa tuđim nacionalnim identitetom, jeste, biće i ostaće niko i ništa, a prije svega za onoga čiji nacionalni identitet uzme i njime se okiti“.

*(Akademik Jevrem Brković, Crnogorcima
Komitske balade, 1991. godine).*

Muslimani Crne Gore su autohton narod islamske religije i osobenog nacionalnog identiteta i imena. Oni izvodi svoje porijeklo od domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog carstva, prije više od

560 god.

Muslimani Crne Gore ispunjavaju sve uslove nacionalnog identiteta predviđene važećim međunarodno-pravnim i političkim dokumentima, kao i državnim aktima kojima se priznaju i statusno određuju narodi i nacije.

Nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore je osnovna, stabilna, lako prepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina ovog naroda koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobenost nacionalnog i kulturnog identiteta i imena.

Naziv, ime *Musliman* potiče od arapske riječi muslim, pripadnik islamske religije, vjere, konfesije, a ne vjernik, pobožnik islama. Zvanično domicilno hrišćansko stanovništvo Crne Gore koje je primilo islam je nazivano muhamedanci i muslimani.

U Kuranu se vjera naziva *Iman*, odnosno *Din*, a vjernik islama *Mumin*. Mumin je na prostorima izvan arapskog i drugog prostora prerastao u muhamedanac i kasnije u muslim po Muhamedovom nasljedniku Muslimu, a na prostorima izvan arapskog svijeta se izgovara musliman.

Termin musliman je u dugotrajnom istorijskom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja prerastao u etno-nacionalnu odrednicu Musliman.

U toku trajanja SFR Jugoslavije zvanično, istorijski, etnološki, etnografski i pravopisno utemeljeno odrednica Musliman ima dvojno značenje, to su dvije riječi. Na osnovu Pravopisa srpsko-hrvatskog jezika, Pravopisa srpskog jezika, Rječnika srpsko-hrvatskog jezika, rječnika, enciklopedija, bibliografija, leksikona i zvaničnih dokumenata i statističkih podataka, Musliman je nacionalna odrednica koja ima dva značenja, dvije riječi.

Jedna riječ označava pripadnost islamskoj religiji, konfesiji, vjeri i uvijek se piše malim početnim slovom „m“,

koja ima sto značenje kao pravoslavac, katolik, protestant, jevrej i dr.

Druga riječ označava pripadnika jugoslovenskog naroda islamske konfesije. Muslimani su jugoslovenski narod etnički srodan Hrvatima, Srbima i Crnogorcima. Dakle, označava etničku pripadnost, narod, narodnost, naciju, nacionalnost i uvijek se piše velikim početnim slovom M, jer ima istu pravopisnu vrijednost i status kao i riječi Srbin, Hrvat, Crnogorac, Rus i Dr. Prema tome, i nemusliman, ateista, je po nacionalnosti Musliman.

U knjizi se neće ponovo obrađivati odrednice Islamisti, Muhamedanci, Muslimi i Muslimani, jer su obrađene u knjizi: *Kulturni i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore* i u drugim izdanjima Matice muslimanske Crne Gore.

Nakon veoma dugog istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja naziv i ime Musliman je prerastao iz vjerske pripadnosti u etničku pripadnost, analogno istorijskim evolutivnim procesima drugih naroda na ovim prostorima. Istinita i nepobitna su saznanja da je- *Nacionalni identitet i ime autohtonih Muslimana Crne Gore* osnovna, stabilna, lako prepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina ovog naroda koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobenost nacionalnog i kulturnog identiteta.

Muslimani Crne Gore od postanka, prije 560 godina, pa i sada imaju osjećaj pripadnosti svom osobenom i posebnom jedinstvenom genu i entitetu, što ih je indikativno štitilo i obezbeđivalo na ovom prostoru. Tako se, narodnosno profilisanje i političko-socijalno, nacionalno i kulturno formiranje Muslimana i njihova slovensko-islamska specifičnost odvijala više vjekova. Taj dugi istorijski proces je učinio svoje i Muslimani su, saglasno objektivnim uslovima, prirodnim putem, istorijski utemeljeno i legitimno konstituisali svoj osobeni kulturni i nacionalni identitet, kao političko-kulturnu

i nacionalnu kategoriju, kao kulturno-političko opredjelenje i svom identitetu i nacionalnom imenu.

Svako izučavanje i prezentiranje istorije, etnologije, kulture, kulturne baštine i nacionalne osobnosti Muslimana Crne Gore, neizostavno zahtijeva izučavanje svih kulturoloških i narodnosnih pitanja i osobnosti. Naučne, istorijske, kulturne i druge institucije Crne Gore se nijesu bavile niti se sada bave istorijom i kulturom ovog naroda, tako da on nema svoju istoriju niti historiografiju. Sve što je o Muslimanima Crne Gore, koji postoje i egzistiraju više od 560 godina, napisano bilo je uzgredno u radovima malog broja istoričara, etnologa i etnografa. U tim radovima Muslimani su tretirani kao muhamedanci inovjernici, sve do Danilovog zakonika 1855. godine, kada su svrstani i u „inoplemenike“ i time poprimili karakter plemena, kao prelaznog rješenja ka narodnosnom oformljenju identiteta.

Poznato je da je u Evropi bila dominantna vjerska identifikacija, umjesto nacionalne sve do 1893. godine, kada je u Francuskom akademskom rječniku prvi put upotrijebljen termin nacija, te se po tome XIX vijek naziva vijekom nacionalnosti.

Što se tiče prirode identiteta, onda se mora reći da Muslimani u striktnom smislu, u kojem se nacionalni identitet razvio u Evropi, pa i u velikom dijelu i na našim balkanskim područjima, a to je slučaj kada je identitet utemeljen na spajanju etničke, jezičke i vjerske identičnosti u nacionalnu, sinteziranjem prethodno postojećih etničkih, jezičkih i istorijskih identiteta u jedan nacionalni identitet.

Istoprijski i genetski evolutivni proces narodnosnog oformljenja Muslimana je utemeljen na islamskoj religiji i kulturi. Islamska religija je na taj način postala osnovni činilac kulturnog i nacionalnog oformljenja u dugom istorijskom i postupnom procesu. Pri tome se ne smije zanemariti ni činjenica da je u etničkom oblikovanju Muslimana bilo

značajno pripadanje turskoj vlasti koja je antagonistički bila konfrontirana prema crnogroskoj politici.

Uz to, Muslimani Crne Gore nijesu imali mogućnost da koriste bitan činilac oformljenja narodnosnog identiteta jer nijesu imali svoju jedinstvenu teritoriju koja bi imala status državne, kakav je bio slučaj sa drugim narodima na Balkanu i u Evropi, te je kao primarni etnički okvir bila samo islamska religija, kao sekundarni ram ideološke, kulturološke, civilizacijske, geografske i društvene komponente.

Istorijska saznanja i vjekovna egzistencija u Crnoj Gori potvrđuju da su Muslimani od postanka pa do današnjih dana imali osjećaj pripadnosti svom osobenom i *posebnom, jedinstvenom genu i entitetu* što ih je indikativno štitilo i obezbjeđivalo egzistenciju na ovom prostoru.

Intenzivno i kontinuirano izučavanje, proučavanje i prezentiranje etnogeneze, istorije, kulture, kulturne baštine, etnologije, etnografije i nacionalne osobenosti autohtonih Muslimana Crne Gore datira od osnivanja *Matice muslimanske Crne Gore 1996. godine* koja je u svom djelovanju dala i danas daje prioritet *Naučno-istraživačkom radu i izdavaštvu*.

Od 1998. godine, kada je izašla iz štampe prva knjiga Matice, *Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori*, do kraja 2015. godine, realizovano je dvadeset i osam naučno-istraživačkih projekata i izdato dvadesetjedno izdanje, knjiga.

Iako su sva izdanja značajna, treba reći da je od izuzetne važnosti izdanje prve *Istorije Muslimana Crne Gore, knjiga I, 2013. godine i Istorije Muslimana Crne Gore, knjiga II, 2015. godine*.

Matica je osnivač časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore. Osnivanje časopisa ima izuzetan značaj sa prezentaciju kulturnih i nacionalnih osobenosti Muslimana Crne Gore. U 2018. godine izašlo je iz štampe devet brojeva.

„Adekvatan je onaj nacionalni identitet kada se *Muslimani označavaju kao nacija*, bez obzira na njihovu ideološku ili konfesionalnu pripadnost“./ istoričar Dr Ejup Mušović).

Pri razmatranju ovog pitanja mora se polaziti od činjenice da su Muslimani zapadnog Balkana i Evrope *specifičnost kao nacija*, jer je jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije. Zna se da su svi drugi narodi i nacije u Evropi i time na zapadnom Balkanu, istovremeno sa donošenjem nacionalnih oslobodilačkih programa, koji su imali državotvorni karakter, stvarali naciju i državu, na principu nacija-država, dok Muslimani to nijesu mogli uraditi, jer nijesu imali niti sada imaju kompaktnu sopsvenu nacionalnu teritoriju za stvaranje nacionalne države. Zato je sudbina ovog naroda da od svog postanka egzistira u nacionalnim državama drugih naroda i ima status nacionalne manjine.

Tako su Muslimani u Evropi i zapadnom Balkanu nastali kao narod i nacija na osnovu islamske religije, civilizacije i kulture koje su, u nedostatku sopstvene nacionalne države, preuzimali ulogu primarnog etničkog i nacionalnog činioca.

Drugim riječima, Muslimani kao narod i nacija su nastali onda kada su stvoreni objektivni društveni uslovi za narodnosno i nacionalno oformljenje, kao i kod drugih naroda.

Muslimani Crne Gore pripadaju izvornom blisko-istočnom mediteranskom evropskom stablu kulture iz koje su nastali svi zasadi i oblici kulturnog osobenog života koji se temelji na modernom pojmu Zapada i time modernog univerzalnog poimanja ljudske slobode. Prilaz razmatranju nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, kao i svakog drugog naroda, podrazumijeva objektivna i cjelovita saznanja svih komponenti i osobenosti nacionalne odrednice od porijekla, istorijskog evolutivnog procesa kulturnog i narodnosnog oformljenja, jezika, teritorije, tradicije, etnologije,

običaja, mentaliteta, države i drugih osobnosti.

Muslimani Crne Gore imaju svoj osoben istorijski evolutivni proces kulturološkog i narodnosnog oformljenja koji traje vjekovima. Ovaj proces je utemeljen na islamskoj religiji, kulturi i civilizaciji, kada postepeno dolazi, do prerastanja vjerskih u kulturne i kulturnih u nacionalne osobnosti, kakv je slučaj, dijelom, i kod mnogih drugih naroda i nacija. Na tim osnovama se temelji nacionalni identitet Muslimana.

Nacionalni identitet Muslimana Crne Gore je osnovna, stabilna, lako prepoznatljiva i samorazumljiva karakterna osobina koja se izražava kao razgovjetna specifičnost i osobnost nacionalnog i kulturnog identiteta. Postojanje Muslimana Crne Gore je istorijska realnost, jer se radi o originalnom etnosu, mentalitetu, kulturi, tradiciji, običajima, osobenom individualitetu, identitetu i subjektivitetu.

Nepobitna je činjenica da su *Muslimani Crne Gore stvarnost*, a stvarnost je važnija od davne prošlosti. Nema istorijskog, etnološkog, etnografskog, naučnog i pravnog osnova tvrdnja, propagandna laž, da Muslimani kao narod više ne postoje raspadom bivše SFRJ. Oni postoje i dalje, iako nemaju istu državu, maternji jezik niti isto nacionalno ime, jer je u Bosni došlo do kolektivnog nacionalnog „preimenovanja“, što je presedan, Muslimana u Bošnjake sa aspiracijama da se to nametne svim Muslimanima bivše SFRJ.

Krajnje je zlorado i neznačajno svodenje Muslimana na „muslimansku vjeroispovijest“, iako se zna da muslimanska religija i time *muslimanska vjeroispovijest ne postoji nigdje u svijetu*. Muslimani kao nacionalnost i danas zvanično postoje i u Bosni i Hercegovini po popisu stanovništva iz 1991. godine, jer novi popis stanovništva izvršen tek 2013. godine, a zvanični statistički podaci o nacionalnoj strukturi još nijesu saopšteni, zbog nezadovoljstva rezultatima velikobošnjaka. Muslimani kao nacionalnost postoje u Srbiji, Hrvatskoj, Sloveniji, Makedoniji

i mnogim državama Balkana i Evrope. (Detaljnije u knjizi: *Slovenski Muslimani zapadnog Balkana*, autora: Dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske 2006. godine).

Krajnje je drska prevra i ortodoksna laž tvrdnja da su Bošnjaci i Muslimani jedan, bošnjački narod. Ti koji su *razbili jedinstveno muslimasko nacionalno biće na Muslimane i novo nastale Bošnjake, sada govore da je to jedan narod*. To je jedan islamski narod, a dva nacionalna identiteta, dva naroda, kao što su to Crnogroci i Srbi u Crnoj Gori, dva autohtona naroda, nacije.

Ovu činjenicu je uvažio, napisao i svojeručno potpisao i prof. Šerbo Rastoder u saopštenju za javnost, izdatom u Baru, 10.10.2007. godine, a nakon razgovora i dogovora sa rukovodstvom Matice muslimanske Crne Gore, svojim saradnicima i uz učešće tadašnjeg ministra za unutrašnje poslove Jusufa Kalamperovića i gospodina Husnije Redžepagića. U saopštenju za javnost, piše:

„Polazeći od toga da su Bošnjaci i Muslimani jedinstven entitet i činjenice da se na popisu stanovništva iz 2003. godine, taj entitet samoidentifikovao kao Bošnjaci i Muslimani, *uvažavaju obje strane kao nepobitnu činjenicu koju niko ne može negirati. Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu Bošnjaka i Muslimana.*“

Uz djelovanje na negiranje nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im bošnjačkog, u toku je i veoma agresivno atakovanje na vjekovima stvaranu, izuzetno vrijednu i osobenu *materijalnu i duhovnu kulturnu baštinu autohtonih Muslimana Crne Gore, koja se proglašava bošnjačkom*.

Matica muslimanska svojim djelovanjem, a posebno realizacijom Naučno-istraživačkog rada i izdavaštva, zadaje tešak udarac velikobošnjačkim asimilatorskim aktivnostima, jer na istorijskim, naučnim, etnološkim i drugim saznanjima, dokumentima i zvaničnim statističkim i međunarodnim doku-

mentima o ljudskim i nacionalnim pravima i slobodama, razobličava i obezvređuje sve izmišljene argumente, prevare i laži da su Muslimani Bošnjaci i da je materijalna i kulturna baština autohtonih Muslimana Crne Gore bošnjačka.

Muslimanski front suprotstavljanja bošnjačkim asimilatorima je ojačan osnivanjem Savjeta muslimanskog naroda Crne Gore koji svojim djelovanjem dorinosi osvješćenju Muslimana da olako ne prihvataju negiranje vlastitog nacionalnog identiteta i prihvatanja bošnjačkog.

Naučni radnici, uvaženi i objektivni historičari, etnolozi, etnografi i sociolozi koji uvažavaju identitete drugih, koji nijesu opterećeni ličnom nacionalističkom i asimilatorskom ostrasčenošću, uvažavaju nepobitna saznanja i međunarodna iskustva i činjenice da se „*Narodi ne priznaju i ne proglašavaju. Oni postoje ili ne postoje.* Narodi se formiraju etnogenezom. To su dugi procesi koji se ne mogu vezivati za datume, ratove, revolucije i drugo“. Etnodemografski procesi u bjelopoljskom kraju, CANU, 2003).

Bošnjaci u Crnoj Gori nijesu nastali etnogenezom, već su nastali od Muslimana koji su promijenili nacionalni identitet u *bošnjački*. Prijetnje i nadanja velikobošnjačkih asimilatora koji očekuju etnocid Muslimana Crne Gore i njihov nestanak do narednog popisa su suludne, pakosne i patološkom mržnjom zadojene želje, jer Muslimani Crne Gore su nastali prije njihovog rođenja i trajaće duže od njihovog života, trajaće vječno. Može se smanjiti njihov broj, ali ne mogu se trajno istrijebiti, etnocidom, jer se „*Veličina jednog naroda* ne mjeri brojem, kao što se veličina čovjeka ne mjeri stasom. Njegova mjera je količina inteligencije i vrline koju posjeduje“ (Viktor Igo).

Muslimani Crne Gore, po svom genu i mentalitetu posjeduju toliku količinu inteligencije i posjeduju izuzetne ljudske vrline koje ih čine osobenim i uvažavanim narodom.

Oni se kao takvi ne mogu uništiti. Glupa su nadanja da se jedan narod može uništiti i sprovesti nad njim etnocid u Evropi 21. vijeka. Tako nešto nije uspio Hitler protiv Jevreja u eri fašizma pa je teško povjerovati da će se pojaviti neki novi Hitler koji bi uništio Muslimane Crne Gore, na Balkanu u Evropi i Svijetu.

Uzimajući u obzir prezentirana saznanja kao i crnogrosku stvarnost pozivam autohtone Muslimane Crne Gore da poštuju svoj nacionalni identitet oformljen entogenetski, a ne da prihvataju bošnjački, i suprostave se svim oblicima negiranja i asimilacije. Da uvažavaju ono su bili, što jesu i treba da budu po nacionalnosti Muslimani, državljani Crne Gore sa maternjim crnogorskim jezikom. Svako drugačije identifikovanje je napuštanje svog stvarnog i prihvatanje tuđeg nacionalnog identiteta.

Akademik, književnik Jevrem Brković je Crnogorce koji su pripojili Crnu Goru Srbiji i odrekli se svog nacionalnog identiteta, nazvao „nesretnicima“ rekavši:

„Rade nesretnici da sami sebe ukinu, da sami sebe ponište, obesnaže, zaturu, satru. Toliko ne vole to što jesu, hoće ono što nijesu, nesretnici“.

Ovo što je Jevrem napisao Crnogorcima može se doslovno reći i za vas crnogroske Muslimane koji mislite da ste Bošnjaci. Očekujem i nadam se da ste shvatili da ste pogriješili kada ste se pisali da ste ono što stvarno nijeste, Bošnjaci, te da ćete na narednom popisu stanovništva ispraviti grešku i pisati se ono što ste po nacionalnosti stvarno bili i što jeste **Muslimani** i ništa drugo.

U Ustavu Crne Gore 1974. godine, članu 4, je zapisano. „U Socijalističkoj Republici Crnoj Gori u svemu su ravnopravni Crnogorci, Muslimani, Srbi, Hrvati, Makedonci, Slovenci, Albanci i pripadnici drugih narodnosti koji u njoj žive“.

Muslimani Crne Gore, **po Ustavu 2007. godine**, imaju ista prava i obaveze kao i drugi autohtoni i ostali narodi i

pripadnici nacionalnih manjina. U preambuli Ustava 2007. godine je zapisano: Polazeći od „odlučnosti da smo kao slobodni i ravnopravni građani pripadnici naroda i nacionalnih manjina koji žive u Crnoj Gori: Crnogorci, Srbi, Bošnjaci, Albanci, Muslimani, Hrvati, i drugi, privrženi demokratskoj građanskoj državi Crnoj Gori“...

Prema tome i Muslimani su, kao i ostali građani i narodi, upisani u Ustavu kao slobodni i ravnopravni građani i narod koji živi u Crnoj Gori, privrženi demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori.

Dragi moji Muslimani, koji mislite da ste Bošnjaci, zapitajte se zašto bez ikakvih sadašnjih i budućih nacionalnih interesa i razloga napuštate svoj stvarni nacionalni identitet koji vam svako uvažava i poštuje i prihvata bošnjački.

Muslimani ne smiju vjerovati propagatorima i interes-džijama koji svoj narod žrtvuju zarad svojih karijerističkih i ličnih matrijalnih interesa. To su izdajnici muslimanskog naroda

Muslimani, nemojte sebe stavljati u položaj tuđinaca u svojoj rodnoj domovini i državi Crnoj Gori, jer prihvatanjem da ste Bošnjaci vi sebe dovodite u položaj da živite u tuđoj državi. U Bosni nerado prihvataju vas novonastale Bošnjake, nazivaju vas Sandžaklijama i optužuju da ste im u toku rata nanosili štetu i da ste sada nocioci šverca droge, provala, krađa, ubitstava i svega što remeti sigurnost, bezbijednost i dostojanstvo građana.

Nemojte mrzjeti bosanske Muslimane koje su preime-novani u Bošnjake niti druge narode, nego ih uvažavajte i cijenite onoliko koliko oni vas uvažavaju i cijene.

Krajnje je neistinito i neodgovorno vjerovati i prihvatati podvale da *mali narodi* nemaju pravo ni na šta veliko, osim na patnju i poniženje. Muslimani Crne Gore poniženja nijesu prihvatili niti će ikada prihvatiti, jer vremena za tako nešto su prošla i neće se, nadam se, nikada više vratiti.

Iz rečenog i ukupnog stanja može se izvesti misao

i poruka: *Ja se Muslimanima Crne Gore najviše bojim od Muslimana.*

Ustav svim građanima, pa time i Muslimanima jemči ravnopravnost, jednakost, ista prava, zaštitu svih identiteta, pa time i kulturnog i nacionalnost, jemči slobodu i bezbjednost. Zapitajmo se zašto bi smo, kada nemamo nikakvih razloga za to, mijenjali svoj stvarni i tradicionalni nacionalni identitet i prihvatili bošnjački.

Vrijeme je da shvatite što vam je donijelo vjerovanje bošnjačkim učiteljima koji vam nude prevare, podvale, falsifikate i laži na osnovu kojih ostvaruju svoje lične interese, a vas tjeraju u provaliju, nametanjem tuđeg bosanskog bošnjačkog nacionalnog identiteta. Nemojte biti tuđinci, jer tuđa nacionalnost je tuga golema. Vi ste tamo manjina, manje vrijedni ljudi, ljudi koji su se samovoljno prilijepili i sebe doveli u ponižavajući položaj. Otriježite se. Nikada nije kasno. Od nameta nema selameta.

Vrijeme je da crnogorski Muslimani i muslimanski intelektualci shvate i prihvate nepobitnu istinu da *ako danas nećemo da smo ono što stvarno jesmo i zajedno, sutra ćemo biti ono što nijesmo, Bošnjaci, i odvojeno. Krajnje je vrijeme da muslimanski intelektualci koji imaju pameti a hoće da misle, koji imaju oči a hoće da vide i koji imaju uši i hoće da čuju, shvate i prihvate trenutak vremena da djeluju tako da ocjenjuju sadašnjost i trasiraju budućnost svog naroda, jer su odgovorni moralno za sudbinu svog naroda, kao što su odgovorni intelektualci drugih naroda.*

Moja poruka je svakom Muslimanu, a posebno intelektualcu, da je *intelektualno bogatstvo najveće bogatstvo nacije.*

Čovjek može biti svoj na svome samo ako posjeduje znanje i time sam sobom vlada.

Korica Danilovog zakonika iz 1855.

Značajna istorijska saznanja, dokumenta i događaji o nacionalnom identitetu Muslimana

Polazeći od opštepoznatih istorijskih, historiografskih, etnoloških etnografskih, etnogenetskih, filozofskih i kulturoloških nepobitnih saznanja o Muslimanima a imajući u vidu namjerno ili nezналаčko negiranje njihovog kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanja im tihe i nelegitimne i nelegalne bošnjačke asimilacije, ukazuje se na istorijska i naučna saznanja, zvanična dokumenta, događaje i datume nacionalnog identiteta ovog naroda.

Prvi dokument iz doba Osmanskog carstva je Povelja sultana Murata II, 1442. godine. U Povelji se upotrebljava termin *Muslomanin*.

Zatim, 1568. godine u dokumentu sačinjenom u Zadru, se kaže: „*Neki bosanski muslimani upisani su kao Mussolomani di Bossina.*

(Safet Bandžović i Semiha Kačar, *Sandžak, istorija i činjenice*, Novi Pazar, 1994. str. 10 i 15).

Zakonikom knjaza Danila 1855. godine, Muslimani su, uz status „inovjernika“ dobili i status „inoplemenika“.

Član 92 (Devedeset drugo)

“Tako u ovoj zemlji nema nikakve druge narodnosti do edine srpske i nikakve druge vere do jedine pravoslavne istočne, to opet svaki *inoplemenik i inoverac može slobodno živiti i onu slobodu i onu našu domaću pravicu uživati kao i svaki Crnogorac i Brđanin, što uživa*”.

U obrazloženju i komentaru napisanom uz tekst Danilovog zakonika, je kazano: “S obzirom na opštu odbojnost prema strancu i inovjercu, koja je u Crnoj Gori, zapažena u vrijeme plemenskog separatizma i ksenofobije, *izjednačavanje inoplemenika i inovjernika u članu 92 Danilovog zakonika u pravima sa ostalim podanicima znači veoma ozbiljan, progresivan korak u pravcu povezivanja Crne Gore sa obrazovanim evropskim svijetom.*

Crna Gora, ipak, nije stigla u svom razvitku dotle da bi izričitim uvođenjem načela reciprociteta u Danilov zakonik, priznala prava strancu pod uslovom da isto bude priznato Crnogorc u matičnoj zemlji stranog državljanina. Opštim pojmom “inoplemenik”, Danilov zakonik konzumira pojam stranca. To je terminološka koncesija uvijek prisutnoj društvenoj svijesti o grupisanju stanovništva po *rodovskom a ne po teritorijalnom osnovu*”.

Iz ovog obrazloženja i komentara Danilovog zakonika je sasvim razumljivo da se radi o “rodovskoj” osnovi pojmovnog određenja “inoplemenika”, a ne po vjerskoj i teritorijalnoj, što ga čini prelaznim prerastanjem „inoplemenika“ u narodnosno

ofromljenje i time dobijanje statusa plemenika, prelaznog perioda u pripadnika naroda koji se konstituiše evolutivnim procesom narodnosnog ofromljenja na određenoj teritoriji. Plemstvo i dijelom plemenski odnosi u Crnoj Gori traju i danas i trajaće još dugo, jer su utemeljeni na porodičnoj, bratsveničkoj, odnosno, rodovskoj osnovi. No, to nije činilo smetnju narodnosnom i nacionalnom oformljenju Crnogoraca i drugih naroda, pa time i Muslimana.

Naredne, 1856. godine, Fgrancuz Masje de Kerval o Muslimanima piše: „Velika nesreća ovogo dijela slovenskog naroda jeste u tome da je nepoznat, osim po izvještajima svojih neprijatelja.

U Bosni i Hercegovini su, 1900. godine, nakon dvogodišnje rasprave muslimansko-bošnjačkih predstavnika i umnih ljudi, donijeli Odluku da svoj bošnjački narod preimenuju i nazovu ga pravim imenom *Muslimani*, sa velikim početnim slovom M, a vjeru pravim imenom, islamska. To je narod ubrzo prihvatio.

Prema Općoj enciklopediji bosanski Muslimani su 1900. godine zahtijevali da se termin muhamedanac, kao netačan i neadekvatan, izbací iz službene upotrebe i zamijeni nazivom Musliman. Nakon toga u muslimanskoj štampi i publistitici upotrebljava se isključivo Musliman, što i narod vremenom prihvata kao svoju suverenu etničku, odnosno nacionalnu oznaku.

Prema tome, proizvoljna i netačna je tvrdnje da je Muslimane izmislila Kominterná, Tito, KPJ-u i dr, već da su oni samostalno i samosvjesno konstituisali svoj nacionalni identitet Musliman. Isto tako, nije tačno da je iko u bivšoj SFRJ zabranjivao u toku popisa stanovništva lično nacionalno izjašnjavanje kao Musliman.

Na Berlinskom kongresu, u Ugovoru, poklonjena je posebna pažnja vjerskoj, a dijeloim i nacionalnoj manjini

Muslimanima. Ugovorom je obavezana Vlada Crne Gore da se stara o statusu i položaju Muslimana, što potvrđuje da nije više riječ samo o pripadnicima islama, nego i o drugim pravima i obaveznama, odnosno odrednicama koje imaju društveni, kulturni, obrazovni i narodnosni karakter.

Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca je Ugovorom o zaštiti manjina iz 1920. godine na osnovu Senžermenskog ugovora o miru, nakon završetka Prvog svjetskog ratam priznala muslimansku vjersku manjunu kao *etno-nacionalnu manjinu* i obavezala se međunarodnim ugovorom kako da se obezbeđuju, ostvaruju i štite prava nacionalne manjine.

Na Osnivačkom kongresu KPJ, 1919. godine, uvažena je obaveza Kraljevine SHS definisana Ugovorom o zaštiti nacionalnih manjina i Muslimani su identifikovani nacionalno kao i ostali narodi.

Komunistička partija Jugoslavije, 1937. godine, zauzima kurs prema kojem Muslimani čine posebni etnički subjektivitet. (Safet Bandžović i Semiha Kačar, Sandžak Historija i činjenice, Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda, Novi pazar, 1994. godine).

Na Zemaljskoj konferenciji 1940. godine u delegate po nacionalnoj strukturi su uvršteni i Muslimani.

U Proglasu objavljenom u „Proleteru“, 1941. godine, Tito poziva na ustanaka, sve narode u koje imenuje i Muslimane.

U toku NOB-a Muslimani su uvažavani kao i ostali narodi, imali su posedne vojne jedinicie, učestvovali su u ratu, proglašavani narodnim herojima.

Na II zajsijedanju AVNOJ Muslimani su identifikovani kao jedan od naroda koji će ćinti buduću državu FNRJ.

Na osnivačkom kongresu KP Srbije, 8-12. maja 1945. godine, revolucionar Velibor Ljajić, je rekao:“ Mislim da Muslimani treba da ostanu kao Muslimani, kao narodnosna grupa, a ne da se uključuju u Srbe“. (Safet Bandžović i Semira

Kačar, *Sandžak Historija i činjenice*, Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda, Novi Pazar, 1994. godine).

Muslimanska nacija u Jugoslaviji. Porijeklo, islam, kultura, povijest, politika. Autor: Saltaga Fuad, Institut za proučavanje nacionalnih odnosa, Sarajevo, 1991. godine.

U svim popisima stanovništva u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, Kraljevini Jugoslaviji i bivšoj SFRJ, počev od 1910. godine i zaključno sa popisom u bivšoj SFRJ 1991. godine, kao i u popisima izvršenim poslije 2000. godine u Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Sloveniji i Makedoniji, i Muslimani čine nacionalnu strukturu stanovništva.

U SFRJ su, od 1948. do 1991. godine, održani mnogi kongresi Saveza komunista Jugoslavije i na svima su Muslimani činili nacionalnu strukturu delegata.

U Bosni i Hercegovini prvi popis stanovništva, poslije popisa 1991. godine, sproveden je 2013. godine. Sve do tada u Bosni zvanično postoje Muslimani, bez obzira na nelegalnu i nelegitimnu Odluku tzv. Svebošnjačkog sabora u Sarajevu 1993. godine kojom je izvršeno kolektivno nacionalno preimenovanje bosanskih i drugih Muslimana u političku i asimilatorsku tvorevinu Bošnjak.

Nacionalna struktura stanovništva se utvrđuje na osnovu ličnog nacionalnog izjašnjavanja građana u toku popisa stanovništva ili za tu svrhu organizovanog popisa. Niko drugi, pa time ni parlament, nikakvim pravnim aktom, pa ni Ustavom, ne može vršiti kolektivno nacionalno preimenovanje građana.

U osam zvaničnih *svjetskih civilizacija*, svrstana je i *muslimanska civilizacija*, koja spada među najstarije i one koje su odigrale značajnu ulogu u domenu nauke, kulture i ukupnog napretka ljudske zajednice.

Postoji i *Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija Muslimana u čitavom svijetu, ustanovljena Poveljom Organizacije islamskih zemalja (OKI)*.

Mnogim istoričarima pa i onima koji se bave izvornim saznanjima Kurana kao da nije poznato ili se začuđeno zapitaju, kada im se kaže da je u Kuranu zapisano o značaju i pojmu **nacije**. „Svha postojanja nacija je u međusobnom upoznavanju, saradnji na dobru, razmjeni iskustava i međusobnom ispomaganju“..(Kuran časni, Predgovor, A. Smailović, Tetovo, 1992.)

Neznanje zbog neizučavanje izvornog Kuranskog učenja o naciji je zbog toga što se u Evropi prvi put termin nacija nalazi u Francuskom akademskom rječniku iz 1893. godine, znači u XIX vijeku, a Kuran je pisan u VII vijeku.

Kada se govori o nacionalnom identitetu Muslimana zapadnog Balkana, Evrope i time Crne Gore ponovo treba reći da se mora uvažavati njihova *specifičnost kao nacije*, jer su jedinstvena pojava u evropskoj istoriji da jedan narod nastane u svom punom etničkom i nacionalnom biću na osnovu tzv. religijske inicijacije. Zna se da su svi drugi narodi i nacije u Evropi pa time i time na zapadnom Balkanu istovremeno sa donošenjem nacionalnih oslobodilačkih programa, koji su imali državno-pravni karakter, na osnovu njih stvarali naciju i državu, na principu nacija-država, dok Muslimani nijesu mogli tada niti mogu sada stvoriti sopstvenu nacionalnu državu, već su stvarali nacionalni identitet u okviru drugih država u kojima su imali status nacionalne manjine, u odnosu na stanovnike većinske nacije koji su državu smatrali svojom nacionalnom. Takva je sudbina Muslimana Evrope i Balkana koji su postali poseban narod i nacija na bazi islamske religije, civilizacije i kulture, koji su, u nedostatku sopstvene nacionalne države, preuzimale ulogu primarnog etničkog zaštitnika.

Utemeljenje i osnovni ciljevi bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa

Urušavanje državotvornog i konstitutivnog statusa Muslimana u Socijalističkog Federativnoj Republici Jugoslaviji, koji nijesu imali velikoislamske niti velikomuslimanske ideje, započeli su bosanski Muslimani Islamskom deklaracijom Alije Izetbegovića, 1975.g.

Prezentacija bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa ima za cilj da se argumentovano i objektivno zapiše šta je prethodilo i šta se događalo u Crnoj Gori na pridobijanju Muslimana da napuste svoj nacionalni identitet i prihvate bošnjački, a posebno prije popisa stanovništva 2003. godine, i poslije popisa.

Ovo činim i zbog poznate istine: "Sve što se pamti zaboravlja se, a sve što se napiše ostaje da se pamti".

Ideje bosanskih velikoislamista prvi put se javnosti prezentiraju objavljivanjem Islamske deklaracije Alije Izetbegovića 1975. godine. Ideja je bila da velikoislamski program preraste u velikomuslimanski, analogno velikonacionalističkim programima Srbije i Hrvatske.

Islamska deklaracija je predstavljena kao „Jedan program islamizacije Muslimana i muslimanskog naroda“. Polazna osnova je „*Ummet*“, težnja za ujedinjenjem svih muslimana u jedinstvenu zajednicu, vjersku, kulturnu i političku, uz napomenu, „iako Islam nije nacionalnost, ali jeste nadnacionalnost ove zajednice“.

Islamskom deklaracijom Alije Izetbegovića su postavljeni temelji uspostavljanja novog velikomuslimanskog nacionalnog programa (projekta) na Balkanu. Program nije imao karakter velikomuslimanskog nacionalističkog već je bio *patriotski vjerski sa karakteristikama nacionalnog programa, s*

obzirom da Muslimani nijesu imali svoju nacionalnu teritoriju na kojoj bi osnovao svoju državu na principu nacija-država i koja bi imala velikonacionalistički program kakav su imali drugi narodi Balkana. Razlika između uspostavljanja patriotskog muslimanskog nacionalnog i islamskog programa u odnosu na velikonacionalističke, agresorske i asimilaorske projekte (programe) Srba i Hrvata je u tome što on nema asimilaorsku komponentu, jer nije bilo izvjesno koji bi se narodi mogli asimilirati, kada to Srbi i Hrvati u BiH neće nikada prihvatiti.

Cijenjeći da uspostavljanje novog bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa (projekta), umjesto patriotskog muslimanskog nacionalnog programa, ne bi bilo cjelishodno niti bi dalo ma kakve rezultate, u eri neizvjesnosti opstanka SFRJ, jedan broj bosanskih naučnih radnika i intelektualaca je došao na ideje da se bosanski Muslimani politički organizuju u nacionalnu partiju. Odlučili su da osnuju *Stranku demokratske akcije Bosne i Hercegovine*. Na Osnivačkoj skupštini 1990. godine. donesena je *Programska deklaracija kojom se „Stranka demokratske akcije proglašava političkim savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom krugu“*.

Deklaracijom je uspostavljen velikomuslimanski nacionalni islamski program (projekat), jer Stranka demokratske akcije Bosne i Hercegovine sebe proglašava strankom svih Muslimana SFR Jugoslavije iako su je osnovali samo Muslimani Bosne i Hercegovine. Nakon osnivanja Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine krenulo se sa osnivanjem Stranke demokratske akcije u Srbiji, u Novom Pazaru, Crnoj Gori, u Rožajama, Makedoniji, na Kosovu i svim drugim republikama SFRJ.

Nakon izvršene vojne agresije Jugoslovenske narodne armije i paravojnih srpskih snaga na Bosnu i Hercegovinu, 1992. godine, jedna grupa bosanskih muslimanskih intelektualaca i

naučnih radnika se okupila u Sarajevu, 1993. godine, i taj skup nazvala Svebošnjačkim saborom. Prema medijskim saznanjima na dvodnevnom zatvorenom neformalnom, nelegitimnom i nelegalnom skupu se raspravljalo da li Bosna i Hercegovina može biti muslimanska država ili se treba zalagati za stvaranje bošnjačke države i na kojoj teritoriji. Sabor je usvojio Odluku o vraćanju historijskog imena Bošnjak Muslimanima Bosne i Hercegovine i Muslimanima u drugim državama, odnosno odluku o kolektivnom nacionalnom preimenovanju, bez ličnog izjašnjavanja građana na popisu stanovništva. To je svojevrsni i u istoriji nepoznati presedan o kolektivnom nacionalnom preimenovanju jednog naroda na kraju XX vijeka, u Evropi. Nakon toga, Ustavnim zakonom BiH 1994. godine, je izvršeno nelegitimno i nelegalno nacionalno preimenovanje bosanskih Muslimana u Bošnjake.

Isto tako, na tzv. Svebošnjačkom saboru je bilo govora o podjeli Bosne, o dvijema definicijama Bošnjaka, da bi na kraju došlo do usklađivanja podjela i jedinstvenog opredjeljenja, malog dijela učesnika, za bošnjaštvo, jer je veći dio učesnika napustio sjednicu. Prema *transkriptu rasprave na Svebošnjačkom saboru*, (internet 17.06.2010. godine, naslov: „Imaš li ovo“), razmatrana su tri pitanja. Vraćanje naziva Bošnjak kao historijskog imena Muslimana BiH, kako definisati Bošnjake kao naciju i kako definisati BiH kao državu.

Najvažniji razlog sazivanja tzv. Svebošnjačkog sabora nije bio vraćanje historijskog nacionalnog imena Muslimanima Bošnjak, već politička priprema za izjašnjavanje u ime Bošnjaka-Muslimanma u BiH o predloženom mirovnom sporazumu koji je poznat pod imenom britansko-norveških mirovnih posrednika Davida Owena i Thorvalda Stoltenberga, koji je podrazumijevao tri etnički zasnovane republike. Tako je tzv. Svebošnjački sabor bio poslednja historijska prilika na kojoj su muslimanski politički, vjerski i kulturni predstavnici raspravljali o mogućoj

nacionalnoj državi Bošnjaka-Muslimana i podjeli BiH.

Na Saboru se govorilo o dvije definicije Bošnjaka. Jedna je bila, da su Bošnjaci onaj dio prirodnog bosanskog naroda koji kontinuirano svojstva narodnog bića ove zemlje. U drugoj definiciji Bosna se određuje kao država koju prihvataju *Muslimani jugoistočne evrope kao svoju državu*. Školski primjer nelegitimnog velikonacionalističkog akta.

Druga ponuđena definicija predstavlja Bošnjake kao sublimat Muslimana jugoistočne Evrope. „Mi Muslimani“ – sad ovdje prvi put izvan mog običaja ne kažem Bošnjaci.

“Mi smo ovdje Muslimani ustvari cijelog jugoistočnog evropskog prostora“. Kako to da se donosi odluka koja se odnosi na sve Muslimane jugoistočne evrope kada su na Saboru učestvovali samo Muslimani BiH.

Ova definicija je školski primjer ignorantskog odnosa prema Muslimanima izvan BiH i nelegitimnog uspostavljanja još jednog, novog, bosanskog velikolbošnjačkog islamskog programa, pored velikosrpskog i velikohrvatskog, nacionalističkog asimilatorskog, programa (projekta).

Na Saboru je vođena rasprava i o tome može li Bosna i Hercegovina biti muslimanska država u Evropi. Ocijenjeno je da to nije moguće i da to pitanje ne treba pokretati.

Zaključujući sjednicu tzv.Svebošnjačkog sabora, predsjedavajući, nakon ukazivanja „evo smo ostali sami sobom“, jer su protivnici napustili sjednicu, konstatuje da smo „*prihvatili stav većine kao stav koji nas obavezuje sve*“. Zaista neshvatljivo da se na ovakav način grupa naučnih radnika i intelektualaca opredjeljuje za nešto što je svojevrsni presedan, opredjeljuje se da izvrši kolektivno nacionalno preimenovanje Muslimana u Bošnjake. Kako su to naučni radnici i intelektualci muslimanske nacionalnosti donijeli Odluku o kolektivnom preimenovanju Muslimana u Bošnjake, kada postoje istorijska saznanja da se prvi islamizirani Bogumili u Bosni i Hercegovini nijesu nazivali

Bošnjanimi, odnosno Bošnjaci, nego Mussolomani.

Da je nacionalno preimenovanje bosanskih Muslimna izvršeno nelegitimno, nelegalno i sa dosta indikacija na falsifikovan način, ukazuje intervju jednog od organizatora Svebošnjačkog sabora *akademika Muhameda Filipovića* objavljen u „Monitoru“. Na pitanje da se u BiH sada osjeća jedna tendencija da se termin muslimanski zamijeni terminom bošnjački narod. Vi ste jedan od onih koji su još odavno insistirali na tome, on odgovara: „Tačno, samo što ja nikada nijesam izjednačavao Bošnjake i Muslimane. *To je velika razlika*. Kada su konačno prihvatili moju tezu 1993. godine i sazvali Bošnjački kongres ja sam tada njima rekao da ne padnu u grešku i ne izvrše samo zamjenu imena i samo Muslimane nazovu Bošnjacima. Ako smo se mi odlučili da se zovemo Bošnjacima moramo i biti svjesni *da naš identitet proizilazi iz bošnjačke države* i da je to ono što nas čini modernim evropskim narodom.....Tako su za mene *Bošnjaci svi građani Bosne i Hercegovini* bez obzira na to kojoj etničkoj grupi ili vjeri pripadali ako BiH smatraju svojom domovinom. *S toga moj pojam Bošnjak ne koincidira sa pojmom Musliman*. Ja sam zbog toga sklon da povedemo jednu raspravu i termin Bošnjak promijenimo u Bosanac i tako omogućimo svim ljudima da se izbjegne identifikacija Musliman, Bošnjak. Time bi mi Bosanci postali jedna moderna nacija, nezavino od religijskih i etničkih korijena“.(„Monitor“, br. 354, 01.08.1997. god.).

Zar crnogoskim propagatorima bošnjaštva nije jasno o čemu se radi i da Muslimni izvan Bosne nijesu Bošnjaci niti Bosanci, nego su ono što su stvarno do sada bili i sada su Muslimani.

Učesnici Svebošnjačkog sabora su namjerno ignorisali nepobitna istorijska saznanja o prvom nazivu Bogumilima koji su primili islam. Početak prijema islama u Bosni i Hercegovini za vrijeme Osmanskog carstva je otpočeo veoma rano, odmah

po dolasku Osmanlija u Bosnu.

Prvi dokument iz doba Osmanskog carstva o nazivu Bogumila koji su primili islam je *Povelja Sultan Murata II, iz 1442. godine*. U Povelji se Bogumili koji su primili islam nazivaju *Muslomanin, a ne Bošnjanim*.

Zatim, 1558. godine, u dokumentu sačinjenom u Zadru je zapisano: „*Neki bosanski muslimani upisani su kao Mussolomani di Bossina*“. (Safet Bandžović i Semiha Kačar. Sandžak, Historija i činjenice. Novi Pazar, 1994. godine, str. 10 i 15).

Neshvatljivo je da se niko u Bosni niti izvan Bosne, kao ni od evroskih i međunarodnih institucija za ljudska prava i slobode nije oglasio o nelegitimnosti Odluke Svebošnjačkog sabora, jer je nacionalni identitet jedno od osnovnih ljudskih prava koji ima univerzalni karakter i međunaronu zaštitu.

Da svi bosanski muslimanski naučni radnici i intelektualci iz Sarajeva i Bosne nijesu prihvatili presedan sa tzv. Svebošnjačkog sabora, pokazuje i javno reagovanje prof. dr Midhata Riđanovića, koji je u svom reagovanju napisao da je *Bošnjaštvo najveće zlo*.

On, pored ostalog kaže: „Ako se cijela problematika oko nacionalnog imena bosanskih Muslimana svojski prouči i iz istorijskog ugla i iz ugla savremenih međunacionalnih odnosa u Bosni, mora se doći do zaključka da je svaki bosanski Musliman koji sebe zove Bošnjakom *ili glup ili neobrazovan, ili i jedno i drugo*“.

„*Bošnjaštvo je najveće zlo koje je ikada pogodilo bosanske Muslimane*. To je kukavičije jaje koje je nam podmetnuo Tinjo (akademik Muhamed Filipović) i njemu slični, jer im je trebao nacionalni naziv u kojem neće figurirati riječ Musliman, jer je nezgodno biti ateista i Musliman“. (Tekst reagovanja je objavljen u časopisu OSVIT glas Muslimana Crne Gore, br. 7/2015).

Sastavni dio bosanskog velikobošnjačkog, nacionalnog, islamskog programa je osnivanje Univerziteta i Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti u Novom Pazaru. Osnivač i vlasnik ovih institucija je muftija Zukorlić. Na ovom Univerzitetu studira veliki broj studenata, novonastalih Bošnjaka, iz Srbije, Crne Gore i Kosova.

Da se radi o nametanju bošnjačke asimilacije bosanskim Muslimanima potvrđuje se i time što je poslije popisa stanovništva 1991. godine prvi popis u BiH obavljen tek 2013. godine. Na osnovu rezultata popisa se mogla utvrditi nacionalna struktura stanovništva BiH, jer se ona utvrđuje samo na osnovu ličnog nacionalnog izjašnjavanja građana u toku popisa stanovništva. Zvanični podaci o nacionalnoj strukturi stanovništva u popisu 2013. godine u BiH nijesu objavljeni ni do kraja 2018. godine, vjerovatno zbog toga što rukovodstvo Stranke demokratske akcije i rukovodstva drugih političkih stranaka novonastalih Bošnjaka nijesu zadovoljni iskazanom nacionalnom strukturom. Prema nezvaničnim saznanjima jedan broj Muslimana je zadržao nacionalni identitet Musliman, drugi broj se nacionalno izjasnio kao Bosanci i kao Bošnjaci. Broj novonastalih Bošnjaka se kreće negdje oko 60%, što je poražavajuće za velikobošnjačke asimilatore. Ima nekih nezvaničnih saznanja da neka rukovodstva bošnjačkih političkih partija traže da se građani koji su se u popisu izjasnili ono što su bili i što stvarno jesu Muslimani, pripišu broju građana koji su se nacionalno izjasnili kao Bošnjaci, jer, navono, više ne postoji nacionalni identitet Musliman.

Ovi podaci, isto tako, potvrđuju naivnost, nepromišljenost Muslimana izvan Bosne prilikom olakog prihvatanja nacionalnog izjašnjavanja kao Bošnjak, kao da su time htjeli da se dokažu da su „veći novonastali Bošnjaci, od novonastalih bosanskih Bošnjaka“.

Polazeći od sadržine i ciljeva Islamske deklaracije Alije

Izetbegovića, Programske deklaracije Stranke demokratske akcije i Odluke tzv. Svebošnjačkog sabora-*u novonastalim državama zapadnog Balkana stupio je na scenu novonastali bosanski velikobošnjački islamski program.*

Ovaj program je antimuslimanski, jer negira nacionalni identitet Muslimana i nameće im bošnjački i prisvaja i proglašava bošnjačkom njihovu kulturu i kulturnu baštinu.

Iz sadržine pomenutih dokumenata i dosadašnjeg i sadašnjeg djelovanja na ostvarivanju velikobošnjačkog islamskog programa utvrđuje se da on ima tri međusobno uslovljena i povezana cilja.

Prvi, polazni cilj, je velikobošnjačko negiranje nacionalnog identiteta Musliman i kolektivno nametanje bošnjačkog svim Muslimana bivše SFRJ, odnosno jugoistočne Evrope.

Drugi, uspostavljanje bošnjačkog islamskog entiteta Sandžak sa istim statusom koji ima Republika Srpska u Bosni i Hercegovini.

Treći, stvaranje Sarajeva političkim, nacionalnim, kulturnim i vjerskim centrom svih Bošnjaka i vjernika islama jugoistočne Evrope, sa pretenzijama da bude centar islama cijele Evrope.

Na ostvarivanju velikobošnjačkog nacionalnog, islamskog programa izvan Bosne i Hercegovine se radi sa objedinjenim djelovanjem intelektualaca, političkih partija, Islamskih zajednica i državnih organa Bosne i Hercegovine.

Da su u objedinjenom djelovanju uključeni i državni organi BiH pokazuje i činjenica da je Vlada BiH, na sjednici pod predsjedništvom Harisa Silajdžića, održanoj 07.03.1995. godine, razmatrala položaj Bošnjaka u Sandžaku i drugim dijelovima Srbije i Crne Gore i osudila „terorizam i genocid nad Muslimanima, odnosno Bošnjacima u Srbiji i Crnoj Gori“. Radi se o dušebrižništvu za Muslimane, odnosno Bošnjake u ovim državama, kao da su prćija Silajdžića ili nekih drugih

novonstalih bosanskih Bošnjaka. Nije poznato da je Vlada Crne Gore ili neki drugi državni organ reagovao na izrečene neosnovane genocidne odnose, jer u Crnoj Gori nije tada bilo niti sada ima „terorizma niti genocida“ nad Muslimanima, odnosno Bošnjacima. Iz ovog stava bosanske Vlade se saznaje i činjenica da i u 1995. godini, poslije Svebošnjačkog sabora u Saraevu, u Bosni i Hercegovini postoje Muslimani, odnosno Bošnjaci.

Iako je uspostavljanje bošnjačkog islamskog entiteta Novopazarskog sandžaka drugi cilj Velikobošnjačkog nacionalnog, islamskog programa, na njegovom uspostavljanju se radilo odmah nakon osnivanja Stranke demokratske akcije u Novom Pazaru i Rožajama. Hoće se de jure i de facto nepostojeći Novopazarski sandžak reafirmirati i uspostaviti u cilju ostvarivanja velikobošnjačkog programa i time remećena međunacionalnih, međukonfesionalnih, međukulturalnih, političkih i međudržavnih odnosa Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine, što je ugrožavanje teritorijalnog integriteta i time destabilizacija prilika na zapadnom Balkanu.

Prema istorijskim saznanjima Novopazarski sandžak, kao administrativno upravna oblast na dijelu prostora turske vladavine je postojao u XV vijeka. Padom Bosne pod tursku vladavinu, 1463. godine, prestalo je da postoji Skopsko krajište. Formiran je Bosanski sandžak u čiji sastav su, pored Bosne i dijela Hercegovine, ušli vilajeti: Zvečan, Ras, Sjenica, Moravska i Nikšić. Kasnije, 1485. godine, Novi Pazar postaje središte novoosnovanog Novopazarskog kadiluka.

Novopazarski sandžak formiran je 1790. godine, da bi bio uknut 1817. godine i pripojen Bosanskom sandžaku. Nakon proteka nekoliko godina došlo je do obnavljanja Novopazarskog sandžaka, tako da je u njemu, po podacima Ivana Franc Jukića, živjelo više muslimana nego hrišćana. Zatim se, prema nekim turskim izvorima iz 1868. godine, govori da je Novopazarski

sandžak obuhvatao: Novi Pazar, Mitrovicu, Sjenicu, Novu Varoš, Rožaje, Bijelo Polje, Bihor, Gusinje sa nahijom Drinak, Pljevlja, Kolašin i Prijepolje. Konvencijom potpisanom u Veneciji, 1876. godine Novopazarski sandžak je podijelen između Crne Gore i Srbije. U tom vremenu, 1877. godine, dolazi do izdvajanja Novopazarskog sandžaka iz Bosanskog i priključenja Kosovskom vilajetu.

Novopazarski Sandžak, 1880. godine, napuštaju i izdvajaju se tri kaze: Pljevlja, Prijepolje i Priboj. Od njih se formira Pljevaljski sandžak. Zatim, 1902. godine, od Novopazarskog sandžaka odvojeno je više kaza i formiran je Sjenički sandžak. Kaza Novi Pazar priključena je Prištinskom sandžaku. Tako je prsetao da postoji Novopazarski sandžak.

Kasnije, u XIX vijeku u 25 vilajeta Osmanskog carstva postojalo je 150 sandžaka, među kojima i novopazarski.

Nakon Berlinskog kongresa 1878. godine i okupacije Bosne i Hercegovine od strane Austrije, oblast Novopazarskog sandžaka pripala je Kosovskom vilajetu sa novom administrativnom organizacijom. Tada su formiorana dva sandžaka – pljevaljski i novopazarski. Austrougarska je stacionirala vojnike i oficire u Pljevljima, Prijepolju i Priboju. Austrougarska je Novopazarski sandžak protežirala, jer je htjela njegovo ustrojstvo radi odvajanja od Srbije i Crne Gore, u čemu nije uspjela.

Sandžakluci su u Turskoj zvanično ukinuti 1921. godine.

U toku NOR i oslobodilakčke revolucije KPJ je formirala Oblasni komitet KPJ za Sandžak, a kasnije, 1943. godine, formirala je Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Sandžaka. Međutim, radi se o vojno-teritorijalnom, operativnom ustrojstvu oblasti koja nije imala tačno utvrđene granice niti je bilo drugih propisa kojima je to urađeno. Nije bilo nikakvog dokumenta o proglašenju Novopazarskog sandžaka administrativno-teritorijalnom jedinicom, oblašću,

regionom ili pokrajinom. Nakon završetka Drugog svjetskog rata Novopazarski sandžak, odnosno Sandžak kao partijski operativni oblik organizovanja je ukunut 07.08.1945. godine, kada je izvršena podjela teritorije nekadašnjeg pljevaljskog i novopazarskog sandžaka između dvije republike, Srbije i Crne Gore. To je kraj postojanja Novopazarskog sandžaka, odnosno Sandžaka.

Poznato je da se Srbija niti Crna Gora nakon oslobođenja od Turske, Balkanskim ratovima 1912/1913. godine, nijesu dijelile na sandžakluke kao politično-teritorijalne niti druge oblike državne strukture. Za vrijeme postojanja Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenca, poslije Prvog svjetskog rata, Kraljevine Jugoslavije, SFRJ, Savezne Republike Jugoslavije i Državne zajednice Srbije i Crne Gore, nekadašnji Novopazarski sandžak nije imao niti sada ima ma kakav oblik političko-teritorijalnog državnog ustrojstva.

Od 1990. godine, osnivanjem Stranke demokratske akcije Bosne i Hercegovine, njene Programске deklaracije i osnivanjem stranaka u Novom Pazaru i Rožajama, pokreće se pitanje reafirmacije novopazarskog sandžaka, kao jednog od ciljeva velikobošnjačkog nacionalnog programa. Cilj je uspostavljanje bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak, kao jednog od veliokobošnjačkih asimilatorskih ciljeva, i time uspostavljanje direktne povezanosti sa Bosnom i Hercegovinom.

Novoosnovane Stranke demokratske akcije u Novom Pazaru i Rožajama su organizovale i djelimično sprovedle nelegalan, nelegitiman i neregularan referendum o autonomiji Sandžaka 1991. godine.

Slijedi donošenje Memoranduma o uspostavljanju specijalnog statusa Sandžaka, 1993. godine.

Memorandum o autonomiji Sandžaka sa posebnim vezama sa BiH, 1999. godine, predlog da Sandžak bude posebna administrativno-teritorijalna jedinica Savezne Republike

Jugoslavij, 2001. godine.

Sulejman Ugljanin je „darivao“ novonastale Bošnjake, 2006. godine, proglašenjem autonomije Sandžaka sa obilježjima suverene države u državi.

Muftija Zukurlić je osnovao Islamsku zajednicu Sandžaka u sastavu Islamske zajednice Bosne i Hercegovine, što je školski primjer objedinjavanja vjerskog i političkog djelovanja na ostvarivanju velikobošnjačkog asimilatorskog programa.

Tadašnji reis Bosne i Hercegovine Cerić, u Prijepolju obećava novonastalim Bošnjacima da će osnovati Bošnjačku državu Sandžak. Pošto nije uspio da osnuje bošnjačku državu Bosni i Hercegovini niti Sarajevo bošnjačkim gradom, reis hoće da osnuje bošnjačku državu Sandžak na teritorijama drugih država, Srbije i Crne Gore.

U 2010. godini je najavljeno proglašavanje prekogranične regije autonomije Novopazarskog sandžaka, koja bi se pripojila BiH, kada ona postane suverena bošnjačka i islamska država. Najavljenom autonomijom obuhvatilo bi se oko 30% teritorije Crne Gore na kojoj živi preko 29% stanovništva. To je teritorija koja obuhvata opštine Berane, Pljevlja, Bijelo Polje, Plav, Petnjica, Gusinje i Rožaje. Kao što je poznato u doba turske vladavine ove opštine nikada nijesu pripadale Novopazarskom sandžaku kao ni poslije njihovog oslobođanja. U ovim opštinama živi preko 72% stanovništva crnogorske, srpske, muslimanske i albanske nacionalnosti, a svega 28% novonastalih Bošnjaka. Kakvog ima smisla tražiti pripadanje novopazarskom islamskom bošnjačkom entitetu opština iz Crne Gore u kojima su novonastali Bošnjaci manjina u odnosu na pripadnike drugih naroda.

Početak novembra 2017. godine, elektronski mediji iz Srbije su prenijeli vijest da je Sulejman Ugljanin uputio zahtjeve Briselu, Vašingtonu i Beogradu za proglašenje autonomije

Sandžaka.

Dakle, u kontinuitetu se drži otvoreno pitanje uspostavljanja bošnjačkog, islamskog entiteta Novopazarskog sandžaka, kao sastavnog dijela Bosne i Hercegovine. Njime se hoće i nadomjestiti umanjena teritorija Bošnjaka u Bosni za teritoriju Republike Srpske.

Najvažnija propagandna i svaka druga aktivnost je vođena i danas traje na ostvarivanju prvog velikobošnjačkog nacionalnog islamskog cilja, *negiranje nacionalnog identiteta i nametanje bošnjačkog Muslimanima u novonastalim državama raspadom SFR Jugoslavije*.

Aktivnost u Crnoj Gori je usmjeravana, uz izdašnu svestranu podršku iz Bosne i dijelom iz Novog Pazara.

Realizacija bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori

U ovom dijelu knjige najviše se pominje ime prof. dr. Šerba Rastodera zbog toga što je ideolog, strateg, inicijator i organizator propagiranja i agitacije ostvarivanja bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori, najviše je pisao i javno istupao, autor je i organizator usvajanja asimilatorske Deklaracije o kolektivnom nacionalnom preimenovanju Muslimana i time je najviše doprinio negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im bošnjačkog.

Bosanski velikobošnjački islamski program u Crnoj Gori poprima karakter asimilatorskog, i njegovu realizaciju je započela Stranka demokratske akcije na čelu sa Harunom Hadžićem. Djelovanje ove stranke je počelo od 1993. godine i trajalo do 1999. godine, kada vodeću ulogu preuzima tadašnje Udruženje za kulturu Muslimana koje je preimenovano

u Udruženje za kulturu Bošnjaka/Muslimana i časopis „Almanah“, na čelu sa predsjednikom i odgovornim urednikom, Univerzitetским profesorom istorije dr. Šerbom Rastoderom.

Iako nije namjera autora da detaljno obrađuje metode manifestovanja, propagiranja i nametanja bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, po načinu i ciljevima djelovanja, ima karakter asimilatorskog, jer se njime negira nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore i nameće im se bošnjački, sa krajnim ciljem etnogenocida, neizbježna je sažetija prezentacija. Uz to, drskost, neistinite tvrdnje, prevare, manipulacije, krivotvorenja istorije i sve drugo što se dešavalo i dešava u agresivnoj propagandi negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore čini neizbježnim kontinuirano razobličavanje njegove suštine ciljeva i negativnih posljedica.

Radi se o antimuslimanskom djelovanju koje za krajni cilj ima etnogenocid ovog naroda, u 21. vijeku, u Evropi.

Krajnji cilj bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa koji ima asimilatorski i antimuslimanski karakter, je nestanak, uništenje, etnogenocid, autohtonog muslimanskog naroda na Balkanu, u Evropi i time Crnoj Gori, na početku XXI vijeka.

Svi akteri ostvarivanja velikobošnjačkog programa sebe svrstavaju u najveće aktere egzistencijalne ugroženosti autohtonih Muslimana Crne Gore, nakon više od 560 godina njihovog istorijskog trajanja.

Interesna novonastala bošnjačka grupa okupljena u okviru Udruženja *Almanah* preuzela je rukovodeću funkciju u kreiranju strategije i metoda djelovanja negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im bošnjačkog. Okupljajući u agresivnoj, prevarantskoj i manipulativnoj propagandi veliki broj republičkih funkcionera Muslimana, koji iz njima poznatih razloga, preko noći postadoše Bošnjaci i zloupotrebljavajući funkcije vršio se pritisak na

direktore centara za kulturu, direktore osnovnih i srednjih škola, rukovodioce kulturno-umjetničkih udruženja, udruženja književnika, udruženja umjetnika, direktora zdravstvenih ustanova, vlasnika privatnih medija, privatnih privrednih firmi, vjajnih intelektualca, novinara, pa sve do studenata i ljudi u dijaspori, objašnjavajući na „istorijskim saznanjima“, razloge promjene nacionalnog identiteta i imena autohtonih Muslimana Crne Gore u bošnjački.

Svoje djelovanje na terenu propagatori i agitatori su zasnivali na ortodoksnim lažima, prevarama, prekrajanjima istorije i izmišljanjima da su Bošnjaci i Muslimani jedan narod bez obzira na različitost etnogeneze, maternjeg jezika, država i mjesta njihove vjekovne egzistencije.

Početni prevarantski metod djelovanja je bio u tome da pojmovno značenje Musliman ima prevashodno religijsko identifikovanje, jer se vjernici islama nazivaju „muslimani“, što nije tačno, jer se u Kuranu vjernici, pobožnici, islama nazivaju „*Mumini*“, vjera „*Din*“ i „*Iman*“, a ne musliman.

Zatim, da je tradicionalno ime Muslimana u Bosni od njihovog nastanka Bošnjak, ali da im je to bilo uskraćeno i nametnuto Musliman. Nije tačno da je tradicionalno ime Muslimana u BiH od njihovog nastanka bilo Bošnjak, nego su u Povelji sultana Murata II, 1442.godine nazivani *Muslomanin*, a po Dokumentu sačinjenom u Zadru 1568. godine, nazivani su *Mussolomani di Bossina*.

Isto tako, nije tačno da je bosanskim Bošnjacima Kominternu i KPJ uskratila upotrebu nacionalnog identiteta Bošnjak, već da su naučni i umni ljudi u Bosni, 1900. godine, odlučili da im je nacionalno ime Musliman islamske vjeroispovijesti, umjesto tadašnjeg Srbina i Hrvata.

Tvrdili su da Muslimani u bivšoj SFRJ bili jedan narod, te da treba da ostanemo i dalje jedan narod, Bošnjaci, jer u „matičnoj“ državi Bosni živi gro Muslimana, koji su „kolektivno

preimenovani“ u Bošnjake. Pri tome se namjerno zanemaruje nepobitna činjenica da su *Muslimani u SFR Jugoslaviji bili jedan narod, jer su imali istu religiju, islam, isti nacionalni identitet i ime Musliman, isti maternji jezik srpsko-hrvatski i jednu državu SFR Jugoslaviju, a različite etnogeneze i istorijske evolutivne procese narodnosnog oformljenja.*

Raspadom bivše SFR Jugoslavije Muslimani su, kao i neki drugi narodi, izdijeljeni u više novonastalih država u kojima su sa Bošnjacima islamski narod, jer imaju istu islamsku religiju, ali različite nacionalne identitete i imena, etnogeneze, kulture, maternje jezike, status nacionalne manjine i različiće države u kojima egzistiraju.

Kao kriterijum i argumenat negiranja nacionalnog identiteta Muslimana se uzima nelegitimna i nelegalna Odluka tzv. Svebošnjačkog sabora održanog u Sarajevu, 1993. godine, o kolektivnom nacionalnom preimenovanju bosanskih Muslimana u Bošnjake, te da to treba prihvatiti i za Muslimane izvan Bosne, iako je nepobitno da se radi o presedanu, jer niko nema pravo da vrši kolektivna nacionalna preimenovanja.

Uz to, po popisima stanovništva, prije stvaranja Federativne Narodne Republike Jugoslavije i u popisima stanovništva od 1948. do 1991. godine u SFRJ, i u Bosni i Hercegovini, kao ni u drugim republikama, u nacionalnoj strukturi stanovništva nikada nije bilo Bošnjaka, nego Muslimana. Promjena nacionalnog identiteta je legalna i legitimna samo ličnim nacionalnim izjašnjavanjem građana u toku popisa stanovništva ili na drugi način ličnog izjašnjavanja, bez ma kakvih pritisaka, jer to je individualno ljudsko pravo koje ima univerzalni karakter i međunarodnu zaštitu. Popisima ne smije da prethodi prljava propaganda i agitacija o nacionalnom i ma kom drugom izjašnjavanju, koja se vodila u Crnoj Gori.

U prljavoj propagandi i agitaciji korišćene su ortodoksne laži da se prihvatanjem promjene nacionalnog identiteta i imena

Muslimana u Bošnjake ništa u stvarnosti neće promijeniti, propagirali su Bosnu kao „matičnu državu, ili „maticu“ nacije, dvojno državljanstvo, crnogorsko i bosansko, maternji jezik bosanski, uspostavljanje bošnjačkog islamskog entiteta Sandžak sa posebnim odnosima sa Bosnom i dr.

Međutim, preimenovanjem Muslimana u Bošnjake u Crnoj Gori se mijenja mnogo toga, jer Bošnjaci nijesu više ni približno isto što i Muslimani Crne Gore koji su zadržali svoj autohtoni nacionalni identitet i ime, crnogorski maternji jezik, osobeni kulturni identitet i materijalnu i duhovnu kulturnu baštinu uz sopstvenu etnogenezu i istorijski evolutivni procesa narodnosnog oformljenja.

Akteri bosansku velikobošnjačku islamsku i antimuslimansku propagandu su zasnivali na „argumentima“:

Pogrešnom čitanju i istrgnutom tumačenju Njegoša, koji je u diplomatskoj prepisci govorio o Bošnjacima. Oni ističu kako je Njegoš u prepisci sa Turcima u pismu Osmanpaši, 05.10.1847. godine, prema pisanju „Pobjede“, od 02.08. 2001. godine, napisao: „Kada sa mnom govoriš kao moj brat Bošnjak, ja sam tvoj brat, tvoj prijatelj, ali kada govoriš kao tuđin, kao *azijatin*, kao neprijatelj našeg plemena“.

Ovako, istrgnuto kazivanje, osporava historičar Živko Andrijašević, koji kaže: „Njegoš je došao do zaključka da su Crnogorci slavensko-srpskog koljena kao i Hercegovci i Bošnjaci, i prozvani su tijekom *imenom kao i ovi od mjesta u kojemu žive (Njegoš 1835. godine)*.

Znači, nepobitno je da je Njegoš Bošnjacima smatrao ljude koji žive u Bosni, a ne po nacionalnosti. U Crnoj Gori nije bilo Bošnjaka nego Muhamedanci. I da ih je bilo, zašto bi Njegoš sa njima obavljao diplomatsku prepisku. Uz to, treba podsjetiti na činjenicu, da u to doba nije bilo nacionalne identifikacije nigdje u Evropi, jer prvi put imamo termin nacija upotrijebljen u Francuskom Akademskom rječniku, 1893.

godine, po čemu se XIX vijek naziva *vijekom nacionalnosti*. Prema prezentiranim ortodoksnim lažima proizilazi da je Njegoš označavao nacionalnim identitetom bosanske Bošnjake 1835. i 1847. godine, ili 46 i 58 godina prije prve pojave termina nacija u Evropi, (1893. godine).

U nedostatku validnih dokaza za svoje laži, agitatori i propagatori bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa su bili prinuđeni da kao „dokaz“ uzimaju pežorativno albansko označavanje Muslimana „Bošnjak“.

Propagatori su toliko otišli daleko u prikupljanu „validnih dokaza“ za svoje ortodoksne laži da je *najamnik Milovana Dilasa*, navodno porijeklom iz rožajskog kraja, što nije tačno, govorio da je Bošnjak. Zaista valjan argument da je tada nepismeni najamnik znao za nacionalnu odrednicu Bošnjak.

Isto tako, za njih su i *nepismeni narodni guslari-stihoklepači koji* prepjevavaju i nariču pjesme u kojima se pominju Bošnjaci validan dokaz o bošnjaštvu.

Pojavio se veliki broj *samozvanih historičara i pisaca plemenskih i porodičnih babologija, izmišljenih predanja i falsifikatorskih tračeriya i čitava falanga provincijskih marginalaca*.

Iz navedenog kao i iz istorijskih i drugih saznanja, se potvrđuje da akteri propagiranja, negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im tuđeg, bošnjačkog, nemaju niti ijedan validni, na istorijskim i drugim saznanjima zasnovani dokaz za svoje djelovanje. No, prevare, laži i manipulacije „prolaze“, kod časnih, poštenih i time naivnih Muslimana koji nijesu izučavali niti imali gdje da pročitaju stvarnu istinu o tome ko su i šta su po nacionalnosti.

Akteri bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa ne uvažavaju nepobitna istorijska, etnološka i etnografska saznanja, zvanična dokumenta i statističke i

druge podatke, o nespornom nacionalnom identitetu i imenu autohtonih Muslimana Crne Gore, koji postoje više od 560 godina i zvanično imaju utemeljenje u istorijskom evolutivnom procesa narodnosnog oformljenja.

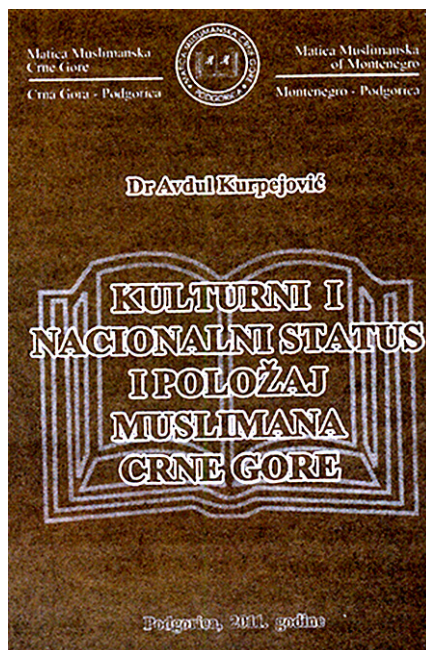
Prvi zvanični rezultati istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja autohtonih Muslimana Crne Gore sadržani su u členu 92 Danilovog zakonika iz 1855. godine, kada su svrstani u „inoplemenike“, prelaznu etapu ka narodnosnom identitetu, uz „inovjernike“, i kontinuirano sve do Ustava Crne Gore 2007. godine.

Nesporni su zvanični statistički podaci da su Muslimani u svim zvaničnim popisima stanovništva od 1910. godine i zaključno sa popisom od 2011. godine, činili nacionalnu strukturu stanovništva. Nasuprot tome ni u jednom popisu nije bilo Bošnjaka u Crnoj Gori, BiH niti bivšoj SFR Jugoslaviji, sve do 2000. i 2010. godine, kada su se pojavili u novonastalim državama, a u Crnoj Gori 2003. i 2011. godine. Novonastali Bošnjaci se tada prvi put pojaviše kao tvorevina bosanskog velikobošnjčkog islamskog programa, nastala od Muslimana koji su se pisali da su, ono što nijesu, Bošnjaci.

Naučna, etnološka, etnografska i istorijska saznanja, dokumenta i događaji osporavanja navedenih i drugih „argumenata“ negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja bošnjačkog, su sadržana u knjizi: *Muslimani Crne Gore, Značajna istorijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji, autora dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske, 2008. godine, Istoriji Muslimana Crne Gore, knjizi prvoj i drugoj, u izdanju Matice muslimanske Crne Gore, 2013. i 2015. godine. i u drugim izdanjima Matice muslimanske kao i u knizi Dr Ejupa Mušovića, Muslimani Crne Gore, u izdanju Muzeja „Ras“, Novi Pazar, 1997. godine, radovima nekih crnogorskih istoričara objavljenih u djelovima nekih knjiga, časopisima i drugim*

publikacijama kao i brojnim radovima objavljenim u časopisu OSVIT glas Muslimana Crne Gore.

U agitaciji i propagiranju negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore korišćeni su prikazani „dokazi“ kao i njima svojstvene metode političkog djelovanja objedinjenog sa Islamskom zajednicom Crne Gore i uz logističku i svaku drugu podršku aktera velikobošnjačkog programa iz Sarajeva i Novog Pazara

***Metode djelovanja na ostvarivanju
bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa
u Crnoj Gori.***

Početno djelovanje se zasnivalo na „osvajanju“ pojedinaca, institucija, gradova i opština u Crnoj Gori. Nakon „osvajanja“ Plava i Gusinja sve aktivnosti su bile usmjerene na Rožaje, gdje su Muslimani činili preko 85% stanovništva te opštine. Atakovanje na Muslimane rožajske opštine je vršeno i iz Sarajeva i Novog Pazara, uz angažovanje tadašnjeg reisa Islamske zajednice Crne Gore, a preko imama i hodža u džamijama. Kada je rožajska opština „osvojena“, bilo je opšte slavlje uz usklike, „Gotovo je, uspjeli smo“. Tako je i bilo, jer na

popisu stanovništva 2003. i 2011. godine preko 82% Muslimana ove opštine se nacionalno izjasnilo da su po nacionalnosti, ono što nijesu nikada bili niti su sada, Bošnjaci. U rožajskoj opštini nema ni jednog stanovnika koji izvodi porijeklo iz Bosne, već svi izvode porijeklo od hrišćanskog domicilnog stanovništva srpske crnogorske i albanske nacionalnosti Crne Gore, koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog carstva..

U *pridobijanju* građana za prihvatanje bošnjaštva posebno je bilo efikasno djelovanje preko časopisa Almanah, objavljivanjem tekstova i „promocijom“ svakog broja u Rožajama, Plavu, Bijelom Polju, Petnjici i drugim mjestima gdje je muslimanskog stanovništvo većinsko.

Ne treba zaboraviti na dio štampanih i elektronskih medija, a posebno na privatnu rožajsku televiziju Šefkije Nurkovića, koja je sve programske sadržaje podredila propagiranju bošnjaštva i negiranju muslimanstva.

Kao „argument“ u propagandi bošnjaštva koristili su pakosnu i patološku mržnju u napadima na predsjednika Matice muslimanske Crne Gore dr Avdula Kurpejovića, jer im je mnogo smetao. Smetala im je i Matica muslimanska za koju su, da bi je kompromitovali, izmišljali da je osnovalo Ministarstvo unutrašnjih poslova, da je ispružena ruka DPS i na kraju da je „udbovska“ podružnica, jer su te i takve laži olako prihvatane, a posebno zbog nemogućnosti javnog demantovanja organa Matice muslimanske i njenog predsjednika.

Uspostavljanjem bosamskog velikobošnjačkog islamskog programa Muslimani Crne Gore su se našli pod udarom međusobno uslovljenih i povezanih opasnosti, kojima je krajnji cilj, etnogenocid.

Prva opasnost, najveća u istoriji trajanja i postojanja Muslimana Crne Gore, je uspostavljanje i ostvarivanje novonastalog bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, sa krajnjim etnogenocidnim ciljem.

Druga opasnost je negiranje nacionalnog identiteta i imena autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im bošnjačkog.

Treća opasnost se manifestuje u negiranju, svojatanju i proglašavanju bošnjačkom vejekovima stvarane, osobene i izuzetno vrijedne materijalne i duhovne kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore. Pri tome se prekraja i falsifikuje istorija i nelegitimno i nelegalno proglašava, bošnjačkim sve što je muslimansko, književnost, umjetnost, muzika, tradicija, običaji, tradicionalna narodna nošnja, brak, porodica, ishrana i sve drugo.

Četvrta opasnost koja je sada na prvom mjestu, jeste djelovanje Bošnjačke stranke na negiranju nacionalnog identiteta i ucjenjivanjem zaposlenja fakultetski školovanih nametanjem bošnjačkog, posebno u opštinama gdje vrši vlast, Rožajama i Plavu, kao i na republičkom nivou, gdje je koalicioni partner Demokratske partije socijalista koja je „darivala“ poslaničkim mandatima, potpredsjednikom i članovima Valde i brojnim funkcionerskim mjestima u „mini“ ministarstvima (Komisijama, Agencijama, Upravama i dr.), davanjem izjave da je Bošnjak i učlanjenjem u Bošnjačku stranku.

Peta opasnost, koja se širila uporedo sa djelovanjem na ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, jeste *retrogradni konzervatizam, dogmatizam i islamski fanatizam* iz XV vijeka, koji ima utemeljenje u Islamskoj deklaraciji Alije Izetbegovića i koji se promovirše preko imama u džamijama za vrijeme „dersa“, tumačenja i komentarisanja Kurana u toku Ramazana, ali vrlo često pogrešno i sa unaprijed zadatim ciljevima.

U tom vremenu se pojavljuju i Vehabije i postepeno se manifestuje njihovo djelovanje, i njihov broj se uvećava. Sigurno da islamski, dogmatski, retrogradni fanatizam iz XV vijeka u Evropi u XXI vijeku ne ide u prilog progresu i

stremljenima kojima streme svi narodi Evrope.

Islamski dogmatski i retrogradni fanatizam u svijetu prerasta u islamski radikalizam oličen u stvaranju Islamske države ISILa, sa halifatskim sistemom vladavine nekadašnjih sultana, koji je prestao da važi 1924. godine.

Da se radi o mentalitetu balkanskih naroda, pa time i Muslimana, kojima je svojstveno olako prihvatanje vjerovanja koja su oдавно prevaziđena, pokazuje sve masovnije nadiranje i obnavljanje vjerskih rituala koji su već bili zaboravljeni na ovim prostorima. Uz to, imamo uvođenje nekih novih vjerskih rituala koji se, navodno, zasnivaju na islamskim običajima i tradiciji. Vehabije i drugi protagonisti islamskog fanatizma vraćaju tradicionalnu žensku narodnu nošnju, skrivanja lica i ruku, zabranjuje se pozdravljanje rukovanjem pripadnicama islamske religije sa muškarcima uopšte, a posebno druge vjere, organizovanje svečanosti prilikom sunećenja muške djece, obilježavanje rođendana Muhameda, iako organizatori ne znaju tačan datum njegovog rođenja, otvaranje mekteba za maloljetnu djecu i odjeljenja medrese za odrasliju djecu iz Novog Pazara u Rožajama i još nekim drugim opštinama u Crnoj Gori, izgradnja velikog broja džamija od kojih se jedan broj koristi samo za vrijeme Ramazana, sve je veći broj novovjernika koji klanjaju svih pet vakata namaza ili samo džume Petkom, među njima ima učenika i studenata društvenih nauka, profesora, nekih intelektualaca, poslanika, diplomata i dr. Na hadžiluk odlazi sve veći broj hodočasnika, novonastalih vjernika islama među kojima i onih koji nijesu znali, kako narod kaže, ni „Šehade“ i stiču szatus *hadžije*, a stvarno su turističke hadžije. Pojavljuje se nakaradno i namjerno pogrešno i ciljano komentarisanje i tumačenja Kurana, islama i islamskih običaja i tradicije. Oni ne znaju za poznatu narodnu mudrost.

Ne treba pretjerati ni u čemu, pa time ni u vjerskim predrasudama. Ja nijesam protiv toga da ljudi islamske religije

vjeruju u Boga, Alaha, da vjernici upražnjavaju vjerske rituale, ali da sve to bude u granicama normale, bez nakradnog tumačenja Kurana i islamskih običaja.

Intelektualci islamske vjeroispovijesti koji prihvataju retrogradni islamski fanatizam iz XV vijeka griješe, jer po Kuranu imaju obavezu da podučavaju i obrazuju sunarodnike kako ne bi zaostajali u razvoju za drugim narodima Evrope.

Podsjećam muslimanske intelektualce na mudre riječi Emira Šekiba Arslana:

„Među najveće faktore muslimanskog nazatka spada i okorjeli konzervatizam“.

Muslimani teba da prate nauku i rezultate naučnih saznanja, jer 21. vijek traži ličnosti koje su u stanju da prate i koriste naučna i tehnološka saznanja koja donosi informacijska revolucija i druge oblasti nauke. Neka vjeruje u svoju vjeru i neka obavlja vjerske obrede, ako to želi, intelektualac i naučni radnik, ali isto tako neka stavi na korišćenje svoja saznanja u dobrobit svojih sunarodnika, a ne da ih vraća u islamski fanatizam iz XV vijeka. To ne rade intelektualci nijednog drugog naroda i nacije.

Vrhunac bezobzirnog propagandnog djelovanja na negiranje kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im tuđeg, bošnjačkog u Crnoj Gori, je održavanje *Radnog stola 22.03.2003. godine u Podgorici*, u organizaciji Udruženja za kulturu Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah i Foruma Bošnjaka/Muslimana, na kome je usvojena nelegalna, nelegitimna, prevarantska i asimilatorska tzv. „Deklaracija o vraćanju istorijski utemeljenog i adekvatnog imena Bošnjak za Muslimane Crne Gore“

Radi omogućavanja čitaocima da se uvjere u prevarantske, nemoralne, ortodoksno lažne i istorijski neutemeljene tvrdnje i asimilatorske namjere, daje se njen tekst.

„Učesnici Radnog stola „Muslimani/Bošnjaci kako vam je ime“, održanog u Podgorici 22. marta 2003. godine,

u organizaciji Udruženja „Almanah“ i Foruma Bošnjaka/Muslimana, utvrdili su

D e k l a r a c i j u

„Muslimani iz svih država – bivših republika SFRJ, već su se opredijelili za vraćanje tradicionalnog narodnog imena – Bošnjak. Smatramo da je naziv Bošnjak istorijski utemeljeno i adekvatno ime i za dio ovog naroda koji živi u Crnoj Gori“.

Deklaracija se kratko obraazlaže :„Da nema ni jednog argumenta koji bi nas imenom odvojio od naroda kojem pripadamo i sa kojim smo vjekovima, pa i u svim bivšim zajedničkim državama, imali isto ime.

Vjerujemo da Crna Gora ima dovoljno demokratskog kapaciteta da razumije i uvaži opredjelenje za reafirmaciju narodnog imena –Bošnjak. To podrazumijeva i obavezu stvaranja političkih i pravnih uslova za njegov adekvatan tretman pri predsojećem popisu stanovništva.

Očekujemo da i crnogroska politička, kulturna i naučna javnost, bez rezervi, prihvati upotrebu naziva Bošnjak. Tim prije što reafirmacija ovog imena, ni na koji način, neće i ne može dovesti u pitanje dokazanu privrženost Bošnjakaka Crnoj Gori i njihovu opredijeljenost da, zajedno sa svima sa kojima žive, doprinose prosperitetu države Crne Gore - naše zajedničke domovine“.

Zaista krajnje drsko, zlonamjerno, licjemerno bez ma kakvog osnova i otvoreno antimuslimansko djelovamnje protiv autohtonih Muslimana Crne Gore. Deklaracija i njeno obrazloženje su krivotvorenje i falsifikovanje istorijskih, etnološnih i etnografskih saznanja o etnogenezi i nacionalnom identitetu i imenu autohtonih Muslimana Crne Gore. Ortodoksne su laži i prevare na kojima se ona zasniva čime postaje školski primjer negiranja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore i kolektivnog nametanja im bošnjačkog.

Za svakog umnog i razumnog čovjeka je neshvatljivo

da se niko od diplomiranih pravnika, profesora, kulturnih i naučnih radnika, književnika, umjetnika i drugih nije urazumio da se donošenjem asimilatorske Deklaracije krši Ustav i međunarodne pravne norme o ljudskim pravima i slobodama, koje propisuju da je zabranjen svaki vid asimilacije i da je lažna tvrdnja „da su se Muslimani svih država već opredijelili za vraćanje tradiconlnog imena Bošnjak“.

Da li je moguće da niko od potpisnika Deklaracije nije znao da je članom 5 *Evropske konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* opisano:

„1. Ugovornice se obavezuju da unapređuju uslove potrebne za održavanje i razvijanje kulture pripadnika nacionalnih manjina i očuvanje neophodnih elemenata njihovog identiteta, vjere, jezika, tradicije i kulturnog nasljeđa.

Bez štete po mjere preduzete u okviru svoje opšte integracione politike, ugovornice će se uzdržavati od politike i prakse asimilacije pripadnika nacionalnih manjina protivno njihovoj volji i štiteći ih od svake akcije usmjerene takvoj asimilaciji“ (Evropska konvencija za zaštitu nacionalnih manjina, 1994. godine).

Slijedi spisak potpisnika Deklaracije, njih 138, kako su akteri izjavljivali, među kojima se naleze i muslimanski intelektualci propagatori, organizatori i asimilatori koji su pohitali, da ne zakasne, da se odreknu svog nacionalnog identiteta i prihvate tuđi i time izvrše izdaju naroda iz kojeg potiču. Među potpisnicima su: Šerbo Rastoder, Husein Bašić, Rifat Rastoder, Mirsad Rastoder, Esad Kočan, Hamdo Kočan, Ramo Bralić, Sabahudin Delić, Idris Demirović, reis (po nacionalnosti Albanac), Asim Dizdarević, Hamdija Fetahović, Jusuf Fetahović, Ćazim Fetahović, Zuvdija Hodžić, Iso Kalač, Omer Kurpejović, Džavid Šabović, Orhan Šahmanović, Nervin Spahić, Husein Ceno Tuzović, Rasim Šahman, Harun Hadžić, Hilmo Hadžić, Atvija Kerović, Rifat Alihodžić, Zajim

Azemović, Edis Balota, Omer Čirgić, Kemal Dečević, Halil Kalač, Ibiš Kujević, Halil Markišić, Velija Murić, Kemal Purišić, Amer Ramusović, Šefkija Nurković, Hamdija Šarkinović, Refik Zejnelović, Amer Halilović i dr. (PS. vidjeti spisak).

Potpisnici su i članovi porodice i bliski srodnici nekih od potpisnika, što se vidi iz spiska. Među potpisnicima su i funkcioneri koji su na funkcije izabrani kao Muslimani, a preko noći postadoše Bošnjaci, ali funkcije zadržase. Nije im smetalo što su funkcije muslimanske, a oni novonastali Bošnjaci i čime su iznevjerili one koji su ih doveli na te funkcije. Potpise su prikupljali po stanovima, kućama, na ulicama u ugostiteljskim i drugim objektima, okupljanjem studenata, potpisivale su se njihove supruge i drugi članovi porodice, kako bi konačno sakupili 138 potpisa od oko 90 hiljada Muslimana koliko ih je bilo na popisu stanovništva 1991. godine.

Tako potpisnici Deklaracije sebi dadoše za prav da nelegitimo i nelegalno, što niko nema pravo da radi, negiraju autohtoni nacionalni identitet oko 90 hiljada Muslimana Crne Gore i nametnu im kolektivno nacionalno preimenovanje u Bošnjake.

Potpisnici tzv. „Deklaracija o vraćanju istorijski utemeljenog i adekvatnog imena Bošnjak za Muslimane Crne Gore“, a posebno organizatori i agitatori, bosanskog bošnjačkog islamskog programa kolektivnog nacionalnog preimenovanja autohtonih Muslimana Crne Gore u Bošnjake, ostaće trajno upisana u istoriji kao izdajnici svog naroda.

Značajnu ulogu u velikobošnjačkoj asimilaciji Muslimana je odigrao i reis Islamske zajednice Crne Gore Rifat Fejzić, preko hodža i imama. Tako se Islamska zajednica Crne Gore politizovala, analogno Srpskoj pravoslavnoj crkvi u Crnoj Gori na čelu sa Amfilohijem. Hodže i imami su zloupotrebljavali teravije za vrijeme mjeseca Ramazana, jer su poslije teravije držali „Ders“, komentrisali i nakaradno, tumačili

Kuran u agitovanju negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana i nametanja im bošnjačkog. Oni su dijelili vjernike islama po nacionalnoj pripadnosti, što je suprotno Kuranskom učenju o islamu.

Iz Deklaracije i svega što se zbivalo da se, nedvosmisleno, utvrditi da je u pitanju prevarantsko negiranje nacionalnog identiteta Muslimana i nametanje bošnjačkog sa krajnjim ciljem etnogenocida.

Deklaracija o kolektivnom nacionalnom preimenovanju Muslimana Crne Gore je donesena po uzoru na Deklaraciju tzv. Svebošnjačkog sabora u Sarajevu 1993. godine, o kolektivnom nacionalnom preimenovanju bosanskih i drugih Muslimana u Bošnjake.

Neshvatljivo je kako su intelektualci sebi dozvoli glupost da usvajaju dokument kojim se, navodno, vraća Muslimanima Crne Gore, nešto što nikada nijesu imali, što nikada nijesu bili, „tradicionalno ime Bošnjak“. Muslimani Crne Gore nikada nijesu bili Bošnjaci niti ima istorijskih i drugih saznanja da su se ikada islamizirani domicilni hrišćani u Crnoj Gori nazivani Bošnjacima, već muhamedancima i muslimanima, prvo kao vjernici islama, a nakon istorijskog evolutvnog procesa narodnosnog oformljenja kao nacionalni identitet Muslimani.

Krajnje je maliciozno i ljicemjerno, zlopnamjerno, pakosno i ispunjeno patološkom mržnjom koja je svojstvena prihopatama a ne razumnim ljudima, tvrditi da su autohtoni Muslimani Crne Gore „*Dio bosanskih Bošnjaka koji žive u Crnoj Gori*“. *Nema bosanskih Bošnjaka u Crnoj Gori, jer nije bilo Muslimana koji su preimenovani u Bošnjake. Muslimani Crne Gore nijesu „došljaci“, migranti iz Bosne i Hercegovine, nego su autohtoni*

Akteri i propagatori bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa nijesu kazali po kom to istorijskom, etnološkom i etnografskom saznanju su autohtoni crnogorski

Muslimani „dio bosanskih Muslimana“, kada nemaju ništa zajedničkog sa njima, osim religije. Izgleda da se pošlo od shvatanja da je u politici dozvoljena ortodoksna laž i da negiranje nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore ima isključivo politički, umjesto istorijski i naučni karakter.

U agitaciji prije popisa stanovništva, 2003. i 2011. godine, akteri bosanskog velikobošnjaštva su „zakupili“ privatnu Televiziju u Rožajama i preko nje vodili lažnu, falsifikatorsku i prevarantsku agitaciju. Tako su radili i za vrijeme priprema za sprovođenje lokalnih i Parlamentarnih izbora.

Reis Rifat Fejzić je bio jedan od učesnika, uz prof. dr Šerba Rastodera i drugih, na promociji Bošnjačkog saveza Crne Gore u Njujorku. Prema pisanju časopisa *Dijaspora*, No. 26/27 iz 2009. godine, Reis je govorio na promociji i kazao: „da to što mi tek sad promovišemo bošnjaštvo znači da ipak nijesmo bili ravnopravni u proteklim godinama i decenijama u državama koje su ostale iza nas. Jer, da smo bili ravnopravni, danas ne bi raspravljali da li smo Bošnjaci ili smo nešto drugo. Jedini smo narod na prostoru bivše Jugoslavije koji ima dilemu šta je, ko je i kojem narodu pripada. *Naravno kao čovjek ja nikada nijesam imao oko toga dilemu*“.

Halal vjera, što narod kaže, reisu Islamske zajednice. To reče i živ preteče.

On je u nastavku govorio i to, da su Bošnjaci uvijek bili pozitivni dio Crne Gore i da uvijek pomažu projekte koji su dobri za državu.

Reisu Fejziću, porijeklom, iz sela Balotića u rožajskoj opštini, treba postaviti nekoliko pitanja. Prvo, od kada je Bošnjak i da li je tačna njegova tvrdnja, da „on kao čovjek nikada nije imao dileme da li je ili nije bio Bošnjak“, ono što stvarno nije bio. Drugo, novonastale Bošnjake u Crnoj Gori imamo tek od popisa stanovništva 2003. godine, pa se postavlja pitanje, od kada su to oni bili pozitivan dio Crne Gore i podržavali

njene projekte. On namjerno zaboravlja da su to bili autohtoni Muslimani, a ne novonastali Bošnjaci, koji tada nijesu postojali ni u Bosni, a kamoli u Crnoj Gori.

U propagiranju bošnjaštva su davali i dijelom sada daju vidan doprinos i neki privatni mediji, a dijelom i Javni RTV servis, jer su u Programskom savjetu bila i dva novonastala Bošnjaka koji su vršili direktni uticaj na neke urednike Dnevnika TV Crne Gore da ne objavljuju ništa što dolazi od Matice muslimanske i njenog predsjednika. Štampani mediji, a posebno privatne „Vijesti“ su išli na ruku negiranju nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im bošnjačkog, jer i u njima je bilo novonastalih Bošnjaka ili su vršili uticaj funkcioneri političkih partija i državnih organa i time zloupotrebljavali funkcije.

Nakon usvajanja Deklaracije o kolektivnom nametanju bošnjačkog identiteta Muslimanima Crne Gorre razvila se propaganda preko štampanih medija, posebno časopisa Monitor, čiji Glavni urednik je novonastali Bošnjak Esad Kočan, koja se vodila i kroz napade na Maticu muslimansku i posebno njenog predsjednika.

U tome je prednjačio Univerzitetskog profesora istorije dr Šerba Rastodera. U Monitoru, br.649/2003. govoreći o Deklaraciji on je izjavio: „Dužni smo da jasno i glasno kažemo narodu i svim građanima Crne Gore, da nacionalno ime Musliman više ne postoji. Zato mislim da prava dilema više nije Bošnjak ili Musliman, ili Musliman-Bošnjak, već Bošnjak, ili Srbin, ili Crnogorac“.

U „Pobjedi“, od 05.04.2003. godine, Profesor kaže: „Na skupu je (misli na Radni sto) konstatovano da nacionalna odrednica Musliman više ne postoji kao relevantni statistički iskaz na prostoru bivše SFRJ, te da u tome postoje besmislice dilema Musliman ili Bošnjak, već samo Bošnjak ili Crnogorac, Bošnjak ili Srbin“ Profesor je „zaboravio“ da je na Radiu

Slobodna Evropa kazao da u zvaničnim statističkim podacima o popisima stanovništva poslije 2000. godine Muslimani postoje u Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori. Pri tome treba podsjetiti da u Bosni i Hercegovini zvanično postoje Muslimani, po popisu stanovništva iz 1991. godine, a ne Bošnjaci, prema „Deklaraciji“ tzv. Svebošnjačkog sabora 1993. godine. U prvom poslijeratnom popisu u BiH izvršenom 2013. godine, zvanični statistički podaci o nacionalnoj strukturi stanovništva nijesu objavljeni na početku 2018. godine, jer se njihovom objavljivanju protive bošnjačke političke stranke, nezadovoljne brojem Bošnjaka.

Profesor je autor kombinatorike Bošnjak/Musliman kao da nije čitao Ustav Crne Gore iz 1974. godine niti čita Ustav Crne Gore iz 2007. godine, zvanične statističke podatke o nacionalnoj strukturi stanovništva u Crnoj Gori koji datiraju od 1910. godine do popisa 2011. godine i podatke o postojanju Muslimana u državama zapadnog Balkana, Evropi i državama drugih kontinenata.

Polemiku vođenu poslije usvajanja nelegitimne Deklaracije je javnosti prezentirao novinar Veseljko Koprivica, u knjizi: *Polemike: Gospodine akademiče avetinjo jedna*, 2006. godine.

Ovim i drugim pisanim i usmenim neargumentovanim negacijama nametanja kolektivnog preimenovanja Muslimana u Bošnjake suprostavljali su se samo organi Matice muslimanske Crne Gore i njen predsjednik, javnim saopštenjima, reagovanjima, demantijima i polemikama. U tome je izuzetan značaj imala realizacija naučno-istraživačkog rada i izdavaštva, jer se time na naučnoj, istorijskoj, etnološkoj i kulturološkoj osnovi vrši uspješno suprostavljanje i osporavaje negatorskih i asimilatorskih ciljeva velikobošnjačke asimilacije Muslimana Crne Gore.

Čitajući rečeno i mnogo toga nerečenog o negiranju nacionalnog identiteta Muslimana bez validnih istorijskih

saznanja treba pročitati mudre misli Morijaka:

„Istorija mora da se piše iznova, ne za to da bi se spoznale nove istorijske činjenice, nego za to što su se promijenila gledišta istoričara“.

Isto tako, podsjetiću i na mudre riječi Tomasa Mana:

„Iz nekih istorijskih djela se saznaje više o istoričarima nego o istoriji“.

Neizostavno je kazivanje i Čerčila:

„Stvarati istoriju je lak posao, a pisati istoriju težak“.

Da su kazivanja umnih ljudi o istoričarima utemeljena, potvrđuje i najnovija knjiga *Ko smo mi Bošnjaci*, autora Akademika Muhameda Filipovića.

Na prvoj strani poslije korice, piše:

Ko smo mi Bošnjaci.

Ko smo mi Bošnjaci muslimanske vjere.....

Knjiga je izdata 2007. godine. Izdavač: Prosperitet d.d.

Sarajevo.

Bez namjere davanja prikaza knjige, samo nekoliko zapažanja koja su iz domena pitanja koje se ovdje obrađuje.

Svaki objektivan naučni radnik istorije, etnologije i drugih društvenih nauka se mora zapitati. Hvala Bogu da li postoje i takvi naučni radnici, akademici, kojima je politička i druga ostrašćenost iznad nepobitnih istorijskih i drugih saznanja. U knjizi se, namjerno, nigdje ne govori o nepobitnim istorijskim saznanjima da u Bosni i izvan nje, od prijema islama za vrijeme Osmanskog carstva, pa sve do 2013. godine u Bosni i 2000. godine u Srbiji, a 2003. godine u Crnoj Gori, u nacionalnoj strukturi stanovništva nije bilo Bošnjaka.

Prvo islamizirano stanovništvo u Bosni se nazivalo Musolomani di Bosisina, prema Povelji Sulatana Muarata II, iz 1442. godine.

Sve do 1900. godine u Bosni nije bilo Muslimana niti Bošnjaka, nego Hrtvata i Srba islamske vjeroispovijesti.

Te godine, naučni radnici i intelektualci Bosne i Hercegovine su odlučili da se pripadnici islamske religije nacionalno izjašnjavaju kao Muslimani islamke vjeroispovijesti. To je prihvaćeno i važno sve do prvih popisa stanovništva u novonastalim državama poslije popisa stanovništva u SFR Jugoslaviji 1991. godine, u Srbiji, Hrvatskoj i Crnoj Gori, kao i Bosni 2013. godine.

Ove ni druge nepobitne istorijske i druge činjenice i saznanja su poznate autoru pomenute knjige, ali on sebi daje za pravo da ignoriše i ukida nacionalni identitet Musliman i uspostavlja Bošnjak.

Teško je shvatiti da akademik može da proglasi novu vjeru, „muslimanku“, bez ma kakvih saznanja i pojašnjenja, da li se radi o zamjeni za islamsku vjeru ili uspostavljanju, uz islamsku, nove „muslimanske vjere“, u svijetu nepostojeće. U pitanju je „remek“ naučno i istorijsko otkriće i ustanovljenje nove, „muslimanske vjere“.

Deklaracija o vraćanju tradicionalnog imena Bošnjak Muslimanima Crne Gore je u narednim propagandnim aktivnostima akterima bosanskog velikobošnjačkog negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore poslužila kao podloga za prevarantsko i manipulativno pridobijanje ljudi u pripremama za nacionalno izjašnjavanje na popisima stanovništva sprovedenim u 2003. i 2011. godine. U propagiranju su angažovani imami i hodže za vrijeme Ramazana koji su koristili „Dersove“, tumačenje Kurana na njima svojstven način i po nalogu Reisa, poslije teravije za propagiranje bošnjaštva vjernika islama, koje nazivaju muslimanima.

U toku ovih popisa stanovništva u rožajskoj opštini i u drugim mjestima dijeljen je letak čiji autor je bio tzv. Nacionalni savjet Bošnjaka Srbije i Crne Gore, kojim se, suprotno Zakonu o popisu stanovništva, građani pozivaju da se nacionalno i etnički

izjašnjavaju kao Bošnjaci, da im je maternji jezik bosanski i vjeroispovijest islamska. Na drugoj strani letka je napisano nekoliko izvoda iz dokumenata o ljudskim pravima građana, koja autori letka pogrešno tumače, zloupotrebljavaju i time utiču na slobodno nacionalno izjašnjavanje.

Matica muslimanska Crne Gore se suprotstavila propagandi time što je izdala i distribuirala - *APEL muslimanskom narodu Crne Gore za očuvanje nacionalnog identiteta i imena.*

Uz Apel distribuiran je i Letak.

Odmah nakon objavljivanja prvih, nezvaničnih, statističkih podataka o nacionalnoj strukturi stanovništva 2003. godine, nezadovoljan time što se svi Muslimani Crne Gore nijesu nacionalno izjasnili kao Bošnjaci, nego samo nešto manje od polovine, lider „intelektualne novonastale bošnjačke elite“ Profesor istorije izjavi za Radio Slobodna Evropa (objavljeno u časopisu „Građanin“, br. 2/2003. godine):

„Što se tiče rezultata koji se odnose na Bošnjake-muslimane u Crnoj Gori.....iznenađen sam u pozitivnom smislu, jer je iza toga projekta stajala „intelektualna snaga“ koja nije imala političku logistiku.....Što se tiče Almanaha *Bošnjaci/Muslimani su jedan narod.....*da ukoliko neko bude htio da pravi dva naroda od ove populacije, onda će se to vrlo brzo prepoznati....sa stanovišta onog dijela intelektualne elite koja je zagovarala ovo rješenje, to što će sada nacionalna oznaka biti Bošnjaci-Muslimani“.

Tako profesor istorije sebi daje za pravo, legitimitet i legalitet, da negira lično nacionalno izjašnjavanje građana u popisu kao Musliman i kao Bošnjak, i nameće im novu, dvojnu nacionalnost, nigdje ne postojeću kombinatoriku, Bošnjak-Musliman. To je školski primjer nelegitimnog i nelegalnog negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačke i svrstavanje autohtonih Muslimana Crne Gore u konfesionalnu odrednicu time direktno kršenje Ustava i međunarodnih

pravnih normi.

Poslije popisa stanovništva svi akteri bošnjačke „intelektualne elite“ su se usmjerili na negiranje i proglašavanje bošnjačkom, vjekovima stvarane, vrijedne i osobene *materijalne i duhovne kulturne baštine Muslimana Crne Gore*.

U tu aktivnost su, uz redakciju časopisa Almanah, uključeni Centri za kulturu u pojedinim opštinama i mnogobrojne porodične petočlane i tročlane, nevladine organizacije koje svakodnevno niču kao pečurke poslije kiše i sve se bave „naučno istraživačkim radom“ negiranja kulture i kulturne baštine autohtonih Muslimana, nudeći nekakve projekte iz domena kulture novonastalih Bošnjaka. Ne tako mali broj ovakvih projekata je dobio i dobija finansijsku podršku na konkursima Fonda za manjine i tako se iz državnog budžeta finansiraju i asimilatorski projekti.

U organizaciji časopisa Almanah organizuju se razni simpozijumi i drugi oblici podsjećanja na preminule književnike, umjetnike i naučnike, pišu raznorazne asimilatorske knjige, leksikoni, monografije bez validnih istorijskih i drugih saznanja, jer ih nema, kojima je osnovni cilj da se „proglase“ bošnjačkim i da se dokaže bošnjačkom kultura autohtonih Muslimana, iako je to nemoguće.

Pošto je veliki broj kulturnih radnika koji su stvarali kao Muslimani prihvatio bošnjaštvo i pošto smatraju da je kulturna baština „prćija“ koja se može nositi sa sobom i mijenjati promjenom njihovog nacionalnog i kulturnog identiteta, došlo je do podjele materijalne i duhovne kulturne baštine Muslimana. Da bi se to stanje verifikovalo, Matica je predložila Ministarstvu kulture da se dogovori sa predstavnicima novonastalih kulturnih bošnjačkih radnika i Maticom muslimanskom Crne Gore da u buduće to bude *Jedinstvena i zajednička kulturna baština Muslimana i Bošnjaka*.

Ministarstvo kulture nije odgovorilo na ovu inicijativu.

Sa ovim prijedlogom se saglasio Prof. dr. Šerbo Rastoder u Deklaraciji o saradnji Bošnjaka i Muslimana Crne Gore, koju je napisao u ime Udruženja za kulturu Bošnjaka Almanaha, ali je nije potpisao, sa Dr Avdulom Kurpejovićem predsjednikom Matice muslimanske Crne Gore, krajem decembra 2017. i početkom januara 2018. godine.

Rastoder je jedini historičar i univerzitetski profesor historije u Crnoj Gori koji je negirao nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore i svodio ih na „konfesionalnu“ odrednicu „muslimanske vjeroispovijesti“, sve do pisanja Deklaracije o saradnji Bošnjaka i Muslimana, koja je obrađena u knjizi, iako je do kraja 1999. godine uvažavao njihov nacionalni identitet.

Podsjećanja radi, Šerbo je u Almanahu br. 7-8/1999. godinu, objavio rad pod naslovom: „*Istorijsko-metodološki okvir izučavanja historije Muslimana u Crnoj Gori (1878-1912)*“.

Zatim je, u dvobroju 5-6/1999. Almanaha, objavio rad pod naslovom: „Šest nepoznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori, 1878-1879“.

U oba rada Muslimane piše velikim početnim slovom *M*, čime se označava njihov nacionalni identitet. Drugi rad je faksimil, fotokopija originala, u kojemu se Muslimani pišu sa velikim početnim slovom *M*.

Prije ovih radova profesor je objavljivao niz radova u kojima se Muslimani tretiraju kao nacionalnost, a ne, kako sada piše i tvrdi, kao „konfesionalna odrednica“. On nije dao historijsko, etnološko i etnografsko utemeljenje promjene svojih tvrdnji, kojima negira nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore.

U Historiji Crne Gore, od najstarijih vremena do 2003. godine, u izdanju Centra za iseljenike Crne Gore, 2006. godine, kao jedan od autora, uz prof. dr Živka M. Andrijaševića, Šerbo Rastoder, na 465 stranici piše: „Drugi, veliki transfer je primjetan

unutar islamskog življa slovenskog etničkog porijekla, koji je prvi put na popisu 1971. godine iskoristio pravo nacionalnog iskazivanja „*konfesionalnim*“ imenom (Musliman), koje će u periodu od 1993. godine u ostalim djelovima bivše Jugoslavije biti zamijenjeno etničkim imenom Bošnjak, tako da će se u Crnoj Gori ova etnička zajednica prvi put pojaviti na popisu 2003. godine u procentu koji nije obuhvatio sve „bivše“ Muslimane“.

Profesor je zaboravio na Tabelarni pregled nacionalne strukture stanovništva Crne Gore 1948-2003., strana 464, u kojoj se Muslimani nalaze u nacionalnoj strukturi stanovništva u svim popisima, a ne samo od 1971. godine. Prema tome, Muslimani nijesu zamijenili „konfesionalno“ ime nacionalnim, nego su u istorijskom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja izrasli u autohtonu nacionalnu odrednicu.

Danilovim zakonikom 1885. godine, Muslimani su uz postojeći status „inovjernika“ dobili status „inoplemenika“, prelazne etape u evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja nacionalne odrednice naroda. To profesoro dobro zna, ali mu više ne odgovara.

U Istorijskom leksikonu Crne Gore, Sveska IV iz 2006. godine, Šerbo ponavlja skoro isto što je napisao u Istoriji Crne Gore, tako što, nakon davanja podataka o broju stanovnika po popisima stanovništva od 1948. do 2003. godine, na 898 stranici piše:

„Jedan dio muslimanskog stanovništva je svoju vjersku odrednicu koja je u smislu nacionalnog imena označavana velikim početnim slovom M. zadržao kao svoje nacionalno ime i na popisu iz novembra 2003. godine“

Ustav Crne Gore nije mu smeta Prof. Šerbu da nastavi sa negiranjem, postojanja nacionalnog identiteta Muslimana. U dnevnoj novini „Dan“, 24.08.2008. godine, tvrdi da „Muslimani više ne postoje kao nacionalnost nakon raspada bivše SFRJ“.

Univerziteski profesor istorije, Akademik Dr Šerbo

Rastoder je dobio Trinaestojulsku nagradu za monografiju Bošnjaci/Muslimani Crne Gore između prošlosti i sadašnjosti, u izdanju Almanaha, 2010. godine, u kojoj se vrši falsifikovanje „Nekoliko nepoznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori 1878-1879“, čime se negira nacionalni identitet autohtonih Muslimana Crne Gore. Na 233-238 strani se falsifikuju do sada nepoznati izvori tako što se nacionalna odrednica Muslimani piše mali početnim slovom *m*, iako se u originalima Dokumenta piše velikim početnim slovom *M*. On, isto tako, u Monografiji nacionalni identitet Muslimani svuda piše malim početnim slovom „*m*“ i time vrši njihovo negiranje svodeći ih na pripanike islamske religije.

Profesor nastavlja da i dalje piše knjige u kojima negira nacionalni identitet Muslimana Crne Gore i nameće im bošnjački. On, isto tako, i dalje negira lično nacionalno izjašnjavanje građana na popisima stanovništva Musliman i Bošnjaka i „tvori“ dvojni, besmisleni i nepotojeću nacionalnost Bošnjak/Musliman. U tom cilju napisao je *Leksikon Bošnjaka/Musliman*, u izdanju Almanaha, 2017. godine.

Prikaz djelovanja Prof. dr Šerba Rastodera u ovom dijelu knjige nema za cilj njegovu kritiku niti diskreditaciju, već zbog toga što je ideolog, strateg i koordinator aktivnosti na ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkoig islamskog programa u Crnoj Gpori, što je autor Deklaracije o „vraćanju tradicionalnog narodnog imena Bošnjak Muslimanima Crne Gore“, organizator, uz formalnog suorganizatora Foruma Bošnjaka/Muslimana čiji rukvodilac je njegov bliski rođak, na kojemu je usvojena Deklaracija i što je bio najpoizvaniji da je javnosti prezentira, obrazlaže i brani, što nastavlja poslije Deklaracije da negira nacionalni identitet Muslimana i poistovjećuje ih sa konfesionalnom odrednicom i time najviše doprinosi nacionanom preimenovanju Muslimana Crne Gore u Bošnjake. Sve napisano je utemeljeno zvaničnim dokumentima

i dokazima, koji su prikazani u knjizi.

Uz iskazana negiranja nacionalnog i kulturnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja bošnjačkog, detaljnija obrada u radu: *Muslimani Crne Gore od Islamaske deklaracije do velikobošnjačke asimilacije*, autora dr Avdula Kurpejovića, objavljenog u časopisu OSVIT Glas Muslimana Crne Gore br. 5/2013).

Ne treba da čudi to što velikobošnjački akteri pišu i javno negiraju nacionalni identitet Muslimana, jer oni za to imaju benefite nego čudi zašto nadležni državni organi ne preduzimaju mjere po službenoj dužnosti zbog kršenje Ustava i međunaodnih pravnih normi kojima je zabranjeno negiranje identiteta i svaki vid asimilacije.

Na inicijativu Husnije Redžepagića i Jusufa Kalamperovića, održan je sastanak predstavnika Matice muslimanske Crne Gore, predsjednika dr Avdula Kurpejovića, potpredsjednika Semira Smakovića i Generalnog sekretara Sabrije Vulića i predstavnika Foruma Bošnjaka/Muslimana i časopisa Almanah, prof. dr Šerba Rastodera, Čazima Fetahovića i Sulja Mustafića. Sastanak je održan u Baru, 10.10.2007.godine. Cilj sastanka je bio postizanje dogovora o uvažavanju posebnih nacionalnih identiteta Muslimana i Bošnjaka prestanka korišćenja dvojne nacionalnosti Bošnjak/Musliman i time otvaranju vrata za međusobnu saradnju, jer ima dosta zajedničkih interesa ovih naroda, s obzirom da se radi o podjeli na Muslimana i na Bošnjake prilikom popisa stanovništva 2003. godine.

Na sastanku je usvojeno *Saopštenje za javnost*:

„Polazeći od toga da su Bošnjaci i Muslimani jedinstven entitet i činjenice da se, na popisu stanovništva iz 2003. godine, taj entitet samoidentifikovao kao Bošnjaci i Muslimani, uvažavaju objije strane kao neospornu činjenicu koju niko ne može negirati.

Pozivamo pripadnike muslimanskog bića Crne Gore *bošnjačke i muslimanske nacionalnosti* da ubuduće sarađuju i zajedno rade na projektima od interesa za ovu etničku zajednicu i dobro države Crne Gore.

Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu i Bošnjaka i Muslimani.

Potpisnici ovom izjavom upućuju poruku Bošnjacima i Muslimanima Crne Gore i svim pripadnicima islamske vjere čestitaju nastupajući ramazanski Bajram.“

Potpisnici: Svojeručno predstavnici Muslimana i Bošnjaka i Husnija Redzepagić i Jusuf Kalamperović.

Međutim, Suljo Mustafić, koji je preuzeo obavezu da Saopštenje za javnost pošalje medijima, sebi daje za pravo da, vjerovatno uz Šerbovu saglasnost, sve preokrene naopačke i onako kako njima treba. Poslao je tekst koji su objavile „Vijesti“, 11.10.2007. godine, pod naslovom; *Jedinstven narod, Tako predstavnici Foruma Bošnjaka/Muslimana i Udruženja i časopisa Almanah preko noći porekoše ono što je dogovoreno i potpisano* i nastaviše sa korišćenjem dvojne nacionalnosti i time negiranje nacionalne osobenosti Muslimana, pripajajući ih novonastalim Bošnjacim

U izdanjima Matice muslimanske do kraja 2015. godine, na istorijskim, etnološkim, kulturološkim, etnografskim, filozofskim, pravnim, naučnim i drugim saznanjima, dokumentima, argumentima i zvaničnim statističkim i drugim podacima javnosti je prezentiran istorijski etnogenetski evolutivni proces narodnosnog oformljenja Muslimana Crne Gore.

U tom cilju Matica muslimanska je osnovala i časopis *OSVIT glas Muslimana Crne Gore* koji izlazi jedanput godišnje. U devet izašlih brojeva zaključno sa 2018. godinom, objavljen je veliki broj radova uglednih naučnih radnika muslimanske, crnogroske i srpske nacionalnosti iz domena istorije, etnografije, umjetnosti, književnosti kulture i nacionalne osobenosti

Muslimana Crne Gore kao i iz domena društvenog statusa i položaja i posebno zaštite od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije i nametanja bosnaske velikobošnjačke asimilacije.

Veoma je drska, prevarantska i asimilatorska tvrdnja da se navodno, ujedinjuju dva naroda, Muslimana i Bošnjaka, u jedan, vrši tako što se negira lično nacionalno izjašnjavanje pojedinaca kao Musliman i kao Bošnjak i nameće im se, nelegitimna, besmislena, dvojna nepostojeća nacionalnost Bošnjak/Musliman. Međutim, nepobitna je istina da su Muslimani podijeljeni iz istih namjera iz kojih su podijeljeni i Crnogorci, jer je trebalo i time oslabiti snage koje održavaju Crnu Goru i daju joj multinacionalni, multikulturalni i multikonfesionalni karakter, u kojoj vladaju skladni međunacionakni odnosi.

Neizbježne negativne posljedice podjele Muslimana su se manifestovale i manifestuju se i na državnu stabilnost.

Među bitnim negativnim posledicama po Muslimane i državu Crnu Goru su:

Prvo, došlo je do podjele i cijepanja jedinstvenog muslimanskog nacionalnog bića i progresivnog homogenog biračkog tijela, kao jednog od bitnih stabilizirajućih činilaca Crne Gore.

Drugo, podjelom Muslimana na Muslimane, Bošnjake i Crnogorce remete se međusobni skladni odnosi između Crnogoraca i Muslimana i razbija jedinstveno biračko tijelo koje je obezbjeđivalo pobjedu na lokalnim i parlamentarnim izborima i remeti se ravnopravnost, jednakost, multinacionalnost, multikulturalnost i građansku opcija države sa vladavinom prava Crne Gore.

Treće, podjela jedinstvenog nacionalnog bića Muslimana neminovno dovodi do multietničkog uslošnjanja države i time neusklađenosti, odnosno detsabilizacije suživota i međusobnog uvažavanja i poštovanja.

Četvrto, smanjenje ukupnog broja Muslimana u uslovima

neadekvatne njihove političke organizovanosti negativno se odražava na nacionalni i ukupni status i položaj ovog naroda.

Peto, namjeravanim uspostavljanjem bošnjačkog, islamskog entiteta Sandžak koji bi zahvatio i dio teritorije Crne Gore, direktno se ugrožava njen teritorijalni integritet i državni suverenitet, kao i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore.

Šesto, Crna Gora ima tretman samo domovine, ali ne i države, Bošnjaka u Crnoj Gori, jer oni BiH smatraju matičnom državom ili maticom nacije, hoće bosanskog državljanstvo, bosanski jezik i prisutnost bošnjačke osobenosti u državnim simbolima.

Sedmo, slijede zahtjevi, ucjene i prijetnje od strane institucionalnih oblika organizovanja novonastalih Bošnjaka, Bošnjačke stranke, kao što su: autentična zastupljenost u parlamentu, srazmjerna zastupljenost u državnim organima, sudstvu, tužilaštvu i svim drugim institucionalnim oblicima državnog uređenja, što su skoro u cjelosti ostvarili zahvaljujući blagonaklonosti Demokraske partije socijalista. To im je omogućeno zbog dva poslanička mandata Bošnjačke stranke koja su potrebna za obezbjeđivanje većine u Parlamentu i za formiranje vlade poslije parlamentarnih izbora 2012. i 2016. godine. Bošnjačka stranka je dobila benefite po osnovu ukupnog broja Bošnjaka, iako je na Parlamentarnim izborima 2016. odine , dobila samo 1/3 glasova glasalih Bošnjaka.

Sve su to destabilizirajući faktori Crne Gore koji nijesu dolazili niti sada dolaze od autohtonih Muslimana koji su očuvali svoj kulturni i nacionalni identitet i time međusobne tolerantne odnose sa Crnogrocima i drugim narodima, a dovodeni su u najnepovoljniji društveni, politički i nacionalni položaj u odnosu na druge manjinske narode, a posebno bošnjake.

Prije i u toku popisa stanovništva 2011. godine, analogno onome što je rađeno u toku popisa stanovništva 2003. godine,

akteri ostvarivanja bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, udruženi sa reisom Fejzićem, imamima i hodžama Islamske zajednice, vodili su organizovanu propagandu i agitaciju u kojoj su koristili sve, njima svojstvene, metode. U propagandi i agitaciji su se koristili prevarama, ortodoksnim lažima besmislenim tvrdnjama, falsifikatima, negiranjem, ignorisanjem i marginalizacijom autohtonih Muslimana Crne Gore. Velikobošnjačkim akterima uoči popisa stanovništva u Crnoj Gori 2011. godine, pritekli su u pomoć „lutajući emisari iz Bosne i Novog Pazara“ koji su uoči početka popisa uputili pismo Muslimanima Crne Gore, pod naslovom: *“Braćo i sestre“*. Pismo je napisano, navodno, u Sarajevu 23.03.2011. godine, a distribuirano je po domaćinstvima u Rožajama, bihorskim selima i drugim mjestima, uoči početka popisa, 31.03. 2011. godine.

Organizovana prljava propaganda je imala negativnu posljedicu po autohtone Muslimane, jer je, prema zvaničnim statističkim podacima o nacionalnoj strukturi stanovništva Crne Gore nakon popisa 2003. i 2011. godine, njihov broj sa 14,57% u popisu 1991. godine, spao na 3,97% na popisu 2003. godine, a na popisu stanovništva 2011. godione na 3,31%. Učešće Bošnjaka u ukupnom stanovništvu u popisu stanovništva 2003. godine iznosio je 7,77%, a 2011. godine 8,55%, dok ih, kao što je poznato, u popisu stanovništva 1991. godine nije bilo u Bosni, a kamoli u Crnoj Gori.

Uz nametanje političke i asimilatorske tvorevine Bošnjak, učešće Muslimana u ukupnom stanovništvu je smanjen i time što je u popisu stanovništva 2003. godine bilo preko 21 hiljade Crnogoraca islamske vjeroispovijesti. a na popisu 2011. godine preko 7 hiljada. Prema kazivanjima građana oni su popisivačima govorili da su Muslimani Crnogorci, a popisivači umjesto da upisuju Crnogorac/Musliman ili Musliman/Crnogorac islamske vjeroispovijesti, upisivali su Crnogorac

islamske vjeroispovijesti. Nijesu poznati razlozi zašto su popisivači popisivali Bošnjak/Musliman ili Musliman/Bošnjak, islamske vjeroispovijesti, a to nijesu radili pri izjašnjavanju Crnogorac/Musliman ili Musliman/Crnogorac. Ti Muslimani kažu da su se tako pisali iz otpora prema nametnju Bošnjaštva i što su povjerovali Šerbovim tvrdnjama da se ne mogu pisati da su po nacionalnosti Muslimani, već samo kao Bošnjaci, Crnogorci ili Srbi.

U odnosu prema Muslimanima koji nijesu prihvatili bošnjaštvo a posebno prema predsjedniku Matice muslimanske Crne Gore, javno se manifestuje *pakost, licjemjerstvo, malicioznost i psiho-patiološka mržnja koja nije svojstvena razumnim ljudima nego psihopatama.*

Neshvatljivo je kako sebi dozvoljavaju intelektualci, novonastali Bošnjaci, dojučerašnji Muslimani, da govore neistine, negiraju i ignorišu svoje pretke od kojih izvode porijeklo prelaskom u tuđi nacionalni identitet i ispoljavaju mržnju.

Zavređuju pažnju Dučićeve riječi o mržnji, koji kaže:

„Mržnja je najčešće strah, jer čovjek ne mrzi onoga koga se ne boji, nego samo onoga koga se boji. Čovjek odista hrabar ne mrzi nego prezire“

Krajnje je maliciozno, licjemerno, neznalački i glupo namjerno izbjegavanje pominanja nacionalne odrednice Musliman od strane „učitelja“ i velikobošnjačkih propagatora, poslanika, članova vlade, državnih funkcionera, članova rukovodstva političkih stranaka i nevladinih organizacija, iako su Muslimani stariji nacionalni identitet od njih i duže će trajati od njihovog sramnog životnog vijeka.

Kako to da državni i drugi funkcioneri, zato što su novonastali Bošnjaci, sebi daju za pravo da negiraju činjenicu da su u Ustavu i Muslimani jednak i ravnopravan narod sa drugim narodima i da imaju svoju osobenu etnogenezu,

porijeklo, i osobeni nacionalni identitet i ime.

Iz svega što se zbivalo i zbiva na negiranju nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanja im političke i asimilatorske tvorevine bošnjačkog, pravi intelektualci i umni ljudi bi se zapitali:

Hvala Bogu da li kod ovih ljudi postoji griža savjesti.

Svako emocionalno, nacionalistički ostrašćeno, proizvoljno, jednostrano, neznalačko, maliciozno, asimilatorsko negiranje kulturnog i nacionalnog identiteta i materijalne i duhovne kulturne baštine autohtonih Muslimana Crne Gore je unaprijed osuđeno na propast.

Pošto je antimuslimansko djelovanje u ostvarivanju ciljeva bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa dobilo kulminaciju uoči i u toku popisa stanovništva u Crnoj Gori 2011. godine, kada se u propagandu aktivno uključuju i neki poslanici Skupštine Crne Gore iz DPS i SDP, koji su promijenili nacionalni identitet Muslimana u Bošnjake, iz ličnih interesa, zloupotrebljavajući funkcije i nenamjenski upotrebljavajući društvena sredstva da bi bili poslanici, početkom aprila 2011. godine, Matica muslimanska je usvojila *-Plan aktivnosti organa na pripremama za popis stanovništva u Crnoj Gori u 2011. godini.*

Saglasno ovom Planu Matica je uradila i štampala *FLAJER -*

*Muslimani Crne Gore,
ostanimo ono što smo vjekovima bili;
budimo ono što jesmo:*

- ✓ *Nacionalnost - Musliman*
- ✓ *Vjeroispovijest - islamska*
- ✓ *Maternji jezik - crnogorski*
- ✓ *Državljanstvo – crnogorsko*

Flajer (naslovna strana) je prikazivan na lokalnoj televiziji u Bijelom Polju i Ulcinju i objavljen je na SAJTU

Matice. Uporedo sa distribucijom Flajera vršena je distribucija brojeva, 1 i 2, časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*. Oba broja su predstavljena na Press konferenciji za novinare, na Televiziji „Vijesti“ i Muzičko-književnoj manifestaciji održanoj u Podgorici u organizaciji Savjeta muslimanskog naroda i uz svestrano angažovanje članova organa upravljanja i ogranaka Matice muslimanske.

Predsjednik Matice je prije popisa dao izjavu za list „Dan“, kojom je reagovao i polemisao sa negatorskim i asimilatorskim tvrdnjama prof. dr Šerba Rastodera datim u Intervjuju „Pobjedi“ i iskazanog u emisiji Živa istina, na TV IN-u.

Predsjednik, generalni sekretar, članovi Upravnog odbora, predsjednici upravnih odbora ogranaka, povjerenici i drugi članovi i aktivisti Matice muslimanske aktivno su djelovali na terenu prije i u toku popisa stanovništva u cilju očuvanja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore.

Treba reći da je bilo veoma intenzivno i raznovrsno djelovanje predsjednika Savjeta muslimanskog naroda i time Savjeta kao institucije prije i u toku popisa stanovništva 2011. godine.

Sve napisano i ono što se zbivalo, zbiva, i što slijedi neminovno bi trebalo dovesti do preispitivanja povlašćenog tretmana Bošnjake stranke i time Bošnjaka od strane rukovodstva Demokratske partije socijalista i ignorantskog i marginalizovanog odnosa prema Muslimanima koji su dovedeni u najnepšovoljniji polčitički i nacionalni položaj iako su odani, lojalni i vjerni građani svoje, jedine domovine i države Crne Gore iako obezbjeđuju podjedu poslaničke liste DPS-a na parlamentarnim izborima od 1996. godine i time osvajanje vlasti.

Da se djelovanje na ostvarivanje ciljeva reaktivizacije bosanskog velikobošnjačkog, islamskog programa saznanje

se da je u Bosni i Hercegovini u toku pripreme za održavanja Bošnjačkog sabora 2018. godine na kome će se donijeti odluka o bošnjačkim simbolima, *grbu, zastavi i himni*, koji bi važili i za Bošnjake izvan Bosne. To je dogovoreno na Akademiji u Sarajevu, 28. septembra 2017. godine, na dan održavanja Svebošnjačkog sabora u Sarajevu 1903. godine, kada je donesena tzv. Deklaracija o nacionalnom preimenovanju Muslimana u Bošnjake. (Televizija Hajat plus, 28.09.2017. u 20h).

Bosanski velikobošnjački islamski program, iako nema velikonacionalistički karakter, slijedi velikosrpski agresorski, nacionalistički i asimilatorski program Načertanije Ilije Garašanina, reaktiviran Molićevom Homogenom, Velikom Srbijom 1941. godine, Memorandumom SANU 1986. godine i Zakonom o Srbima u dijaspori, uz početak rada na pisanju Deklaracije o zaštiti Srba.

Na osnovu relevantnih istraživanja i prezentiranih saznanja sasvim je izvjesno da se Muslimani u novonastalim državama poslije raspada SFR Jugoslavije, posebno u Crnoj Gori i Srbiji, ostvarivanjem velikonacionalističkih i asimilatorskih projekata posebno novonastalog bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa dovode u sve veću egzistencijalnu ugroženost koja ide prema ostvarivanju *etnogenocida* u Evropi u 21. vijeku.

Ako nadležni državni organi u Crnoj Gori i Srbiji ne preduzmu konkretne i urgentne mjere na sprečavanju daljnjeg negiranja nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana i nametanja im bošnjačkog, post festum, djelovanje neće imati nikakve pozitivne efekte.

Pored egzistencijalne ugroženosti od bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog, autohtoni Muslimani Crne Gore su izloženi *tihoj prikrivenoj nacionalnoj asimilaciji i nacionalnoj diskriminaciji*.

Tiha prikrivena nacionalna asimilacija autohtonih Muslimana Crne Gore.

Autohtoni Muslimani Crne Gore od svog postanka, prije 560. godina, su izloženi tihoh nacionalnoj asimilaciji, jer njihova tradicija, kultura, istorija i nacionalnost nijesu obuhvaćeni nastavno-naučnim i vaspitno-obrazovnim programima i udžbenicima osnovnih i srednjih škola.

Ministarstvo prosvjete ne sprovodi član 15 stav 3 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, član 79 tačka 4 Ustavom zajemčenih prava pripadnika manjinskih naroda, i Vladinu strategiju manjinske politike o obuhvatnosti nastavno-naučnim i vaspitno-obrazovnim programima tradicije, kulture i istorije pripadnika manjinskih naroda i time autohtonih Muslimana

Crne Gore, i tako se nastavlja tiha i prikrivena nacionalna asimilacija.

Ustavom Crne Gore 1992. godine, članom 71, je bilo zajamčeno pravo pripadnika nacionalnih i etničkih grupa da „Nastavni programi prosvjetnih ustanova obuhvate istoriju i kulturu nacionalnih i etničkih grupa“. Status nacionalnih i etničkih grupa, iako nijesu bile imenovane, imali su Muslimani, Albanci i Hrvati. Ustav je važio 15 godina a da Ministarstvo prosvjete nije ostvarilo Ustavom zajemčeno pravo pripadnicima muslimanske etničke grupe.

Ustavom Crne Gore, 2007. godine, članom 79 tačkom 4, zajemčeno je pravo pripadnika manjinskih naroda da „Nastavni programi obuhvate istoriju i kulturu“. Iako je Ustav donesen 2007. godine, do kraja 2017. godine Ministarstvo prosvjete nije obuhvatilo ovim programima istoriju i kulturu manjinskog muslimanskog naroda.

Strategijom Vladine manjinske politike, 2008. godine, je konkretizovano Ustavom zajemčeno pravo pripadnika manjinskih naroda i oročeno izvršenje na četiri godine.

Iako je Matica muslimanska svake godine, pisanim putem, zahtijevala od Ministarstva prosvjete da obuhvati nastavno-naučnim i vaspitno-obrazovnim programima istoriju, kulturu i nacionalnu osobenost manjinskog muslimanskog naroda, ono to nije uradilo ni do 2018. godine.

U pitanju je diskriminatorski odnos Ministarstva prosvjete i time produžavanje tihe prikrivene nacionalne asimilacije autohtonog manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore. Postavlja se pitanje. Kako je moguće da u državi sa vladavinom prava neko ministarstvo namjerno odbija da sprovodi Ustavom zajemčena prava.

Nacionalna diskriminacija autohtonih Muslimana Crne Gore

Zbog neautentične i odgovarajuće zastupljenosti u Skupštini Crne Gore i nesrazmjerne zastupljenosti u javnim službama, organima državne vlasti i lokalne samouprave, zajemčene članom 79 tačkama 9 i 10 Ustava Crne Gore, pripadnici manjinskog muslimanskog naroda su izloženi nacionalnoj diskriminaciji.

Pripadnici autohtonog manjinskog muslimanskog naroda nijesu autentično i na odgovarajući način zastupljeni u Skupštini Crne Gore, jer imaju samo jednog, formalno, poslanika, a prema broju glasalih birača (preko 12 hiljada) trebali bi da imaju tri poslanika.

Isto tako, pripadnici manjinskog muslimanskog naroda skoro da nijesu zastupljeni u organima državne vlasti i lokalne samouprave, dok su pripadnici drugih manjinskih naroda Albanci, Hrvati i Bošnjaci zastupljeni i iznad odgovarajuće.

Tako se pripadnici autohtonog manjinskog muslimanskog naroda nalaze u najnepovoljnijem položaju u odnosu na pripadnike drugih manjinskih naroda, a posebno pripadnika bošnjačkog manjinskog naroda.

Za nepovoljan položaj pripadnika autohtonog manjinskog muslimanskog naroda u autentičnoj i srazmjernoj zastupljenosti odgovornost snosi rukovodstvo Demokratske partije socijalista, jer su skoro svi Muslimani politički organizovani u njoj, svi birači na parlamentarnim izborima, počev od 1996. godine, glasaju za poslaničku listu DPS-a i obezbjeđuju joj pobjedu. Pripadnicima ostalih manjinskih naroda rukovodstvo DPS obezbjeđuje što traže i više od toga, a pripadnicima manjinskog muslimanskog naroda se svodi na to:

Dajemo vam ništa, uzmite šta hoćete.

Uzmite ili ostavite, to vam je što je, i ništa više.

Zaista „korektan“, razuman i adekvatan odnos prema zaslugama, iskrenosti, lojalnosti, odanosti muslimanskog naroda koji DPS-u obezbeđuje vršenje vlasti pobjedama na parlamentarnim izborima.

Rukovodstvo DPS je darivalo Bošnjačku stranku za koaliciju sa dva poslanička mandata i na ime svih birača Bošnjaka, od kojih je samo 1/3 glasala za poslaničku listu Bošnjačke stranke, i sa dva poslanika sa poslaničke liste DPS. Uz to, dva poslanika novonastala Bošnjaka su sa liste SDP i SD, što čini ukupno njih osam. No, to nije sve. Rukovodstvo DPS je Bošnjačkoj stranci dalo 10% funkcionerskih mjesta na osnovu svih novonastalih Bošnjaka, iako Bošnjačka stranka ima legitimitet za svega 1/3, koliko je njih glasalo za njenu poslaničku listu na parlamentarnim izborima 2016. Nije Bošnjačka stranka obezbijedila vršenje vlasti DPS-u, nego glasovi Muslimana, njih preko 12 hiljada. Tako Bošnjačka stranka sa svojim školovanim, a malim brojem obrazovanim kadrovima, pored potpredsjednika Vlade i dva ministra Bošnjačke stranke i dva ministra Bošnjaka iz drugih stranaka, zauzima funkcionerska mjesta direktora i rukovodilaca raznih republičkih institucija, direktora direktorata u ministarstvima, savjetnika, ambasadora, konzula i dr. Zaista što je mnogo, mnogo je uvaženo rukovodstvo DPS.

Na djelu je školski primjer Partokratije u zapošljavanju između DPS i Bošnjačke sa dalekosežnim negativnim posljedicama po mlade i obrazovane ljude koji nijesuj članmomi DPS-a ili Bošnjačke stranke, što ih bovodi u neravnopravan i diskriminatorski položaj. Ne vrši se zapošljavanje prema sposobnostima nego prema partijskoj i stranačkoj pripadnosti. Oni koji nijesuj članovi DPS-a i Bošnjačke stranke su izloženi ucjenama.

U opštinama u kojima vrši vlast Bošnjačka stranka i na državnom nivou vrši se ucjenjivanje i nametanje promjene

nacionalnog identiteta Muslimana koji traže zaposlenje nakon završenog fakultetskog školovanja. U Rožajama se traži da se izjasni da je po nacionalnosti Bošnjak i izvrši učlanjenje u Bošnjačku stranku, da bi dobio zaposlenje. Školski primjer je , a takvih ima ne tako mali broj, profesor, predsjednik Povjereništva Matice muslimanske u Rožajama, je postavljen da direktora Muzeja Ganića kula, nakon što se izjasnio da je Bošnjak i učlanio se u Bošnjačku stranku.

Građani znaju i javno govore da su u rožajskoj opštini smijenjeni svi koji nijesu Bošnjaci i članovi Bošnjačke stranke, da se znatno povećao broj zaposlenih službenika u opštim organima javne uprave i drugim institucijama, itd.

Predlaže se rukovodstvu DPS-u da izbroji Muslimane koji se nalaze na republičkim funkcijama. Lako će ih izbrojiti, na nekoliko prstiju jedne ruke.

Tragično je da se autohtoni Muslimani Crne Gore, nakon više od 560. godina postojanja, u demokratskoj i na vladavini prava zasnovanoj svojoj državi Crnoj Gori, u 21. vijeku,

Plaše sa se kažu da su Muslimani. Taj, *ponižavajući položaj* nametnula im je Bošnjačka stranka, koalicioni partner Demokratske partije socijalista, koja djeluje na ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori, a koji za krajni cilj ima *etnogenocid autohtonih Muslimana Crne Gore.*

Postavlja se pitanje, dokle će rukovodstvo DPS da ima ovakav odnos prema svojim članovima muslimanske nacionalnosti i dokle će Muslimani da tolerišu ovakav odnos i vrše darivanje svojih glasova DPS-u i obezbjeđuju mu osvajanje vlasti, da bi bili ignorisani a benefite darivali Bošnjačkoj stranci.

Dakle, *ljubezna braćo moja* Muslimani Crne Gore počnite da mislite svojom glavom, jer nemate intelektualaca koji bi vas zastupali i nudili izvjesniju bolju budućnost.

U tom cilju Savjet treba na svojim sjednicama da

razmatra pitanje sadašnjeg najnepovoljnijeg društvenog, kulturnog, nacionalnog i političkog položaja Muslimana, jer su izloženi tihoj nacionalnoj asimilaciji, nacionalnoj diskriminaciji i negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanja im bošnjačkog. Savjet ima kadrovski potencijal i finansijska sredstva za kontinuirano i intenzivno djelovanje u izvršavanju obaveza prema svom narodu i ostvarivanju Zakonom propisanih osnovnih nadležnosti kao i statutarnih ciljeva i zadataka.

Sadašnji veoma nepovoljni kulturni, nacionalni i politički položaj i time opstanak manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore nameće neminovnost adekvatnog političkog organizovanja, kao što su to uradili drugi manjinski narodi.

Neminovnost političkog organizovanja osnivanjem političke stranke je zbog toga što Savjet muslimanskog naroda nema status subjekta u političkom sistemu Crne Gore.

Tri institucionalna oblika organizovanja pripadnika manjinskog muslimanskog naroda, Politička stranka, Savjet muslimanskog naroda i Matica muslimanska Crne Gore su bitna pretpostavka za ravnopravan i jednak status i položaj sa pripadnicima drugih manjinskih naroda.

Indikativno je da Ministarstvo u svom Izvještaju o radu za 2016. ništa ne govori o radu ili neradu savjeta manjinskih naroda, već doslovno prenosi njihove izvještaje, iako je dužno da vrši nadzor *nad njihovim radom i finansijskom poslovanju, po članu 33 Zakona o manjinskim pravima i slobodama.*

Na osnovu nepobitnih naučno, istorijski, etnološki, etnografski, društveno-političkih, kulturnih i nacionalnih saznanja iskazanih u knjizi, a cijeneći sadašnji veoma nepovoljni nacionalni i društveno-politički položaj i nastavljanje ugrožavanja egzistencije Muslimana agresivnim antimuslimanskim djelovanjem Bošnjačke stranke koja ima finansijsku i druge mogućnosti, zbog povlašćenog tretmana koalicionog partnera DPS, i vrši ucjenivački pritisak na mlade

Muslimane da promijene nacionalni identitet u bošnjački i učlane se u stranku da bi dobili zaposlenje, *ocijenio sam cjelishodnim da –*

***Iniciram razgovor i dogovor
sa prof. dr Šerbom Rastoderom
o uspostavljanju saradnje Muslimana i Bošnjaka***

Cijenjeći mogućim doprinosom poboljšanja političkog i nacionalnog položaja Muslimana u Crnoj Gori uspostavljanjem saradnje institucionalnih oblika organizovanja Muslimana i Bošnjaka na međusobnom uvažavanju i poštovanju osobenih nacionalnih identiteta i jedinstvene i zajedničke kulturne baštine, a uvažavajući ulogu Prof. dr Šerba Rastodera u ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori, ponudio sam mu razgovor i dogovor.

Prof. dr. Šerbu Rastoderu sam, 28. decembra 2017. godine, Emailom, poslao Inicijativu za međusobni razgovor i dogovor o dva pitanja:

Prvo, Uvažavanje i međusobno poštovanje osobenih nacionalnih identiteta Muslimana i Bošnjaka normiranih Ustavom Crne Gore, bez ma kakvih kombinacija, dodavanja i slično.

Drugo. Prestanak negiranja, svojatanja i proglašavanja bošnjačkom materijalne i duhovne kulturne baštine Muslimana stvarane u periodu dužem od 560. godina njihovog postojanja koja bi se ubuduće nazivala *Kulturna baština Muslimana i Bošnjaka*.

Naglasio sam da polazna osnova za razgovor i dogovor treba da bude prihvatanje i uvažavanje stvarnosti i Ustavne norme o nacionalnim identitetima naroda Crne Gore.

Prof. dr. Šerbo Rastoder je na moju inicijativu odgovorio

istog dana.

„Poštovani g. Kurpejović.

Nećete vjerovati ali me nije iznenadilo vaše pismo. Tumačite kako hoćete ali izučavanje pitanja Muslimana u komunističkom periodu me uvjerilo da vaša uvjerenja nijesu od juče i ja to poštujem. Što se tiče vaše inicijative, kao i uvijek u meni imate sagovornika, uz poštovanje, kao i prilikom susreta u Baru, sljedećeg polazišta: (Ovaj tekst je napisan velikim slovima).

1. Bošnjaci i Muslimani u Crnoj Gori su jedan narod, istog porijekla, iste kulturne baštine i kao takvi poštuju opredjeljenje različitog samoimenovanja na prethodna dva popisa.

2. Bošnjaci i Muslimani treba u Ustavu i na popisima da budu označeni jednim imenom koje će biti rezultat njihovog dogovora i kao takvi će imati pravo da formiraju jedinstvene nacionalne i kulturne institucije.

3. Bošnjaci i Muslimani Crne Gore smatraju istu matičnom državom i kao takvi traže slobodu saradnje sa svojim sunarodnicima izvan Crne Gore na principima uzajamnog poštovanja i slobode opredjeljenja.

Zatim velikim slovima, nastavlja.

Ukoliko prihvatate polazišta spreman sam da dalje radimo na pripremi zajedničke deklaracije koja bi polazila od navedenih stanovišta. Cijenim da ste dužni svima nama a posebno svom narodu da uradite sve što je do vas, kako bi u svojoj bogatoj biografiji imali zaokruženu priču borca za prava svog naroda.

Srdačni pozdravi, Šerbo Rastoder“.

Odnos Šerba Rastodera prema mojoj inicijativi za razgovor i dogovor je bio korektan, s tim što sva njegova polazišta za mene nijesu bila prihvatljiva.

E-mailom 29.12.2017. godine, u 17,10 časova poslao

sam- *Mišljenje na Šerbova „Polazišta napisana u odgovoru na moju inicijativu.*

Uz zadovoljstvo odnosom prema mojoj inicijativi, decidno i konkretno sam dao odgovore na tri „Polazišta“.

Prvo polazište je prihvatljivo, ako se iz njega brišu riječi: „istog porijekla i iste kulturne baštine“, a ostali tekst ostaje.

Drugo polazište je neprihvatljivo, neostvarljivo i njime bi se negirali nacionalni identiteti dvaju naroda, iz prvog polazišta, Ustava i stvarnosti koja traje vjekovima. Ovo polazište treba u cjelosi brisati.

Treće polazište se prihvata u cjelini.

Emailom od 30.12.2017. poslatom u 11,29 sati Šerbo je kratko komentarisao Moje mišljenje na njegova polazišta i predložio da ja napišem početni „Nacrt deklaracijem koju bi usaglašavali do obostrano prihvatljive forme“

Ja sam napisao Radni koncept deklaracije sa obrazloženjem, i proslijedio mu E-mailom.

Šerbo Radni koncept deklaraciji koju sam napisao nije prihvatio, jer je smatrao da je suviše opširna i da ima karakter pravnog akta, pa je, E-mailom, 04.01.2018. godine, pod naslovom:

Dogovor o nacrtu Deklaracije, poslao svoju verziju Deklaracije o saradnji Bošnjaka i Muslimana.

Upoređivanjem teksta Prijedloga deklaracije koju je Šerbo napisao sa njegovim Polazištima u odgovoru na moju inicijativu za razgovor i dogovor, kao i na moje Mišljenje o njegovim Polazištima vidljivo je upoređivanjem tekstova Deklaracije, da je došlo do približavanja stavova, što je omogućilo nastavak usaglašavanja.

Nakon usaglašavanja koje smo vodili Emailovima, Šerbo je napisao usaglašeni tekst Deklaracije za potpisivanje. (Prilaže se).

Šerbo je potpisivanje Deklaracije bio zakazao za 10. januar 2018. godine, ali do potpisivanja nije došlo zbog njegove obaveze koju je imao u Baru.

Umjesto očekivanog ponovnog zakazivanja potpisivanja Deklaracije, dana 14.01.2018. godine dobio sam od Šerba Email u kome, pored ostalog, piše:

„Ali moram Vam reći da sam čvrsto odlučio da odustanem od svega“.

Naveo je kratko razloge. Neslaganje njegovih dugogodišnjih saradnika sa donošenjem Deklaracije, da ne želji da se više bavi politikom i iz porodičnih razloga.

Nakon toga tražio sam da se izjasni da li usaglašeni tekst Deklaracije obavezuje nas, da li ostajemo pri onome što smo napisali.

Dobio sam odgovor E-mailom, dana 23.01.2018. godine, u kojemu, nakon podsjećanja na Polazišta koja je bio napisao u odgovoru na moju inicijativu za razgovor i dogovor, je napisao:

„Ono što sam predložio, usaglasio i poslao vam kao verziju za potpisivanje za MENE je obavezujuće i važeće“.
(E-mail se prilaže).

Ja sam ga obavijestio da sam u cjelosti saglasan da je napisano u Deklaraciji za nas dvojicu obavezujuće i važeće i da na tome trebamo istrajati.

Nakon usaglašavanja došlo se do usaglašenog teksta za potpis Deklaracije , koji je napisao Šerbo. (Prilaže se).

Podgorica 10.01.2018

Na osnovu istorijske odgovornosti za sudbinu naroda, važećih ustavnih rješenja, rezultata popisa stanovništva iz 2003 i 2011 godine, mi dolje potpisani kao predstavnici “Almanaha” ,Udruženja i časopisa za proučavanje, prezentaciju i zaštitu, kulturno-istorijske baštine Bošnjaka/Muslimana i Matice muslimanske Crne Gore ,Samostalnog udruženja u oblasti kulture

manjinskog muslimanskog naroda, predlažemo:

Deklaraciju

o saradnji Bošnjaka i Muslimana Crne Gore

1. *Bošnjaci i Muslimani Crne Gore su **jedan te isti** narod islamske vjere koji se na popisima stanovništva 2003 i 2011 identifikovao različitim nacionalnim imenima;*
2. *Ustavom Crne Gore 2007 .godine se ova činjenica pravno normirala i kao takva postala obavezujuća u smislu poštovanja i zaštite nacionalnih prava;*
3. *Institucionalni oblici organizovanja Bošnjaka i Muslimana će se angažovati na uspostavljanju svestrane međusobne saradnje na dobrobit naroda;*
4. *Potpisnici Deklaracije pozivaju sve nadležne subjekte da u skladu sa zacrtanim pravnim normama omoguće ravnopravan položaj svim pripadnicima, nezavisno od njihove identifikacije na popisima i da saglasno tome tretiraju kulturno istorijsku baštinu kao jedinstvenu cjelinu ,na koju podjednako pravo imaju svi zainteresovani subjekti;*
5. *Vodeće institucije Muslimana i Bošnjaka će naročito raditi na tome da u okviru zajedničkih projekata i inicijativa ,podstiču zajedništvo i promovišu jedinstven interes naroda kojem pripadaju, kao vrijednost iznad političkih i stranačkih podjela koje nijesu u njihovom interesu;*

6. *Potpisnici Deklaracije se obavezuju da poštujući navedene principe urade sve što je u njihovoj moći da interes naroda kao cjeline izdignu iznad svih partikularnih interesa;*

Za Almanah
Prof.dr Šerbo Rastoder, urednik
Za Maticu muslimansku,
dr oec. Avdul Kurpejović

Kao autor knjige i predsjednik Matice muslimanske Crne Gore smatram cjelishodnim da se između Šerba i Mene usaglašeni tekst Deklaracija o saradnji Bošnjaka i Muslimana Crne Gore, iako nije potpisan, obradim sažeto u dijelu knjige u kojemu je sam obradio bosanski velikobošnjački islamski program, jer bi se njenim donošenjem dao djelimičan doprinos suprostavljanju ugrožavanja kulturnog i nacionalnog identiteta i poboljšanju sadašnjeg nepovoljnog političkog i nacionalnog položaja Muslimana Crne Gore.

Da ne bi došlo do neusaglašenosti prezentiranja Deklaracije u knjizi, dana 15.02.2018. godine, uputio sam Emailom, pismo Prof. dr Šerbu Rastoderu u kome sam ga obavijestio o namjeri da sažeto obradim Deklaraciju, dobronamjerno, jer smatram da je ista od zajedničkog interesa Muslimana i Bošnjaka i zatražio njegovu saglasnost.

U Pismu sam napisao:

„Mislim da bi zbog svega što se do sada događalo i sada događa i našeg angažovanja u svemu tome, da bi trebalo u tom dijelu knjige prikzati Deklaraciju o saradnji Bošnjaka i Muslimana, iako nije potpisana, jer ona je za nas dvojicu obavezujuća, kako smo se dogovorili. Ja bih istakao Tvoj korektan odnos prema mojoj Inicijativi da razgovaramo i dogovramo se kao i to da kao savremeni historičar uvažavate istorijske evolutivne procese narodnosnog oformljenja i

poštovanja nacionalnog identiteta svih ljudi. Uz to, da ste spremni da uvažavate crnogorsku stvarnost i da svoja historijska saznanja usklađujete sa tom stvarnošću, Ustavnim i međunarodnopravnim normama o ljudskim pravima i slobodama.

Nije namjera ma kakve kritike, nego spremnosti da se doprinese uspostavljanju međusobne saradnje Muslimana i Bošnjaka, u njihovom obostranom interesu...“

Dana 17.02. 2018. godine, dobio sam od Šerba saglasnost, poslatu Emailom.

„Što se tiče Deklaracije uradite kako mislite da je najbolje. Nemam ništa protiv da uradite kako ste naveli. S poštovanjem Šerbo Rastoder“

Zašto sam inicirao razgovor i dogovor sa prof. dr. Šerbom Rastoderom

Nakon završetka pisanja knjige u kojoj sam nastojao da kao naučni radnik koji se bavi više od pedeset godina kontinuirano i intenzivno izučavanjem, proučavanjem i prezentacijom, što je moguće obuhvatnije i istinitije, djelimično ili cjelovito, etnogeneze, etnologije, etnografije, historije, kulture, kulturne baštine, političkim, društvenim, kulturnim i nacionalnim statusom, položajem i zaštitom od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije i negiranja nacionalnog identiteta i imena Muslimana i nametanja bošnjačkog ostvarivanjem bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa, ocijenio sam da bi trebalo pokrenuti pitanje uspostavljanja institucionalne saradnje između Muslimana i Bošnjaka radi poboljšanja sadašnjeg, nepovoljnog, položaja Muslimana.

Pretpostavio sam da je sazrelo vrijeme da akteri bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa shvate i prihvate da je antiustavno negiranje nacionalnog identite ma

kojeg naroda imenovanog u Ustavu Crne Gore, te da bi u tom cilju trebalo uspostaviti saradnju između institucionalnih oblika organizovanja Muslimana i Bošnjaka, što je u obostranom interesu.

Pošao sam i od nepobitne činjenice da je Prof. dr Šerbo Rastoder ideolog, strateg, propagator i organizaor djelovanja na ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori i da je njegovim djelovanjem pridobio najveći broj Muslimana da promijene nacionalni identitet. Uz to, da Šerbo u svom naučnom radu i knjigama nastavlja da negira nacionalni identitet Muslimana, iako je takvo djelovanje antiustavno i suprotno međunarodnim pravnim normama o ljudskim pravima i slobodama.

Imao sam u vidu i nepobitnu činjenicu da su društvene nauke, za razliku od egzaktnih, utemeljene na uvažavanju evolutivnih istorijskih, etnonoških, etnografskih, društvenih i svih drugih evolutivnih procesa koji traže stalno usaglašavanje naučnih saznanja novonastalim stvarnostima, da se Prof. dr. Šerbo Rastoder, kao savremeni historičar, urazumio da su evolutivni procesi narodnosnog oformljenja doživjeli i doživljavaju korijenite promjene u kojima dolazi do nastanka novih nacionalnih identiteta, koji se moraju uvažavati, ali da se nikada istorijski potojeći narodi, kao što su Muslimani Crne Gore, ne mogu negirati.

Iako Deklaracija nije potpisana, obaveza njenih autora da za njih važi ono što su u njoj napisali i da će na tome istrajati, pobuđuje nadu da će mnogi Muslimani i Bošnjaci ovaj poduhvat ocijeniti značajnim za oba naroda i time prihvatljivim.

Presudno je i trajno neizbrisivo ono što je u Deklaraciji napisano jer crnogrosku sadašnju stvarnost mora svako uvažavati i poštovati, da niko nema pravo da negira kulturni i nacionalni identitet drugog naroda i nameće mu svoj, da se ne može prisvajati i proglašavati svojom jedinstvena i zajednička

kulturna baština dvaju naroda i konačno krivično je djelo kršenje-

„Ustavne norme o ravnopravnim građanima i pripadnicima naroda koji žive u Crnoj Gori: Crnogoraci, Srbi, Bošnjaci, Albanaci, Muslimani, Hrvati i drugih, privrženi demokratskoj i građanskoj Crnoj Gori“.

Znači, zvanično Ustavno ozvaničenje naroda u Crnoj Gori je u Deklaraciji je ispoštovano i napisano da se radi o jednom islamskom narodu sa različitim nacionalnim identitetima, čime se isključuje svaka potreba Muslimana da mijenjaju svoj nacionalni identitet u bošnjački.

Sažet prikaz razloga iniciranja razgovora i dogovora sa prof. dr Šerbom Rastoderom i pisanja usaglašene Deklaracije o saradnji Bošnjaka i Muslimana Crne Gore nijesam napisao radi pravdanja, jer za to nema potrebe, već zbog toga što je za nacionalni identitet Muslimana u Crnoj Gori značajna Šerbova pisana obaveza uvažavanja i poštovanja njihovog osobnog nacionalnog identiteta.

Osvrt na istorijsku utemeljenost ignorantskog odnosa bosanskih Muslimana prema Muslimanima izvan Bosne i Hercegovine

Ljubezna braćo moja dojučerašnja crnogorski Muslimani koji mislite da ste, a nijeste bili nikada niti stvarno možete biti sada, Bošnjaci, a posebno ne bosanski Bošnjaci, obraćam vam se kako ne bi ste zaboravili da nasrćete na vaše pretke, na svoje korijene o kojima mnogi od vas ne znaju ništa, prećutkuju i od samih sebe kriju ne bi li se onim pravim Bošnjacima u Bosni Hercegovini prikazali „čistijim i pravijim“ Bošnjacima.

Obraćam vam se zbog toga što uobraziste da ste Bošnjaci samo zbog toga što ih ima više u Bosni i Hercegovini,

što nije nikakav dokaz, pogotovu nije dokaz da su crnogorski *Muslimani bosanski Bošnjaci*, jer „*Veličina jednog naroda* ne mjeri se brojem, kao što se veličina čovjeka ne mjeri stasom. Njegova mjera je količina inteligencije i vrline koju posjeduje“. (Viktor Igo).

Ta vaša istorijska uobrazilja na kojoj vam se autentični bosanski Muslimani, odnosno Bošnjaci, smiju, a ne rijetko vas i preziru nazivajući vas Sandžaklijama koji su im nanijeli veliku štetu u toku vojne agresije 1992-1995. godine.

Da li ste vi crnogorski Muslimani, koji mislite da ste Bošnjaci, znali pa zaboravili ili nijeste znali niti sada znate, ali vaši velikobošnjački učitelji dobro znaju, ali od vas skrivaju, da su *bosanski Muslimani imali i sada imaju ignorantski i potcjenjivački odnos prema Muslimanima izvan BiH i time Muslimanima Crne Gore*.

Da nikada bosanski Muslimani nijesu uvažavali niti saradivali sa Muslimanima izvan BiH nit su im pritekli u pomoć u slučaju egzistencijalne ugroženosti, a mogli su i trebali, potvrđuju naredna kazivanja.

Kada su naučni radnici i drugi intelektualci BiH odlučili, 1900. godine, da se svi građani islamske religije nacionalno nazivaju Muslimani, niko nije konsultovao niti na skup pozvao nijednog naučnog radnika niti intelektualca Muslimana izvan BiH.

U Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, odnosno Kraljevini Jugoslaviji u BiH je osnovana *Jugoslovenska muslimanska organizacija*, na čelu sa *Mehmedom Spahom*. Iako su joj dali ime Jugoslovenska na njenoj osnivačkoj skupštini niti u njenim organima nije bilo Muslimana izvan BiH. Isto tako, JMO je imala poslanike, ali nijedan nije bio Musliman izvan BiH. Rukovodstvo ove stranke se sjetilo da postoje i Muslimani izvan BiH, odnosno Crne Gore, kada su im trebali glasovi za izbor poslanika Muslimana iz BiH.

Kada je 1924. godine došlo do masakra i krvoprolića nedužnog, civilnog muslimanskog stanovništva u Šahovićima, u Crnoj Gori, rukovodstvo JMO nije našlo za shodno da njeni poslanici zatraže u parlamentu osudu i odgovornost za zločin protiv civilnog muslimanskog stanovništva. Ono se sjetilo da postoje Muslimani u Crnoj Gori kada su došli za glasove za izbor poslanika, ali ne kada se desio masakr u Šahovićima. Zaista odgovorno i bratski.

Poslije popisa stanovništva u Jugoslaviji 1961. godine, u BiH se vodila naučna i politička rasprava o reozvaničenju nacionalnog identiteta Muslimana u BiH, ali niko nije našao za shodno da uspostavi saradnju sa Muslimanima izvan BiH kako bi i oni tako radili.

Za vrijeme bivše SFR Jugoslavije relativno većinski bosanski Muslimani nikada nijesu našli za shodno da uspostave saradnju na očuvanju kulturnog i nacionalnog identiteta, statusa i položaja svih Muslimana, a ne samo Muslimana BiH.

Na Osnivačkoj skupštini Stranke demokratske akcije BiH 1990. godine usvojena je *Programska deklaracija* kojom se Stranka demokratske akcije BiH proglašava „*političkim savezom građana Jugoslavije koji pripadaju muslimanskom kulturno-istorijskom korijenu*“. Iako se Stranka demokratske akcije promoviše političkim savezom građana Jugoslavij, na Osnivačku skupštinu nije pozvan niko od Muslimana iz Crne Gore a prema raspoloživim podacima ni iz jedne druge Republike.

U toku NATO bombardovanja Srbije i dijelom Crne Gore jedan broj Muslimana je zatražio utočište u BiH. Ne tako mali broj Muslimana iz Srbije, Kosova i Crne Gore je danima prebivao na trotoarima ispred autobuske i željezničke stanice, a da niko nije našao za shodno da ih zbrine. Ovakav odnos vrijeđa Muslimane iz Crne Gore koji su pružili utočište velikom broju bosanskih Muslimana za vrijeme agresije na Bosnu.

Na tzv. Svebošnjačkom saboru u Sarajevu, 1993. godine donesena je Deklaracija o kolektivnom nacionalnom preimenovanju bosanskih Muslimana i Muslimana sa područja država bivše Jugoslavije u Bošnjake, a da na njemu nije bilo Muslimana izvan BiH.

Ovo su istiniti i školski primjeri ignorisanja i omalo. važavanja Muslimana izvan BiH i nametanja im svojih opredjeljenja. Postavlja se pitanje. Kako to da Muslimani izvan BiH prihvataju podanički i ponižavajući odnos Muslimana iz BiH i nameću im se.

Da li crnogroaki Muslimani, koji misle da su isto što i bosanski Bošnjaci, znaju za narodnu mudrost: „*Da od nameta nema selameta*“!

Međutim, ukazivanje na istinski odnos bosanskih Muslimana prema Muslimanima izvan BiH nema za cilj ispoljavanje mržnje prema Muslimanima BiH, već podsjećanje na njihov ignorantski odnos prema Muslimanima izvan BiH. Muslimani Crne Gore uvažavaju vjerski, kulturni i nacionalni identitet svih drugih naroda, ali očekuje takav odnos prema svom identitetu.

Ljubezna braćo moja Muslimani Crne Gore, što majku svoju za dojku ugrizoste više no jednom bez ijednog istorijskog i razumnog razloga, savremena muslimanska istorija će vas prezreti i vašem potomstvu prikazati da ste maćehu više od majke voljeli, a majka vaša vam je Crna Gora, jer druge nemate iako mislite i „*tiho govorite da vam je matica nacije Bosna*“.

Ukazujem vam na one koji vas svakodnevno zavode tamo negdje u bosanske planine da bi ste se obreli u bosanske Bošnjake a odrekli da ste, ono što stvarno jeste crnogorski Muslimani. To su oni koji svoj muslimanski narod patološki mrze i preziru pod njegovim pravim istorijskim nacionalnim imenom, a bosanske bošnjake primitivno, folklorno i mitomanski obožavaju pod bošnjačkim imenom. Njihova strategija mržnje muslimanskog naroda i obožavanja bošnjačkog je jasna. Oni

hoće da ne bude Muslimana kao naroda u 21. vijeku, na Balkanu i u Evropi, drugim riječima hoće velikobošnjačku asimilaciju i etnogenocid.

Nije tragično što ste umislili da ste Bošnjaci, tragčno je što vi to nijeste niti možete biti, a hoćete po svaku cijenu i po cijenu sopstvenog uništenja, da to budete.

Razmislite i uvjerite se u to do čega su vas doveli vaši lažni prevarantski i falsifikatorski propagatori, novonastali bošnjački intelektualci da bi ste uobrazili da ste bosanski Bošnjaci i da im se namećete i sami sebe ponizite.

Umjesto mogućeg genetski i naučno neutemeljenog i neprihvatljivog, novog nacionalnog identiteta, ponudiše vam i vi naivno prihvatiste da ste Bošnjaci, a mnogi misle da ste bosanski Bošnjaci, od kojih ne izvodite porijeklo, nemate ni približno isti gen i DNK, nijeste doseljenici iz Bosne. Sa bosanskim Bošnjacima imate istu islamsku religiju i ništa drugo. Islamske religije u Svijetu je preko milijardu stanovnika različitih nacionalnih identiteta.

Poslije sažete, djelimične i cjelovitije obrade bitnih komponenti: *Ko smo mi Muslimani Crne Gore*, počev od Kuranskog učenja o islamskoj civilizaciji, kulturi i naciji, etnogeneze, etnologije, etnografije, historijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja i nacionalnog konstituisanja, materijalne i duhovne kulturne baštine, osobenog kulturnog i nacionalnog identiteta i imena Musliman, što sve čini uzajamnu i jedinstvenu cjelinu, izvodi se

Re z i m e

Ovom knjigom su razmatrana *bitna pitanja* koja definišu istorijski, istorijsko-kulturni, nacionalni i društveno-politički status i položaj, kao i težnje crnogorskih Muslimana. Sva pitanja se odnose na *stvarni duhovni, istorijsko-kulturni, društveno-politički i socijalno politički identitet, na ono što mi Muslimani stvarno jesmo*, što i kako mislimo o sebi i drugima, onima koji žive sa nama i kako smo djelovali u ranijim i kako djelujemo u najnovijoj istoriji ovog prostora, te šta željimo postići svojom političkom i cjelokupnom društvenom i duhovnom djelatnošću u našoj državi.

Osnovni razlog da se napiše ovakva knjiga je da se i nadalje istražuje i kompletira koncept *istorijskog nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i taj identitet definiše u svim njegovim aspektima*, jer je dolazilo i sada dolazi

do nedopustive redukcije našeg narodnog historijskog identiteta na njegovu *vjersku komponentu* koja je najčešće intrepertirana kao njegova bitna i jedina osnova.

Ovakvom odnosu i stanju u dobrom dijelu je doprinijela činjenica da u Crnoj Gori ne postoje muslimanske naučne, historijske, kulturne, etnografske, nacionalna i druge institucije koje su se bavile niti se sada bave ovim aspektima Muslimana, osim Matic muslimanska Crne Gore Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda, osnovanog 06. oktobra 1996. godine, a koja nema riješeno pitanje uslova rada niti finansiranja, iako se Ustavom Crne Gore jemči materijalna pomoć države prosvjetnim, kulturnim i vjerskim udruženjima manjinskih naroda.

Poznato je da se nučne, historijske, etnografske i druge institucije Crne Gore, koje se finansiraju iz državnog budžeta u čijim приходima participiraju i Mualimani, nijesu bavile niti se sada bave naučno-istraživačkim radom autohtonih Muslimana Crne Gore.

Takav, ignorantski odnos prema autohtonim Muslimanima Crne Gore traje od njihovog postanka više od 560. godina, jer se ne ostvaruje Ustavom zajemčeno pravo da se istorija, kultura i nacionalna osobenost manjinskih naroda obuhvate nastavno-obrazovnim i naučnim programima i udžbenicima. Ovo pravo je bilo zajamčeno i Ustavom 1992. godine, koji je važio 15. godina, a nije realizovano. Ustavom 2007. godine to pravo je zajemčeno i proteklo je već deset godina, a nije se ostvarilo.

Ova saznanja i činjenice tjeraju naučne radnike i jedinu instituciju za nauku, kulturu i nacionalna pitanja Maticu muslimansku Crne Gore da pomno i kritički razmatraju dosadašnji rad, bolje reći nerad muslimanskih historičara, etnologa, kulturologa i drugih profesija, što može biti pouzdan vodič i osnova za zaključivanje o tome šta je stvarna priroda

muslimanskog narodnog, istorijskog kulturnog i nacionalnog identiteta .Ovakvo angažovanje je utoliko neophodnije i urgentnije budući da crnogorske naučne i druge institucije ne pokazuju nikakav temeljitiji interes za naučna istraživanja istorijskog nacionalnog i kulturnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore.

Nije, niti može biti sporno, da se naučno-istraživačkim radom i izdavaštvom vrši najuspješnije suprostavijanje negiranju nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanju bošnjačkog, s krajnim ciljem etnogenocida. Iako su naučno-istraživačkim radom i izdavaštvom Matice muslimanske Crne Gore, Samostalnog udruženja u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda, obuhvatno i cjelovito izučena i javnosti prezentirana istorijska, etnogenetska, etnološka, etnografska, kulturološka i nacionalna izučavanja i saznanja i posebno dugotrajnog istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja i imena autohtonih Musliman, ovom publikacijom se nastavljaju daljnja aktuelna i bitna istraživanja egzistencije ovog naroda.

U knjizi se pošlo od sažetog prikaza Kuranskog učenja o islamskoj civilizaciji i kulturi i Kuranskog učenja o naciji. Zatim je sažeto obrađena etnogeneza, porijeklo, istorija, etnologija, etnografija kultura, istorijski evolutivni proces nacionalnog oformljenja, sociokulturalne karakteristike, kulturna i društveno-politička stvarnosti i položaj u kojemu su živjeli i sada žive autohtoni Muslimani Crne Gore.

Namjera je i cilj da se u omalenoj knjizi prikaže istorijski sadržajno definisanje kulturnog i nacionalnog identiteta i ukazivanje na njegove istorijske, socijalne, kulturne i duhovne sadržaje i kretanje kroz istoriju, da se na osnovu tih činjenica definiše značenje postojanja i djelovanja autohtonih Muslimana Crne Gore u socijalnoj, ekonomskoj, kulturnoj, duhovnoj i političkoj sferi života na tlu njihove domovine i države Crne

Gore.

Nepobitno je da bez poznavanja *Etnogeneze i istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja autohtonih Muslimana Crne Gore* nije moguće boriti se za status, položaj, zaštitu od negiranja nacionalnog identiteta i nametanja tuđeg, tihe nacionalne asimilacije i nacionalne diskriminacije.

Nijesu niti mogu biti sporna naučna, etnogenetska, etnološka, etnografska, istorijska i druga saznanja, dokumenta i zvanični podaci da su *Muslimani Crne Gore autohton narod koji izvodi porijeklo od domicilnog hrišćanskog stanovništva koje je primilo islam za vrijeme Osmanskog carstva*.

Etnogeneza je bitna polazna osnova narodnosnog oformljenja svakog naroda, pa time i muslimanskog u Crnoj Gori, koja ne obuhvata samo početni period nastanka neke etničke zajednice već prati i sve dalje etape razvoja etnologije i drugih specifičnosti i osobenosti. Etnogeneza obuhvata stvaranje, konsolidaciju i razvoj određene etničke zajednice. Riječ je o procesu koji se odvija i teče, kroz prostor i vrijeme, ne samo na osnovu demografske strukture, nego i razvitka društvenih zbivanja, proizvodnih snaga i proizvodnih odnosa. Dakle, radi se o veoma složenom i sveobuhvatnom pitanju stvaranja etničke zajednice.

U istorijskom dugotrajnom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja Muslimana Crne Gore bitnu ulogu je imala islamska religija, jer primajući islam domicilno hrišćansko domaćinstvo je otpočelo da mijenja običaje, tradiciju, način života, odijevanja, ishranu, porodične odnose, književnost, umjetnosti, što mu je iz dana u dan davalo određene osobenosti i posebnosti u odnosu na druge narode. U dugom istorijskom evolutivnom procesu mnogi običaji, tradicije, vjerske i kulturne osobenosti su prerastale u narodnosne i kasnije u kulturne i iz njih u nacionalne osobenosti i posebnosti.

Dugi istorijsko-evolutivni proces narodnosnog oformlje-

nja je učinio svoje i Muslimani Crne Gore su, saglasno objektivnim uslovima, prirodnim putem, istorijski utemeljeno i legitimno konstituisali svoj osobeni kulturni i nacionalni identitet, kao političko-kulturnu i nacionalnu kategoriju, kao kulturno-političko opredjeljenje o svom osobenom nacionalnom identitetu i imenu. Oni su u dugom istorijskom periodu sačuvali svoj osobeni vjerski, kulturni i nacionalni identitet. Muslimani Crne Gore nikada nijesu pripadali drugom narodu niti prihvatili da im se nameće nacionalni identitet drugog naroda.

Autohtoni Muslimani Crne Gore ispunjavaju sve uslove nacionalnog identiteta predviđene važećim međunarodno-pravnim i političkim dokumentima, kao i državnim aktima, ustavom i zakonima, kojima se statusno određuju narodi i nacije.

Postojanje Muslimana Crne Gore je realnost, jer se radi o originarnom etnosu, mentalitu, kulturi, tradiciji, običajima i osobenom individualitetu, identitetu i subjektivitetu. Veoma je bitno i značajno što Muslimani Crne Gore pripadaju istorijski izvornom blisko-istočnom mediteranskom evropskom stablu kulture iz kojeg su nastali i oblici kulturnog osobenog života koji se temelji na modernom poimanju Zapada i time na modernom univerzalnom poimanju ljudske slobode.

Lažne su, pakosne, maliciozne, cionističke, psihopato-loške mržnje i zločinačke fašističke tvrdnje da Muslimani kao nacionalni identitet više ne postoje raspadom SFR Jugoslavije, kada oni stvarno, de jure i de facto, postoje i trajno će postojati u svim novonastalim državama, BiH Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Crnoj Gori i time na Balkanu.

Mrzitelji autohtonih Muslimana Crne Gore se moraju pomiriti sa činjenicom, da neće istrijebiti, uništiti i izvršiti etnogenocid nad ovim narodom, on će trajno opstajati i time nadživjeti sve koji su očekivali zadovoljstvo.

Akteri bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa treba da znaju i prihvate naučna i istorijska saznanja da se-

„Narodi ne priznaju i ne proglašavaju. Oni postoje ili nepostoje.

To su dugi istorijski evolutivni procesi koji se ne mogu vezivati za datume, ratove, revolucije i drugo“. (dr Vujadin Rudić, Etnodemografski procesi u bjelopoljskom kraju, CANU, 2003. str. 210).

Učitelji bosanskog velikobšnjačkpg islamskog programa treba da znaju da je nacionalni identitet jedno od osnovnih ličnih, individualnih, ljudskih prava i sloboda koja imaju univerzalni karakter i međunarodnu zaštitu. Niko nema pravo da kolektivno negira nacionalni identitet nekog naroda i nameće mu kolektivno preimenovanje, asimilaciju. Isto tako, niko nema pravo da lažno i pakosno proglašava nestanak muslimanskog naroda Crne Gore i da mu nameće kolektivnu bošnjačku asimilaciju.

Iluzorne su, neznalačke, nenaučne i politički nezrele tvrdnje da promjena nacionalnog identiteta i imena bosanskih Muslimana u Bošnjake nameće potrebu da to urade i Muslimani izvan Bosne, kako bi se poboljšao imidž ovog naroda u Evropi i svijetu. Promjena imidža u pozitivnom smjeru neće biti zbog promjene nacionalnog imena, jer Evropa se i dalje plaši retrogradnog islamskog fanatizma i radikalizma, a ne muslimanskog, koji zahvata njene prostore s tendencijom širenja na druge kontinente.

Islamski fanatizam je podloga za nastanak islamskog radikalizma koji se manifestuje u terorističkim napadima u skoro svim državama i kontinentima i doveo je do stvaranja militantne Islamske države (ISIL). U Evropi i svijetu se govori o islamskom terorizmu i radikalizmu, a ne o muslimanskom. Teroristička i fašistička država je islamska, ISIL, a ne muslimanska. Islamski terorizam zabrinjava Evropu, a ne Muslimani, te je promjena nacionalnog identiteta Muslimana u Bosni i izvan Bosne, u Bošnjake, iz ovih razloga krajnje besmislena.

U toku propagiranja negiranja nacionalnog identiteta Muslimana i nametanja im bošnjačkog, čule su se i tvrdnje da to treba uraditi i zbog toga što se ispoljava mržnja prema Muslimanima, te da treba promijeniti nacionalnu identifikaciju u Bošnjake. Takve tvrdnje nemaju historijsko utemeljenje, jer hrišćani ispoljavaju mržnju prema pripadnicima islama zbog toga što izvode porijeklo od predaka koji su primili islam za vrijeme turske okupacije koja je trajala preko 500 godina i tako se poistovjetili sa Turcima. Zna se da je islamizirano hrišćansko stanovništvo nazivano Turcima, Turkušama, poturčenjacima, poturicam i kasnije Muhamedancima. Međutim, u hrišćanskom narodu i dalje se mogu čuti nazivi Turci, za pripadnike islamske religije. Zato je iz tog razloga bilo besmisleno kolektivno nacionalno preimenovanje Muslimana u Bošnjake, izvršeno nelegitimno i nelegalno na tzv. Svebošnjačkom saboru u Sarajevu 1993. godin.

Za nesreću i svu žalost stradanja nevinog civilnog islamskog stanovništva potvrdilo se da nacionalnim preimenovanjem Muslimana u Bošnjake u Bosni nije izbjegnuto genocid u Srebrenici 1995. godine, dvije godine nakon kolektivnog preimenovanja bosanskih Muslimana u Bošnjake, 1993. godine, jer su meta bili Turci, odnosno pripadnici islamske religije. Da je to tačno potvrđuje izjava genocidnog generala Mladića, data nakon okupacije Srebrenice, koja, prema medijima, glasi: „*Došlo je vrijeme da se osvetim Turcima za Bunu protiv Dahija*“.

Znači, Kuranska je istina i historijska činjenica da hrišćani ne mrze Muslimane, Bošnjake niti Bosance, nego pripadnike islamske religije, bez obzira kako se oni nacionalno identifikovali.

Ljubezna moja braco Muslimani Crne Gore koji mislite da ste Bošnjaci vrijeme za otrežnjenje je prošlo i sada je trenutak da se zapitajte:

Šta ste tražili, šta ste dobili, šta ste izgubili preimenovanjem u Bošnjake?

Tražili ste i previše dobili: Promjenu nacionalnog identiteta Musliman u Bošnjak, Ustavno ozvaničenje, bosnički jezik za maternji, poslanike, ministre, rukovodioce brojnih *mini ministarstava* i dr., na osnovu dva poslanička mandata Bošnjačke stranke.

Bošnjačka stranka je dobila sve što je tražila od rukovodstva DPS ulaskom u koaliciju da bi omogućila formiranje vlasti, ucjenjujući. Vi, članovi Bošnjačke stranke i članovi Demokratske partije socijalista i dijelom u još nekim političkim partijama *nijeste dobili ništa*.

Vi, crnogoski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci, povjerovali ste i vjerujete sada ovim i ovakvim liderima, a oni su vas prevarili i varaju sada. Nemojte im više vjerovati, jer su vas iznevjerili. Okrenite im leđa.

Zar vam nije jasno i dovoljno dokazano da je Husović i još jedan broj njegovih saradnika stekao imovinsku korist za relativno kratko vrijeme na osnovu vas koji ste prihvatili bošnjaštvo, jer da nije posato Bošnjak i na osnovu toga predsjednik Bošnjačke stranke, kao i potpredsjednik Vlade, on tu imovinsku korist ne bi ostvario. Znači, bošnjaštvo su on i njegovi saradnici iskoristili za lično bogaćenje, a ne radi boljeg životnog standarda vas koji ste prihvatili bošnjaštvo i to im omogućili.

Bošnjaštvom u Crnoj Gori je dobila samo Bošnjačka stranka i ljudi koje okuplja, koji su vas lagali i prevarili da izgubite svoj nacionalni identitet, a vi nijeste time dobili ništa. Nemojte im više vjerovati.

Bošnjačka stranka je tražila i dalje tražiti, a *nije dobila niti će dobiti*, dvojno državljanstvo, crnogosko i bez ikakvog osnova bosansko, ugrađivanje bosanskih bošnjačkih osobnosti u državne ambleme, simbole i uspostavljanje bošnjačkog,

islamskog entiteta Sandžak kojim se zadire u teritorijalni integritet i državni suverenitet Crne Gore.

Crnogorski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci:

- *Izgubili ste najdrže i najvrednije svoj osobeni, stvarni, vjekovima uvažavani nacionalni identitet i ime Musliman;*
- *Izgubili ste stvarni kulturni identitet i maternji jezik kojim govorite i kojim su govorili vaši preci;*
- *Izgubili ste ugled i povjerenje Crnogoraca sa kojima ste živjeli kao Muslimani od svog postanka i sada morate živjeti ako ne odesite u Bosnu.*

Vi, crnogorski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci do, 2003. godine, ste bili ono što stvarno jeste Muslimani, a od tada ste ono što stvarno nijeste, Bošnjaci.

Kasno, ali dobro, ste uradili što ste Bošnjačkoj stranci na parlamentarnim izborima 2016. godine dali samo 1/3 glasova od 32 hiljade novonastalih Bošnjaka sa pravom glasa, za listu Bošnjačke stranke glasalo je oko 11 hiljada. Lideri Bošnjačke stranke, među kojima i poslanici u Skupštini Crne Gore se teško mire sa tom činjenicom i lažno govore kako ugled i povjerenje Bošnjačke stranke raste. Svi uhljebljeni na pomenutim funkcijama ostvaruju novčane i druge benefite koji im omogućavaju sticanje materijalnog i drugog bogatstva, dok vi, novonastali Bošnjaci, tavorite u siromaštvu.

Rukovodstvo DPS-a je darivalo Bošnjačku stranku funkcijama po osnovu svih novonastalih Bošnjaka iako joj, na parlamentarnim izborima 2016. godine, svi novonastali Bošnjaci nijesu dali legitimitet da ih predstavlja i zastupa, već samo jedna trećina glasalih birača.

Vi dobro znate, ljubezna braćo moja koji mislite da ste isto što i bosanski Bošnjaci, da vas nikada bosanski Muslimani, a sadašnji Bošnjaci, nijesu htjeli niti su bili skloni da vas prihvate onoliko koliko ste im se vi nametali u ime „najbošnjačkijeg bošnjaštva“ i pristajali na sve što su od vas tražili. Oni su vas, što

je normalno za jednu tipičnu bosansku varijantu paternalizma prema Muslimanima izvan Bosne i Hercegovine, gledali i prihvatili samo deklarativno, kao nepoželjno samonametnute. Da li ste svjesni toga da se namećete drugom, bošnjačkom nacionalnom identitetu. Novonastali Bošnjaci Srbije i Crne Gore za bosanske Bošnjake su Sandžaklije.

Nadam se da su u 21. vijeku i Muslimani Crne Gore toliko emancipovani i inteligentni da mogu shvatiti svoj status i položaj, kada su diskriminirani, kada su asimilirani i kada su negirani i marginalizovani.

Za sve što se dešavalo i što se sada dešava Muslimanima Crne Gore dio odgovornosti snose muslimanski intelektualci. Kod ne tako malog broja *muslimanskih intelektualaca* Crne Gore uvriježena je bespomoćnost i podaništvo koje se temelji na shvatanju da bilo kakav individualni napor nema smisla, te ga prema tome ne vrijedi ni preduzimati. Zatim, da sve što ne dolazi od vlasti nije u skladu sa voljom naroda, te je opoziciono djelovanje anatemisano i time neprihvatljivo. Slijedi najpogubnije shvatanje da ne treba uvažavati prošlost i njena dostignuća. Na kraju ovih shvatanja i mentalnih osobnosti muslimanskih intelektualaca treba reći da nema pojedinačnog optimizma već prihvatanje ćutanja, pasivnog posmatranja i skrivanja kao prirodnog stanja.

U savremenim uslovima pomenute mentalne osobnosti i shvatanja muslimanskih intelektualaca se manifestuju kroz karijerizam, podaništvo, poltronstvo, odanu poslušnost i isticanje ličnog interesa iznad interesa svog naroda. Vrijeme je da se muslimanski intelektualci ugledaju na svoje kolege iz drugih naroda i izgrađuju svoju svijest kod sebe i muslimanskog naroda o sopstvenim vrijednostima, istim pravima, slobodama i obavezama, jednakosti i ravnopravnosti sa drugima u svojoj domovini i državi, jer nema razloga da muslimanski narod i njegovi intelektualci sebe smatraju manje vrijednim od drugih

niti manje zaslužnim za nezavisnu i samostalnu državu i time se oslobode od kompleksa manje vrijednosti.

Poručujem muslimanskim intelektualcima koji imaju pameti i hoće da misle, koji imaju oči i hoće da vide i oni koji imaju uši i hoće da čuju, da je krajnje vrijeme da shvate i prihvate trenutak vremena da djeluju tako da ocjenjuju sadašnjost i trasiraju puteve budućnosti svog naroda, jer su moralno odgovorni za njihovu sudbinu, kao što su to odgovorni intelektualci drugih naroda.

Griješe muslimanski intelektualci koji se nalaze na odgovornim državnim funkcijama, iako ih je malo, da muslimanski narod nije u stanju da objektivno cijeni njihov doprinos i angažovanje za interese svog naroda, kao što je sposoban da cijeni one kojima je lični, karijeristički interes iznad interesa svog naroda. Takvi neće moći još dugo da sjede u udobnim foteljama kao predstavnici muslimanskog naroda. Preporučujem mladim intelektualcima koji nakon završenog fakulteta traže zaposlenje, da ne prihvataju ponižavajuće ucjene Bošnjačke stranke za zaposlenje. Nemojte radi zaposlenja napuštati svoj stvarni nacionalni i kulturni identitet niti pristupati Bošnjačkoj stranci, jer njihovo učešće u vlasti neće dugo trajati.

Iz ovih kazivanja o mentalitetu muslimanskih intelektualaca Crne Gore, može se s punim pravom reći da se radi o *muslimnskoj inteligenciji*, a ne o *intelektualcima*, jer intelektualci čine elitu naroda kome pripadaju, predvode ga i nude mu savremena dostignuća i perspektivnu budućnost.

Dok civilizacija i kultura drugih balkanskih i evropskih naroda postiže izuzetne rezultate u nauci i svim domenima ljudskih prava i sloboda, Muslimani su u novonastalim državama Balkana u XXI vijeku, izloženi sve masovnijem prodroru-

Islamskog retrogradnog, dogmatskog, konzervativnog, ekstremizma i fanatizma iz XV vijeka, koji je došao sa uspostavljanjem bosanskog bošnjačkog programa u

novonastalim državama raspadom SFR Jugoslavije.

Prodor ekstremnog, retrogradnog, konzervativnog, dogmatskog, šerijatskog islamskog fanatizma na Balkan predstavlja jedno od sadašnjih iskušenja i izazova s obzirom na mentalitetne odlike balkanskih naroda koji olako i nekritički prihvataju i povjeruju propagiranju svega pa i davne historijske prošlosti naroda islamske vjeroispovijesti na ovim prostorima.

Za sadašnji i budući kulturni i nacionalni status i položaj autohtonih Muslimana Crne Gore i zaštitu od etnogenocida prioritetni zadaci institucionalnih oblika organizovanja Muslimana i muslimanskih intelektualaca su:

Kako se suprostavljati negiranju nacionalnog identeta i nametanju bosanskog velikobošnjačkog autohtonim Muslimanima Crne Gore.

Na osnovu prikazanog stvarnog sadašnjeg položaja autohtonih Muslimana Crne Gore, neophodno je aktivno i svakodnevno angažovanje institucionalnih oblika organizovanja na suprostavljanju ostvarivanja agresivnog velikobošnjačkog programa koja za krajni cilj ima etnogenocid ovog naroda.

Neophodno je nastaviti sa naučno-istraživačkim radom i izdavaštvom Matice muslimanske Crne Gore i drugih institucionalnih oblika organizovanja autohtonih Muslimana u Crnoj Gori, jer se time najuspješnije suprostavlja ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog programa. Treba prezentovati naučna saznanja i kazivanja naučnih i intelektualnih radnika objavljivanjem knjiga i izdavanjem časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore* kao i objavljivanjem na Sajt Matice muslimanske, Savjeta muslimanskog naroda i drugih institucionalnih oblika organizovanja.

Potrebno je aktivnije djelovanje Savjeta muslimanskog naroda na ostvarivanju zakonskih i statutarnih ciljeva i zadataka i time davanju doprinosa zaštiti, unapređenju i afirmaciji kulturnog i nacionalnog identiteta Muslimana.

U dosadašnjem postojanju Savjeta muslimanskog naroda izostala je njegova aktivnost na razmatranju najnepovoljnijeg društvenog, kulturnog, nacionalnog i političkog položaja Muslimana, jer su izloženi tihoj nacionalnoj asimilaciji, nacionalnoj diskriminaciji i negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanja im bošnjačkog. Savjet ima finansijske uslove za kontinuirano i intenzivno djelovanje u izvršavanju obaveza prema svom narodu i ostvarivanju Zakonom propisanih osnovnih nadležnosti kao i statutarnih ciljeva i zadataka.

Sadašnji veoma nepovoljni kulturni, nacionalni i politički položaj i time opstanak manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore nameće neophodnost adekvatnog političkog organizovanja osnivanjem stranke, jer Savjet muslimanskog naroda nema status subjekta u političkom sistemu Crne Gore.

Treba raditi i na stvaranju minimalnih kancelarijskih, administrativnih, tehničkih i finansijskih uslova za redovnu djelatnost i naučno-istraživački rad i izdavaštvo Matice muslimanske Crne Gore na osnovu člana 79 tačke 6 Ustavom zajemčenog prava kulturnih udruženja manjinskih naroda.

Na naučnoj i etnografskoj osnovi treba razobličiti zabludu da malobrojniji Muslimani izvan BiH treba da slijede najbrojnije Muslimani Bosne i Hercegovine. U pitanju je nepoznavanje ili namjerno preuveličavanje značaja brojnog stanja jednog naroda. Brojno stanje jednog naroda u odnosu na drugi ima niz komponenti koje treba analizirati, znati i uvažavati. Ja sam već citirao Viktora Iga o veličini jednog naroda:

„Veličina jednog naroda ne mjeri se brojem, kao što se veličina čovjeka ne mjeri stasom. Njegova mjera je količina inteligencije i vrline koju posjeduje“.

Riječi akademika i književnika, Jevrema Brkovića, upućene Crnogorcima koji su napustili svoj nacionalni identitet i prihvatili srpski, doslovno se mogu primijeniti i na crnogroske Muslimane koji su napustili svoj autohtoni nacionalni identitet

i prihvatili bošnjački:

*„Rade nesretnjici da sami sebe ukinu, da sami sebe ponište, obesnaže, zatru, satru. Toliko ne vole to što jesu, da hoće ono što **nijesu**, nesretnjici“.*

Proizilazi da crnogorski Muslimani koji misle da su Bošnjaci-

„Čine ono što znaju, a ne znaju šta čine“.

(Sveti Petar Cetinjski Crnogorcima).

Vrijeme je da vi *ljubezna moja braćo* crnogorski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci shvatite i prihvatite nepobitnu istinu:

Ako nećete da ste svoj na svome, bićete tuđinci na tuđem i time niko i ništa.

Ljudski karakter se dokazuje ili lako gubi odnosom prema svom osobenom vjerskom, jezičkom, kulturnom i nacionalnom identitetu. Crnogorskim Muslimanima koji mislite da su Bošnjaci, kada laž dominira u eri djelovanja bosanskog velikobošnjačkog islamskog proroma, velika je poteškoća istinom se odbraniti. Vama smišljenim metodama ispiraju mozgove lukavstvom i indoktrinacijom, nameću kolektivnu misaonu težnju i time poništavaju neponovljivu individualnost. U ovim uslovima govoriti istinu „Znači navući omrazu na sebe“, rekao je Paskal.

Na vama je velika obaveza da shvatite i prihvatite dokle seže varanje i samozavaravanje nekih muslimanskih intelektualaca koji su se preobrazili u ono što stvarno nijesu, novonastale Bošnjake.

Muslimanima Crne Gore ne negiraju nacionalni identitet i nameću tuđi agresivni ucjenjivači iz Bosne i Hercegovine, nego novonastali „pravi Bošnjaci“ crnogorski muslimanski intelektualci koji pohिताše da prihvate bošnjaštvo zbog svojih ličnih interesa a ne zbog interesa Muslimana kojima su pripadali i da traže svoje korijene u drugim narodima, konkretno bosanskim

Muslimanima preimenovanim u Bošnjake. Oni time negiraju svoj muslimanski narod, govoreći mu da pripada drugom a ne svom, da su pozvani da čuvaju drugi narod, a ne svoj, da se bore za „zajedništvo sa braćom bosanskim Bošnjacima“, a braća neće za to ni da čuju, te da su crnogroski Muslimani dio brojčano većeg bošnjačkog naroda Bosne i Hercegovine koji ih priželjkuju kao namet na vilajet...

Znači obistinila se citirana misao Ibn Suuda:

„Ja se Muslimanima bojim samo od Muslimana“.

Prevarantima i ortodoksnim lažovima ništa ne znači ni istorijska nauka, ni etnografija, ni etnologija, ni etnogeneza, često ni vlastito porodično porijeklo. Mnogi od njih i time i vi crnogroski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci, ne poznaju rezultate modernih etnogenetskih proučavanja pa svoje porijeklo pokušavaju pretvoriti u „čisto“ bošnjačko, zasnivajući ga na politikanskim i odavno naučno osporenim predanjima.

Temeljna izučavanja svjetskih uvaženih etnogenetičara, među kojima su i dvojice Srba, Tatomir Vukanović i Špiro Kulišić, potvrđuju međusobno miksanje balkanskih naroda, nezavisno od nacionalnog iskazivanja njihovih današnjih pripadnika. Svi balkanski narodi nastali su mješavinom „stranaca“ i novodošlih, dakle grčko-ilirsko-romansko-vlaško-slovenskom mješavinom, pa je smiješno danas tražiti tzv. „čiste korijene“, jednako kod Crnogoraca, Srba, Albanaca, Muslimana, Hrvata, bosanskih Bošnjaka i svih drugih nacionalnih entiteta, ne samo u Crnoj Gori. Da je to tako pokazala je i naučna analiza DNK.

Druga je stvar njihovo novovjekovno formiranje u narode i nacije, odnosno njihovo današnje nacionalno iskazivanje. Bez obzira da li je neko etnički Crnogorac, Srbin, Hrvat, Albanac, Musliman, bosanski Bošnjak, niko nikome to *pravo ne smije da osporava, jer to pravo pripada korpusu temeljnih individualnih ljudskih prava.*

Isto tako, niko nema pravo da drugima nameće svoj

identitet, jer to je asimilatorsko velikonacionalističko djelovanje.

Zato se sada javljaju oni koji žude za prevarama i lažima. Varalice i lažovi vjeruju i dalje u naivnost Muslimana da im se može i poslije tolikog i takvog iskustva, prodavati „rog u vreći“.

Ljubezna braćo Muslimani Crne Gore koji mislite da ste Bošnjaci, uvjerali ste se da su vas lagali i da vas i dalje lažu propagatori i realizatori bosanskog velikobošnjačkog programa. Žalim što malo znate *da ste ko ste*, jer ne učite, o *svojoj etnogenezi* niti vjerujete naučnim, etnološkim, istorijskim, etnogenetskim, etnografskim, kulturnim i nacionalnim saznanjima iskrenih naučnih radnika, a vjerujete neistinitim, lažnim, prevarantskim karijeristima kojima je lični materijalni interes iznad interesa naroda iz kojeg potiču i time postajete njihov lak plijen.

Oni su vas slagali i dalje lažu o etnogenezi i porijeklu, kulturnom identitetu, maternjem jeziku, nacionalnom identitetu, da su Muslimani prestali da postoje kao nacionalna odrednica raspadom bivše SFRJ, da su Muslimani konfesionalna, a ne nacionalna odrednica. Kriju od vas da postoji-

Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija svih Muslimana u svijetu, uspostavljena Deklaracijom Konferencije islamskih zemalja.

Oni su donijeli nelegalnu i nelegitimnu, lažnu, prevarantsku i asimilatorsku Deklaraciju o kolektivnom nacionalnom preimenovanju Muslimana Crne Gore u Bošnjake i pišu Leeksikon Bošnjaka/Muslimana, jer nemaju etnogenezu za pisanje Leksikona Bošnjaka.

Skrivaju se od vas nepobitna istorijska i svaka druga saznanja, dokumenta i zvanični statistički i drugi podaci da autohtoni Muslimani Crne Gore postoje više od 560 godina. Skrivaju od vas nepobitnu istinu da Muslimani izvan Bosne sa bosanskim Muslimanima, preimenovanim u Bošnjake, imaju zajedničku samo islamsku religiju i ništa drugo, izbjegavaju da govore o vjekovima stvaranoj i izuzetno značajnoj materijalnoj

i duhovnoj kulturnoj baštini Muslimana Crne Gor, koju proglašavaju bošnjačkom i dr.

Znači, sve što znate o sebi podmetnuto vam je, a sve ono što ne znate o sebi skrivali su i dalje skrivaju od vas da ne biste došli do pravih saznanja o sebi, svojoj porodici, plemenu, kulturi i naciji. Polazeći od toga da samo pametni i ljudi od znanja mogu na vrijeme uočiti da ste žrtve etničkih, istorijskih, vjerskih i nacionalnih zabluda, očekuje se da će u vašem biću doći do velikih lomova kada shvatite da ste izmanipulisani i unakaženi i kada se nađete oči u oči sa svojim zabludama, kada vas epska kultura, uglavnom pričalačka i guslarsko-stihoklepačka, prikuje za varijante prošlosti.

Uvjerite se do čega su vas doveli vaši lažni bošnjački učitelji dobro pogledajte i čujte u kakve su vas nacionalne prevare doveli, shvatite jednom da vas lažu, okrenite im leđa, jer ste prevareni, obmanuti, zavedeni, poniženi i unesrećeni ljudi, a trebali biste na razne načine polagat ispite iz kulturnog i nacionalnog identiteta. Učinite što treba da vas se potomstvo ne bi stidjelo.

Trebate znati i prihvatiti nepobitna etnološka i etnografska saznanja i istorijske činjenice da se za više vjekova postojanja autohtonih Muslimana Crne Gore na ovim prostorima, imajući u vidu sve što se zbilo i uobličilo u istorijskim evolutivnim procesima civilizacijski dovršilo, doseglo do toga da se nacionalna svijest muslimanskog naroda Crne Gore uobličila u posebnu nacionalnost, narod, te da vjersko i nacionalno odavno nijesu identični pojmovi.

Oni vam govore o svemu i svačemu, ali ne o stvarnom i osobenom kulturnom i nacionalnom identitetu autohtonih Muslimana Crne Gore. Prestanite da im vjerujete i sačuvajte ili se vratite svom osobenom kulturnom i nacionalnom identitetu i njime se ponosite, jer je izvoran, častan, čestit i adekvatan za Muslimane Crne Gore.

Tvrdnje da su Muslimani i Bošnjaci jedan narod imaju osnova samo u tome što se radi o islamskom narodu sa dva nacionalna identiteta. Do podjele jedinstvenog entiteta muslimanskog bića na Muslimane i Bošnjake došlo je na popisima stanovništva 2003. i 2011. godine. „Bilo kakvo negiranje ili omalovažavanje prethodnih činjenica ide na štetu i Muslimana i Bošnjaka“ - (Detaljnije u Saopštenju za javnost sa dogovora u Baru, 10.10.2007. godine, str.80 ove knjige). To nije presedan niti izuzetak, jer Islamski narod u svijetu je brojnan, drugi po broju pripadnika islamske vjeroispovijesti, sa velikim brojem nacija i naroda.

Isto tako, Crnogorci i Srbi su pravoslavni narodi, ali posebni narodi, nacije kao i brojni drugi narodi i nacije pravoslavne vjere u svijetu.

Današnji bošnjački učitelji u Crnoj Gori mrze ili ne vole svoj narod pod njegovim istorijskim muslimanskim imenom, a obožavaju ga pod nametnutim bošnjačkim imenom.

Razmislite, shvatite i prihvatite da ste pohitali i pogriješili kada ste se na popisima stanovništva 2003. i 2011. godine, pisali da ste po nacionalnosti ono što nikada nijeste bili, nijeste sada niti stvarno ikada možete biti, Bošnjaci.

Ispravite svoju grešku tako što ćete se na narednom popisu stanovništva vratiti svom stvarnom nacionalnom identitetu kome pripadate od rođenja, Muslimanima. Zapitajte sami sebe, zašto bi ste mijenjali svoj stvarni nacionalni identitet za bošnjački, kada za to nemate nikakvih razloga niti potrebu. Ponovo shvatite i prihvatite, crnogoirski Muslimani koji mislite da ste Bošnjaci,

Ako danas nećete da ste ono što po nacionalnosti stvarno jeste Muslimani, onda ćete sutra biti ono što nijeste, Bošnjaci.

Shvatite i prihvatite da znanja čovjeku nikada nije dosta.

Čovjek može biti svoj na svome samo ako posjeduje znanje i time sam sobom vlada.

Ako čovjek nema sopstveno znanje, onda je plijen onih koji ga posjeduju i time postaje sredstvo za manipulisanje i ponižavanje.

Kuransko učenje o znanju treba primjenjivati, a ono glasi:

„Znanje jednog čovjeka nije samo za njega, nego da drugima koristi“.

Isto tako, preporuka je:

„Uči od onog koji znanje daje“, a ne od neznalice, ostrašćenog valikonacionaliste i asimilatora.

Ja prihvatam pravo svakog čovjeka da samovoljno, savjesno i lično mijenja vjerski, jezički, kulturni i nacionalni identitet, pa i lično ime, ali sam protiv svakog vida negiranja i kolektivnog nametanja tuđeg nacionalnog identiteta, što je zabranjeno Ustavom i evropskim i svjetskim pravnim normama o ljudskim pravima i slobodama.

Ljubezna moja braćo crnogorski Muslimani kao i oni koji mislite da ste, a to nijeste nikada bili niti stvarno možete ikada biti Bošnjaci, razmislite, shvatite i prihvatite moja saznanja dobronamjerne, iskrene i argumentovane tvrdnje, kritike, preporuke, prijedloge i savjete.

Iskreno, dobronamjerno, argumentovano, naučno, istorijski, etnografski, vjerski, kulturno, društveno-politički i nacionalno utemeljeno sam obradio aktuelna pitanja, kazivanja, primjedbe i prijedloge, da je teško pronaći validne protivargumente za polemiku i osporavanje napisanog.

Ja sam čestit, moralan, karakteran, razuman, istinit, pošten, učen i human čovjek, nijesam dvoličan, prevrtljivac, karijerista, *ne znam da mrzim, ali znam da prezirem licjemerne, maliciozne i pakosne. Ljude dijelim samo na dobre i loše.*

Kada ovo kažem polazim od mudrosti Bjelinskog:

„Dobro je biti naučnik, pjesnik, vojnik, zakonodavac i slično, ali je zlo ne biti pri tom i „čovjek“.

Ne odobravam nepotrebno i neosnovano napuštanje onoga što je oličenje ličnosti, nacionalnog i kulturnog identiteta i prihvatanje tuđeg, što je svojstveno samo ljudima olakog karaktera, morala, prevrtljivcima i dvoličnima.

Knjiga se možete razumjeti i stvarno shvatiti i prihvatiti ako se svi njeni djelovi posamtraju kao jedinstvena međusobno uslovljena i povezana cjelina.

Krajnji cilj završnog dijela je da na naučnoj, etnološkoj, etnografskoj, istorijskoj i filozofskoj osnovi, dokumentima i zvaničnim statističkim i drugim podacima omogućim svim Muslimanima Crne Gore da saznaju da su autohtoni narod koji ima osobenu entogenezu, kulturni i nacionalni identitet i ime.

Zato je neophodno naučno i na drugim saznanjima zasnovano istinito saznanje:

Ko smo stvarno mi autohtoni Muslimani Crne Gore, da bi se time argumentovano suprostavili negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanju bošnjačkog.

Ako danas nećemo da smo ono što stvarno jesmo i zajedno, sutra ćemo biti ono što nijesmo i odvojeno.

Muslimanski intelektualci moraju shvatiti istorijski trenutak sadašnje egzistencijalne ugroženosti svog naroda i trasirati njegovu budućnost, jer su moralno odgovorni kao što su to odgovorni za svoj narod intelektualci drugih naroda.

U znak zahvalnosti Muslimanima Crne Gore na suprotstavljanju agresivnoj i prljavoj propagandi negiranja nacionalnog identiteta i nametanja im bošnjačkog, ponavljam zahtjev radi istrajavanja na njemu.

Ljubazna braćo moja, Muslimani Crne Gore, ostanimo ono što smo vjekovima bili;

budimo ono što jesmo:

- ✓ *Nacionalnost - Musliman*
- ✓ *Vjeroispovijest - islamska*

- ✓ *Maternji jezik - crnogorski*
- ✓ *Državljanstvo – crnogorsko*

Sve što je napisano u skladu je sa statutarnim ciljevima i zadacima Matice muslimanske Crne Gore, Samostalnog udruženja u oblasti kulture manjinskog muslimskog naroda i objavljenim saznanjima u izdanjima Matice.

Nadam se da su muslimanski intelektualci i svi Muslimani Crne Gore dostigli takav intelektualni nivo znanja koji im omogućava da u 21. vijeku shvate i prihvate moralnu obavezu očuvanja svog stvarnog kulturnog i nacionalnog identiteta i statusa i položaja ravnopravnih i jednakih građana svoje domovine i države Crne Gore.

Ljubezna braćo moja Muslimani Crne Gore nemojte prihvatati nikakve ucjene i prijetnje Bošnjačke stranke i drugih aktera ostvarivanja bosansskog velikobošnjačkog islamskog programa koje vas dovode u ponižavajući položaj, da se nakon više od 560. godina postojanja i egzistencije u demokratskoj, građanskoj i na vladavini prava zasnovanoj državi Crnoj Gori, u 21. vijeku, plašite da se kažete da ste Muslimani. To je porazno i tragično za razumne ljudske umove.

Svjestan sam nepobitne činjenice da je pisati o autohtonim Muslimanima Crne Gore od njihove etno-geneze, istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja, istorijskim iskušenjima, društvenom, političkom, vjerskom, kulturnom i nacionalnom statusu i položaju veoma složen, obiman, izazovan, aktuelan, odgovoran i osjetljiv posao i time se iglagati riziku od nedobronamjernih kritizera.

Zbog rečenog Knjigu završavam kazivanjima o pojmovnim značenima činjenice i istine, koje sam uvažavao u njenom pisanju, a to su:

„Činjenica je svetinja, komentar slobodan“.

„Istina je sveta i nedjeljiva, a ljudska misao se mora potvrđivati i dokazivati naučno i iskustveno“. (Kuransko

poimanje).

Knjigu nijesam pisao godinu dana.

Ona je pisana preko pedeset godina mog intenzivnog i kontinuiranog izučavanja, proučavanja i prezentiranja istorije, etnologije, etnografije, kulture, nacionalne osobenosti, društvenog, političkog, kulturnog i nacionalnog statusa i položaja autohtonih Muslimana Crne Gore i u noj je sadržano ono što sam napisao u četrnajest objavljenih knjiga i preko stotinu naučnih, stručnih i drugih radova objavljenih u zbornicima, časopisima i drugim publikacijama.

U knjizi je sadržano i devet knjiga iz ekonomije, finansija, društveno-političkih odnosa i ljudskih prava i sloboda u kojima je napisano i ono što ima djelimičan značaj za Muslimane Crne Gore.

Ljubezna braćo Muslimani Crne Gore koji mislite da ste ono što nijeste nikada bili niti stvarno možete biti, Bošnjaci i time sami ebe izdadoste i poniziste, bez ikakvog valjanog razloga, odričući se svog vjekovima postojećeg i priznatog nacionalnog identiteta Musliman i time sebe svrstaste u one koji sami sebe ukidoše, sami sebe poništiše, obesnažiše, zatriješe, satriješe i koji toliko ne vole to što jesu, da hoće ono što nijesu „nesretnjici“.

Molim vas da dobronamjerno shvatite i iskreno prihvatite ovo što je u knjizi napisano, jer ono je zasnovano na Kuranskom poimanju istine i nepobitniom pravnim činjenicama, zvaničnim podacima i dokumentima.

Prilozi

I

Društveno-političko angažovanje na zaštiti nacionalnog identiteta, statusa i položaja autohtonih Muslimana Crne Gore

Moje kontinuirano i intenzivno društveno-političko angažovanje je imalo za krajnji cilj reafirmaciju statusa, i nacionalnog imena, unapređenje i zaštitu od negiranja nacionalnog identiteta i nametanja asimilacije imena, autohtonih Muslimana Crne Gore. Ovim aktivnostima sam se počeo baviti od 1958. godine, kada sam kao predsjednik Opštinskog komiteta Narodne omladine Crne Gore u Rožaja, na sjednici Centralnog komiteta Narodne omladine Crne Gore, tražio da se reozvaniči nacionalni identitet, ime, status i položaj autohtonih Muslimana Crne Gore.

Na sjednici Opštinskog komiteta Saveza komunista Rožaja, 1967. godine, na kojoj je u ime Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore, prisustvovao Vojislav Srzentić, tražio sam da se u Crnoj Gori zauzme konačan politički stav i pravno normira nacionalni identitet, ime, status i položaj Muslimana Crne Gore, jer su se u popisu stanovništva 1961. godine, prvi put poslije Drugog svjetskog rata, mogli nacionalno isjasniti kao Musliman - etnička pripadnost. (*Prilog manuskripta br.1 na kraju knjige: "Koncept za diskusiju-O nacionalnom pitanju"*)

„Na zajedničkoj sjednici Opštinskog komiteta Saveza komunista Rožaja i Izvršnog odbora Opštinskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda, održanoj 1. avgusta 1968. godine, razmatrani su:

Društveno-ekonomski problemi i položaj Muslimana.

Uvodno izlaganje je podnio Avdul Kurpejović.

(Svojeručno napisani Podsjetnik Avdula Kurpejovića za diskusiju na zajedničkoj sjednici OK SK i IO Soc. saveza, održanoj 1. avgusta 1968. godine. Rokovnik 1967., pod April, Petak 7). (*Prilog manuskripta br.2 na kraju knjige: "Podsjetnik za diskusiju"*)

Kao poslanik Prosvjetno-kulturnog vijeća Skupštine Crne Gore 1965/69. godine, napisao sam i obrazložio amandaman na amandaman XVII Ustava Crne Gor, kojim sam predložio da u Ustavu Crne Gore piše da su u Socijalističkoj Republici Crnoj Gori u svemu jednaki i ravnopravni Crnogorci, Srbi, Muslimani, Albanci i Hrvati. Amandman su svojim potpisima podržali poslanici iz Rožaja: Smajo Hadžalijagić, Omer Kurpejović, Iso Dacić i Bajram Kalač.

Na VI Kongresu Saveza komunista Crne Gore, održanom 1974. godine, Ja i Alija Matović smo podnijeli amandmane na dvije rezolucije, uz potpise po deset delegata Cernogoraca, kojima smo tražili da se zauzme politički stav o reozvaničenju nacionalnog identiteta, statusa i imena autohtonih Muslimana Crne Gore. Oba amandmana su usvojena i postala sastavni dio rezolucija.

U Vjeću naroda Savezne skupštine Jugoslavije, 1969-1974. godine, kao poslanik, postavio sam poslaničko pitanje o tome po kom osnovu je vršeno iseljavanje Muslimana iz Jugoslavije, posebno Crne Goere, u Tursku, njihovom položaja i statusa kao iseljenika i sklapanje sporazuma sa Turskom o omogućavanju povratka u Crnu Goru, onima koji to žele. Nakon toga imao sam razvor u Ministarstvu inostranih poslova gdje sam dobio odgovor na dio postavljenog pitanja.

U Izvršnom vijeću Crne Gore, u dva uzastopna mandata (1974 -1982 godine), i Predsjedništvu Centralnog komiteta Saveza koimunista Crne Gore, 1986 - 1989. godine, angažovao

sam se na ostvarivanju ravnopravnog i jednakog statusa i položaja Muslimana Crne Gore sa drugim narodima.

U izvršnom vijeću je 1975. godine pripreman i utvrđen Prijedlog zakona o Crnogorskoj akademiji nauka i umjetnosti. Tada je ministar Ministarstva prosvjete bio prof. dr Božina Ivanović. U toku razmatranja teksta pripremljenog u Ministarstvu prosvjete, na sjednici Izvršnog vijeća sam predložio da se donese *Zakon o akademiji nauka i umjetnosti Crne Gore*, jer je Crna Gora višenacionalna država i u drugim višenacionalnim državama, Bosni Hercegovini i Pokrajini Kosovo, su doneseni zakono o akademijama Bosne i Hercegovine i Kosova. Na tvrdnje predlagača da je to akademija svih građana i nacionalnosti Crne Gore, rekao sam. *Nije isto imati svoju kuću i prilikom ulaska u nju otključavati vrata svojim ključem, nego kucati na vrata tuđe kuće i čekati da ti otvore.*

Ove riječi oko ulaska u svoju kuću ili kucati u vrata za ulazak u drugu je odjeknula u medijima, tako da je predsjednica Saveznog izvršnog vijeća Milka Planinc na jednoj sjednici Saveznog izvršnog vijeća kazala kako je jedan član Izvrnog vijeća Crne Gore kazao, i citirala je.

Da sam bio u pravu potvrdilo se i potvrđuje se sada, jer u CANU nema nijednog Muslimana člana Akademije.

Kao član užeg dijela Komisije za pripremanje Ustava Crne Gore 1974. godine, angažovao sam se da se Ustavom jemči nacionalni identitet Muslimana i time njihov ravnopravan i jednak društveno-politički i nacionalni status i položaj. U Ustavu Crne Gore 1974. godine Muslimani su imenovani kao jedan od naroda Socijalističke Republike Crne Gore i time je reozvaničen njihov nacionalni status.

U Vijeću Republika i pokrajina Savezne skupštine Jugoslavije od 1982. do 1986. godine, kada je već prestalo iseljavanje Muslimana iz Crne Gore u Tursku, ponmovo sam postavio pitanje saradnje sa njima preko nadležnih

organa sa saradnju sa iseljenicima, jer je izostala saradnja sa iseljenim Muslimanima u Turskoj.

Isto tako, postavljao sam pitanje Komisiji za saradnju sa iseljenicima Crne Gore o uspostavljanju saradnje sa velikim brojem iseljenih Muslimana u Tursku, lkoji su privrženi Crnoj Gori kao što su to Crnogorci iseljeni u drugim državama.

Uz društveno-političko angažovanje na ostvarivanju nacionalnog statusa i položaja Muslimanima Crne Gore, nakon raspada SFR Jugoslavije intenzivno i kontinuirano sam se angažovao i u aktivnostima *Civilnog društva i nevladinih organizacija*, jer sam ocijenio da se agresija bivše JNA i srpskih paravojnih snaga na Bosnu i Hercegovinu može egzistencijalno ugroziti Muslimane Crne Gore.

Nakon izvršene agresije JNA i početka rata ubitstvom mladića i djevojke u Sarajevu 06. aprila 1992. godine, inicirao sam, organizovao i osnovao *Demokratski forum za ljudska prava i međunacionalne odnose Crne Gore*, 15. aprila 1992. godine. *Izabran sam za predsjednika Foruma, koji je okupio preko 300 članova, Crnogoraca, Muslimana i Albanaca*. Osnovni cilj osnivanja Demokratskog foruma je bio angažovanje na predupređivanju egzistencijalne ugroženosti Muslimana Crne Gore.

Polazeći od činjenice da se istorijom, kulturom i nacionalnim identitetom, kao i statusom i položajem Muslimana Crne Gore nije niko bavio do tada, niti se bavi sada, inicirao sam i pripremio održavanje *Osnivačke skupštine Matice muslimanske Crne Gore*.

Osnivačka skupština je održana 06. oktobra 1996. godine u Podgorici. To je prva institucija autohtonih Muslimana Crna Gore od njihovog postanka (prije više od 560 godina) za nauku, istoriju, kulturu, etnologiju, etnografiju, etnogenezu, nacionalna pitanja društveno-politički status i položaj autohtonih Muslimana Crne Gore.

Da nije bilo smetnji prilikom izbora i imenovanja na odgovorne dužnosti i funkcije kao ni prilikom društveno-političkog angažovanja na ostvarivanju ravnopravnosti, jednakosti i uvažavanju nacionalnog i kulturnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, dokazuje i to što sam, od četrdeset godina radnog vijeka, samo na početku mjesec dana bio kancelarijski referent, a svo preostalo vrijeme radnog vijeka sam bio na odgovornim funkcijama i dužnostima u organima državne uprave u Rožajama. Obavljao sam funkcije vršioca dužnosti šefa novoosnovanog Biroa rada, šefa opšteg odsjeka i načelnika odjelenja za opšte poslove, direktora Narodnog univerziteta u Rožajama, sekretara Mjesnog narodnog odbora opštine Rožaje, predsjednika Opštinskog komiteta Narodne omladine Rožaja, predsjednika Opštinskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Rožaja, poslanika Prosvjetno-kulturnog vijeća Skupštine Crne Gore, poslanika u Vijeću naroda Savezne skupštine Jugoslavije, člana Izvršnog vijeća, u dva uzastopna mandata, poslanika Vijeća republika i pokrajina Savezne skupštine Jugoslavije, člana Predsjedništva Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore i direktora Republičkog fonda za brži razvoj manje razvijenih opština Crne Gore.

Prvi sam, a tada i jedini doktor nauka u rožajskoj opštini, prvi sam poslanik Musliman Savezne skupštine SFRJ iz Rožaja i sada sam prvi i jedini akademik iz rožajske opštine.

Zadovoljan sam postignutim rezultatima u svom životnom i radnom vijeku. Moje angažovanje zasnivalo se znanju i poštenom radu i moji potomci kao i rožajski kraj se mogu ponositi.

U vremenu vršenja ovih funkcija bio sam delegat na kongresima Narodne omladine Crne Gore, Socijalističkog saveza radnog naroda Crne Gore, Saveza komunista Crne Gore i učestvovao sam na brojnim naučnim skupovima u Crnoj Gori, Jugoslaviji i međunarodnim naučnim i drugim oblicima

naučnog i društveno-političkog angažovanja.

Jedan sam od učesnika televizijskog serijala *Nesalomljivi*, koji je emitovan na Atlas televiziji, 2016. godine. Učesnik sam televizijskog serijala *Svjedoci epohe socijalizma* emitovanog na Radio televiziji Crne Gore 2017. godine. Učešće u ovim televizijskim serijalima doživljavam kao priznanje mom ugledu i autoritetu u crnogroskoj kulturnoj, naučnoj i društvenoj javnosti.

Cijenjeni sadašnji veoma nepovoljan kulturni, nacionalni, društveni i politički položaj Muslimana koji su izloženi tihoj nacionalnoj asimilaciji, nacionalnoj diskriminaciji i negiranju kulturnog i nacionalnog identiteta i nametanju bošnjačkog ostvarivanjem bosanskog veliokobošnjačkog programa, a posebno agresivno antimuslimansko i ucjenjivačko djelovanje Bošnjačke stranke koja može tako da djeluje zbog povlašćenog položaja od koalicionog partnera Demokratske partije socijalista koja ima ignorantski odnos prema Muslimanima, ocijenio sam cjelishodnim da uputim inicijativu prof. dr Šerbu Rastoderu, predsjednik Udruženja i časopšisa Almanah, inače ideologu, strategu i organizatoru ostvarivanja bosanskog velikobošnjačkog programa u Crnoj Gori, sa razgovor i dogovor o uspostavljanju saradnje između Muslimana i Bošnjaka Crne Gore.

Profesor je prihvatio inicijativu i predložio Mi da napišem Nacrt deklaracije o saradnji Muslimana i Bošnjaka Crne Gore.

Ja sam napisao Radni koncept deklaracije o uspostavljanju međuinstitucionalne saradnje Muslimana i Bošnjaka na ostvarivanju kulturne i nacionalne ravnopravnosti i jednakosti.

Profesor nije prihvatio napisani Radni koncept deklaracije, jer je ocijenio da se radi o pravnom aktu i da je preopširna i napisao svoj tekst Deklaraciju o saradnji Bošnjaka i Muslimana koju zasniva na pet principa.

Na ovom tekstu je vršeno usaglašavanje i tekst usaglašen

za potpisivanje 10. januara 2018. godine.

Pošto do potpisivanja zakazanog za 10. jnuar 2018. godine nije došlo, a zakazano je za 17. januar 2018. godine, uslijedio je Email od Šerba kojim me obavještava u kojemu, pored ostalog, piše:

„Ali moram Vam reći da sam čvrsto odlučio da odustanem od svega“. Naveo je kratko razloge, koji za mene nijesu validni.

Ponovilo se, slično, onome iz Bara 2010. godine, kada je odustao od potpisano Saopštenja za javnost, o postignutom dogovoru između njega i mene.

Sve funkcije i dužnosti sam obavljao stručno, odgovorno, savjesno i blagovemeno, što mmi je bila jedina preporuka za kontinuirano i neprekidnio biranje i postavljenje na odgovorne dužnosti i funkcije. Nijesam bio poltron, podanik, karijerista, egoista *nije me niko protežirao*, jer sam seljačko dijete iz nerazvijenog i zabitog kraja Rožaja, ali iz časne, poštene i moralne porodice i uglednog plemena Kurpejovića.

Da sam savjesno, odgovorno i stručno obavljao funkcije i dužnosti dokazuju i *brojna odlikovanja, nagrade i pohvale*. Prvi sam dobitnik Nagrade oslobođenja Rožaja, “30. septembar“, pa sve do Oredena rada sa zlatnim vijencem. (Detaljnije: Životopis, Životmni i radni vijek, Dr Avdula Kurpejovića. Izdanje: Matice muslimanske Crne Gore, 2014. godine).

Čini mi izuzetno zadovoljstvo što sam na Skupštini Dukljanske akademije nauka i umjetnosti, 2016. godine, jednoglasno, sa još petoricom, *izabran za redovnog člana* i time stekao prestižnu titulu *akademika*, koju doživljavam kao svojevrsno priznanje za svoj naučno-istraživački rad. Tako sam u obrazovanju i nauci veoma uspješno i na osnovu znanja i predanog rada stekao naučna zvanja *diplomiranog pravnika, magistra i doktora ekonomskih nauka i titulu akademika*.

Akademik dr. oec Avdul Kurpejović

II

Amandman

*poslanika Skupštine Crne Gore iz Rožaja,
na Amandman XIV, pod 1 Ustava Crne Gore,
kojim se predlaže da se u Odjeljku I, Osnovna načela, u
stavu 1, riječi "Narod Crne Gore" zamijeni riječima:
Crnogorski narod, Albanci i Muslimani*

*Amandman je inicirao, sa obrazloženjem napisao
i u Skupštini Crne Gore
obrazložio poslanik Avdul Kurpejović*

SKUPŠTINI SOCIJALISTIČKE REPUBLIKE CRNE GORE

- P r e d s j e d n i k u -

T i t o g r a d

Na osnovu čl. 25 i 250. Poslovnika Skupštine Socijalističke Republike Crne Gore na tekst Prijedloga amandmana na Ustav SR Crne Gore, podnosimo -

A M A N D M A N

NA AMANDMAN XIV POD 1. I PREDLAŽEMO DA NJEGOV TEKST GLASI:

1. U Odeljku I Osnovnih načela u stavu 1. riječi "Narod Crne Gore" zamenjuju se riječima - crnogorski narod, Albanci i Muslimani.

O b r a z l o ž e n j e

Ako se u osnovnim načelima Ustava Socijalističke Republike Crne Gore umjesto riječi "Narod Crne Gore" dodaje nova riječ "crnogorski narod" radi određenijeg isticanja nacionalne individualnosti, a Ustav SFRJ i usvojeni Ustavni amandmani ističu ravnopravnost naroda i narodnosti, onda je potrebno u osnovnim načelima istaći nacionalnu invalidnost i pripadnika albanske narodnosti. Znači, u osnovnim načelima Ustava treba upisati riječ "Albanci", jer ih ima u Crnoj Gori preko 35.000.- i time formalno-pravno obezbijediti ravnopravan tretman i puniju ravnopravnost i jednakost.

U cilju garantovanja pune ravnopravnosti, tretmana i jednakosti i uvažavanja nacionalnog individualiteta Muslimana u Crnoj Gori, potrebno je tražiti zakonodavno-pravne i organizacione oblike kojima će se to izraziti.

Smatramo da poslije usvajanja Rezolucije V kongresa Saveza komunista Crne Gore nema više dilema da su Muslimani u Crnoj Gori etnička grupa, a drug Tito kaže: "Priznajem etničke grupe, a ne nacionalne manjine", onda ne može biti dileme o tome da li je to ustavna materija ili nije.

...

Pored rečenog, polazimo i od toga, da između Muslimana koji žive u Crnoj Gori i Muslimana koji žive u Bosni i Hercegovini nema skoro nikakvih, a posebno ne bitnih razlika, što znači da ovo pitanje u Crnoj Gori treba regulisati kako je regulisano Ustavom B i H od 1963. godine, i time potvrditi stvarnost da su Muslimani u Crnoj Gori posebna etnička grupa, nastala i razvijena u specifičnim istorijskim uslovima, sa izrazitim etničkim osobinama, načinom života, mentalitetom, psihologijom, religijom itd.

Zatim, problem ravnopravnosti je živ politički problem koji se nikada ne rješava jednom za uvijek, ni kao pravni, a pogotovu ne kao politički problem. Upravo zbog toga on će uvijek tražiti zakonodavno-pravne i organizacione oblike kojima će trebati da se izražava. To znači da ~~mi~~ moramo prema njemu imati živ politički odnos i uvijek se boriti za tu punu ravnopravnost.

Posebno naglašavamo da se problem Muslimana u Crnoj Gori ne može smatrati kao beznačajno pitanje preko kojeg treba prelaziti kao preko nečega što reći ne postoji i time ostaviti prazan prostor za širenje etatišičko-birokratskih deformisanih tendencija.

Predloženo rješenje ima za cilj ravnopravan tretman u nacionalnom pogledu Muslimana sa ostalim narodima Crne Gore i kao takvo ne smeta radnom čovjeku, te nema mjesta kompromisima na račun razvoja demokratskih odnosa i ustavnog priznanja ravnopravnosti ovam dijelu stanovništva naše Republike koje čini jednu petinu.

Pravilno riješiti ovo pitanje znači osuditi i izdržati bitku protiv takvih pojava i učvrstiti bratstvo i jedinstvo naših naroda koje je osnova naše revolucije. Na taj osnovi u periodu razvoja demokratskih društvenih odnosa naš je zadatak da uvijek izučavamo i podstičemo dalje izgradjivanje političke i pravne jednakosti i ravnopravnosti naroda i narodnosti.

U okviru rešenog zadatka ističemo potrebu da se Ustavom Socijalističke Republike Crne Gore oznakoni nacionalna individualnost Muslimana koji žive u Crnoj Gori.

Amandman će podrobnije obrazložiti poslanik Kurpejović Avudul.

Molimo predlagača i poslanike da prihvate amandman i ti
me on postane sastani dio Prijedloga ustanog amandmana na Ustav
Socijalističke Republike Crne Gore.

16. I. 1969. godine.
R o ž a j e

AMANDMAN PODNOSE POSLANICI IZ ROŽAJA

1. Kurpejović	Avdul.
2. Dacić	Iso,
3. Hadžialijagić	Smajo,
4. Kurpejović	Omer,
5. Murić	Alija i
6. Kalaš	Bajram.

1/2

OBRAZLOŽENJE NA SJEDNICI
SKUPŠTINE

Drugovi poslanici,

Dozvolite mi da u ime podnosilaca amandamana dam još neka potpunija objašnjenja kao i argumentujem neke činjenice kako bi ste bili u stanju da sa više realnosti date podršku amandamanu.

Prilikom ulaganja ovog amandmana imali smo u vidu i to da se u ovom samoupravnom tijelu i sa ovog mjesta prvi put pokreće ovo pitanje, ali ne zato što ga ranije nije trebalo pokrenuti, nego zbog toga što nijesu do sada bili u tolikoj mjeri sazreli društveno-ekonomski i politički uslovi.

To znači da u pogledu osnovnog nastojanja SKJ nije ni do sada bilo dilema u sprovođenju politike nacionalne ravnopravnosti. Radi se o tome što za današnja gledanja ranije nijesu sazrele materijalne i političke mogućnosti, a da za većinu trajnijih rešenja društveni preduslovi nijesu, bez drugih promjena koje su se dogodile u našem društvu, ni mogli sazreti.

Zatim, da se u toku revolucije, prije i poslije rata KPJ i KP Crne Gore pravilno postavi^o prema njemu i nije bilo nikakvih dvoumljenja o tome da se uvaži nacionalni individualitet ovog dijela stanovništva, ali se išlo dosta sporo u formalno-pravnoj regulaciji, a ovo sve zbog onoga što je razobličeno i odbačeno na Brionskom plenumu. Znači, bez obzira na odustvo teoretske razrade ovog pitanja, smisao KP odnosno SKJ i Crne Gore za realnost, kako prije rata, tako u toku revolucije i poslije rata, orijentisao se da u svojoj političkoj praksi vodi računa o postojanju osobnosti Muslimana kao etničke grupe u Crnoj Gori.

Slobodan sam vas podsjetiti na sadržinu Rezolucije vanredne oblastne konferencije za Crnu Goru i Boku, održane u toku priprema za Treći kongres KPJ (Arhiv SK SKJ, arhiva kominterne br. reg. 90/II), gdje se između ostalog određuju kao važni zadaci, da se poboljša rad partije među Šiptarima i Muslimanima.

24

Onda na Rezoluciju V kongresa o narodnim zadacima Saveza komunista Crne Gore, gdje se konstatuje da su u dosadašnjem razvoju postignuti značajni rezultati u obezbjeđivanju ravnopravnosti i jačanju bratstva i jedinstva Crnogoraca i pripadnika naroda, narodnosti i etničkih grupa koji žive u Crnoj Gori.

U proglasu KPJ "Narodima Jugoslavije" povodom dva deset i četvrte godišnjice Velike oktobarske revolucije (7.11. 1941.) se pored posebnih ploglavlja posvećenih, srpskom, hrvatskom, slovenačkom, crnogorskom i makedonskom narodu, posebno ploglavlje posvećuje Muslimanima, sa naslovom "Braćo Muslimani Jugoslavije" (J.B. Tito Borba za oslobodjenje Jugoslavije 1941-1945 Egd. 1947. Kultura str. 137-138.)

Tito je u poznatom članku "Nacionalno pitanje u svijetlosti narodnoslobodilačke borbe" (Proleter decembra 1942.) u viševrsti istakao posebnost Muslimana. Iz ovoga se vidi da drug Tito naglašava povezanost NOB sa nacionalnim oslobodjenjem pa spominje borbu Srba, Hrvata, Slovenaca, Makedonaca, Arnauta i Muslimana za nacionalno oslobodjenje. Na taj način Tito ističe ETNIČKU POSEBNOST MUSLIMANA i njihovu ravnopravnost sa ostalim narodima i narodnostima.

Ako se rečeno poveže sa izjavom druga Tita u zdravičkom Italijanskom klubu kulture u Rijeci, objavljenu u "Novostima" od 11. I. 1969. "Priznajem ETNIČKE GRUPE, a ne nacionalne manjine", onda ne može biti više dvoumljenja da li je to ili nije ustavna materija. U prilogu toga da je ovo pitanje ustavna materija, pošli samo i od odgovarajućih odredaba Ustava SFRJ, i usvojenih Amandmana, kojima se jamči izražavanje narodnosti i garantuje to pravo i nacionalnim manjinama da su nacionalne manjine ustavna materija, a to znači i etničke grupe, a posebno je to materija republičkog ustava.

Kao što se vidi ili će se iz narodnog obrazloženja vidjeti mi nemamo pretenziju da ovo pitanje pokrećemo sa naučnog već prije svega sa društveno političkog aspekta.

U javnosti se do sada govorilo, a i sada kada se govori o tzv. "muslimanskom pitanju", govori se prije svega o Muslimanima Bosne i Hercegovine, o istorijsko-etničkim i religiozno-psihološkim specifičnostima u kojima je formiran taj narod, a ne govori se uopšte o Muslimanima u Jugoslaviji i time cjelini uopšte. Ovo pitanje pobudjuje kod ljudi interesovanja posebno poslije donošenja Ustava BiH 1963. godine gdje se Muslimani tretiraju kao narod.

Mi smatramo da nije za podcijenit pojavu, da jedan dio, ali ne neznatan, muslimanskog stanovništva svoju pripadnost veže za Tursku naciju i tamo se iseljava i to skoro masovno, jer se iz rožajске opštine do sada iseljilo preko 3.000.- stanovnika. Iako mi smatramo da je osnovni uzrok ekonomski, i tu ima i elementa političke nesigurnosti koji se javlja kako zbog određenih u prošlosti razmirica i posledica, kako i zbog osjećanja ljudi da pripadaju jednoj etničkoj grupi koja je kroz istoriju imala tešku sudbinu (ovo stanovništvo živi sa veoma niskim stepenom kulture, obrazovanja i vaspitanja, i na najnerazvijenim područjima Crne Gore) i oko čijeg pravog identiteta i danas ima dilema, bilo da se radi o nepoznavanju ili namjernom pogrešnom interpretiranju i djelovanju.

Zbog toga mi smatramo da ovakvi otvoreni razgovori mogu da budu samo doprinos za izgradnju odgovarajućih odnosa u skladu sa načelima ravnopravnosti koja garantuje naš Ustav i Program SKJ. Mi do sada to nijesmo činili, jer se smatralo da je ovo pitanje nepogodno za razgovore, posebno do Brionskog plenuma SKJ, govorilo se da njegovo pokretanje može da ima određene rđja ve posledice i slično.

Mi smo svjedoci činjenica kada se govori o Muslimanima u Crnoj Gori da se više tražio odgovor da li su crnogorci, nego što se ulazilo u rasvetljavanje istorijsko-ekonomskih i drugih okolnosti u kojima se javio taj narod sa svojim specifičnim etničkim obeležajima. Uz to se pozivamo na statističke podatke iz 1961 godine gdje se mali dio pisao kao Musliman, a ne uzimamo u obzir pod kakvim okolnostima se vršio popis, popisivači su govorili da

za Muslimane i Albance, pa su se pisali kao neopradijeleni, jugosloveni, odnosno kako su htjeli popisivači-crnogorci. Čuo sam da se na partijskim sastancima raspravljalo o nekim komunistima zašto su se pisali kao jugosloveni a ne crnogorci i slično. To najbolje ilustruje podatak da ima u Rožajskoj opštini preko 700.- pripadnika albanske narodnosti, a prema popisu i matičnim knjigama nema mo nijednog, svi su upisani kao crnogorci. Podaci iz navedenog popisa ne održavaju stvarno stanje o broju Muslimana u Crnoj Gori, jer ih ima vjerovatno preko 80.000.- odnosno skoro svaki peti stanovnik Crne Gore je Musliman.

Zadržavanje i konzerviranje sadašnjih odnosa se često pravda od strane pojedinaca i time, da pomisao o pokretanju diskusije o međusobnim odnosima Crnogoraca, Albanaca i Muslimana, kao i uopšte naroda Jugoslavije, negativno utiče na bratstvo i jedinstvo, što je neodrživo. Iz ovoga proizilazi da naše angažovanje mora biti potpuno i zato je neophodno da svijest naših građana ne bude opterećena neizvjesnostima i da ne bi smo odlaganjem komplikovali i sami sebe stavljali sutra pred veće probleme nego što su danas.

U razmatranju i rješavanju ovog pitanja treba polaziti od toga, da će ravnopravan tretman Muslimana sa ostalim narodima Crne Gore i jasna perspektiva njihovog slobodnog nacionalnog razvojitka imati pozitivan odraz na razvoj bratstva i jedinstva i izgradnju samoupravnog socijalizma u našoj zemlji.

Kao što sam rekao, da naša namjera nije da sa naučnog aspekta rasvjetljavamo ovo pitanje, već da sa društveno-političkog aspekta ukažemo na potrebu uvažavanja određenih specifičnosti i individualiteta ovog stanovništva. Pri tome imamo u vidu i to, da mi još dovoljno ne poznajemo naučno obradjenju istoriju naših naroda i narodnosti i da sadašnji stepen razvoja socijalističke demokratije traži izučavanje sadašnjih rješenja u odnosima među narodima, etničkim grupama i narodnostima, a ne konzerviranje zatečenih odnosa. Ovu konstataciju je praktično potvrdio i nedavni Seminar o međunacionalnim problemima održan u Beogradu, pri Visokoj školi političkih nauka. Znači, ukoliko jedna višenacionalna država ide na veći

...

stepen demokratičnosti utoliko će se više javljati potreba za snažnijom afirmacijom nacionalnih individualiteta, jer što se više i doslednije prizna nacionalna individualnost, utoliko će naša socijalistička zajednica biti čvršća, a to sve znači da put ka odumiranju nacije nije konzerviranje, već svestrano priznanje nacionalnih individualnosti.

Razvitak Socijalističke demokratije i samoupravljanja doprinijeće još jačem jedinstvu Crnogoraca, Albanaca i Muslimana, a time i daljoj afirmaciji Crne Gore kao samostalne ravnopravne zajednice u okviru SFRJ.

Stvaranje novih pravnih mogućnosti za dosledno ostvarivanje ravnopravnosti naroda Crne Gore, Crnogoraca, Albanaca i Muslimana je garancija daljeg učvršćenja bratstva i jedinstva, a to znači i za dalje razvijanje intenzivne idejne aktivnosti i političke brobe protiv šovinizma, i birokratsko-etatističkih snaga koje se u praksi nerado mire sa sprovođenjem politike pune ravnopravnosti i jednakosti.

Amandman i obrazloženje se temelji pored ostalog na Zaključcima Izvršnog odbora OK SSRN i Opštinskog komiteta SK Roža je, Rezoluciji V kongresa SK Crne Gore! Zaključcima IO OKSR Plav, kao i težnjama tog dijela stanovništva i u skladu je sa Programom SKJ i Ustavom SFRJ gdje se garantuje puna ravnopravnost i jednakost naroda, narodnosti, nacionalnih manjina, odnosno etničkih grupa.

Mi slimo da nas Titove riječi: "Svako, pa i najmanje diskriminiranje jedne etničke grupe bilo bi na štetu čitave naše socijalističke zajednice, na štetu Socijalističke Jugoslavije" obavezuju da ovo pitanje obuhvatnije sagledamo i Ustavom pravno regulišemo. Ovakav zaključak se povezuje sa daljnim Titovim riječima da je za dali razvitak socijalističkih samoupravnih odnosa u našoj zemlji od ogromnog značaja kako će se osjećati ne samo Hrvati, Slovenci, Srbi, Makednci i Crnogorci, već također, kako će se osjećati etničke grupe.

Vjerujem da ovo samoupravno tijelo ima dovoljno snage da bez ma kakvog dvoumljenja sagleda potrebu prihvatanja amandmana, jer se time garantuje jednak tretman radnim ljudima Crne Gore

6
i ostvaruje jedan od osnovnih elemenata našeg samoupravnog sistema
princip ravnopravnosti naroda, narodnosti i etničkih grupa.

H v a l a .

Titograd, 21. I. 1969. god.

Poslanik,
Kurpejović Avdul

Avdul Kurpejović

III

Naučno-istraživački rad na izučavanju, proučavanju i prezentaciji enogeneze, etnologije, etnografije, istorije, kulture i nacionalne osobenosti autohtonih Muslimana Crne Gore

Intenzivno i kontinuirano sam radio i sada radim na istraživanju, proučavanju i prezentaciji enogeneze, etnogeneze etnografije, istorije, kulture i nacionalne osobenosti autohtonih Muslimana Crne Gore suprostavljanju tihoj prikrivenoj nacionalnoj asimilaciji, nacionalnoj diskriminaciji i velikobošnjačkoj nacionalnoj i kulturnoj asimilaciji.

Naučno-istraživačkim radom iz domena istorije, kulture, nauke i nacionalne osobenosti autohtonih Muslimana Crne Gore se bavim od 1967. godine, a kontinuirano i intenzivno od osnivanja Matice muslimanske Crne Gore, 06. oktobra 1996. godine.

Prve knjige o nacionalnom pitanju, egzistenciji i zaštiti od prelijevanja agresoskog rata nad Bosnom i Hercegovinom na Muslimane u Crnoj Gori, sam napisao kao predsjednik *Demokratskog foruma za ljudska prava i međunacionalne odnose, koji sam osnovao 15. aprila 1992. godine*, odmah nakon izvršene vojne agresije JNA i paraojnskih srpskih naga na Bosnu i Hercegovinu.

Napisao sam: *Ostvarivanje, zaštita, ugrožavanje i kršenje osnovnih 4)*, Izdavač: Demokratski front za ljudska prava i međunacionalne odnose Crne Gore, Podgorica, 1995. godine.

Nakon ove knjige, napisao sam i u izdanju Demokratskog foruma su objavljene još tri knjige, za 1995., 1996., 1997., i dvije knjige u 1998. godini.

Prva knjiga koju sam napisao u okviru naučno-istraživačkog rada i izdavaštva Matice muslimanske Crne Gore je *Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori (1998)*. Uz *Program nacionalne afirmacije* u izdanju Matice muslimanske Crne Gore autor sam još 11 knjiga i 177 naučnih i stručnih radova. Koator sam još 5 knjiga. (Naučno-istraživački rad dr Avdula Kurpejovića, izdanje: Matice muslimanske Crne Gore, 2015).

Prije *Programa nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori*, o Muslimanima Crne Gore je izašla samo jedna knjiga autora i izdavača iz Srbije, historičara dr Ejupa Mušovića, *Muslimani Crne Gore, 1997. godine*.

Mojoj odlučnosti da se bavim naučno-istraživačkim radom iz domena istorije, kulture i nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore, doprinosilo je i to što se time nijesu bavile, niti se sada bave, naučne, istorijske i kulturološke institucije i naučni radnici Crne Gore. Putokaz i vodilja mi je bila *mudra arapska izreka*: „*Znanje jednog čovjeka nije samo za njega, nego da drugima koristi*“ Pri tome sam imao u vidu i nepobitnu činjenicu da je fond znanja muslimanskih intelektualaca Crne Gore iz domena Muslimana oskudan i da se o autohtonim Muslimanima Crne Gore, koji postoje više od 560 godina, zna malo. Bolje reći skoro ništa se nije znalo prije osnivanja Matice muslimanske Crne Gore i njenog naučno-istraživačkog rada i izdavaštva.

U okviru naučno-istraživačkog rada i izdavaštva Matice muslimanske Crne Gore realizovano je 29 naučno-istraživačkih projekata i izdato 22 izdanja, knjiga iz domena Muslimana Crne Gore.

Argumentivano mogu reći da niko, kao Ja u Crnoj Gori nije ni približno dao niti daje doprinos istraživanju, proučavanju i prezentaciji tradicije, običaja, etnogeneze, etnologije, etnografije, istorije, kulture i nacionalne osobenosti

Muslimana. Niko kao Ja nije tako predano radio na ostvarivanju društveno-političkog statusa i položaja, a time i na zaštiti od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije i velikobošnjačke asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore. Više od 35 godina radnog i preko 60 godina životnog vijeka posvetio sam ostvarivanju zajedničkih interesa autohtonih Muslimana Crne Gore. Bio bih zadovoljan kada bi i neko drugi uradio i približno toliko, jer to bi bio doprinos ostvarivanju zajedničkih interesa Muslimana Crne Gore.

Zato s punim pravom mogu reći i argumentovano tvrditi da nijedan muslimanski intelektualac u Crnoj Gori nema moralno niti ma kakvo drugo pravo da se obraća svojim sunarodnicima kao što ga imam Ja. Time se ponosim i dičem, jer sam radio i sada radim častan, savjestan, moralan i patriotski posao.

Isto tako, nijedan muslimanski intelektualac niti ma ko drugi u Crnoj Gori nema pravo da prema meni ispoljava pakost i patološku mržnju koja je svojstvena psihopatama, a ne razumnim ljudima, zato što se argumentovano i naučno utemeljeno suprostavljam negiranju nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore i nametanju im političke i asimilatorske tvorevine, bošnjačkog.

Napisano o mom angažovanju i datom doprinosu *nema za cilj hvalisanje*, već iznošenje istine svim dobronamjernim, kao i pakosnim, kako se treba angažovati i doprinositi ostvarivanju zajedničkih interesa naroda kome pripadate.

Poručujem Muslimanima Crne Gore, a posebno intelektualcima da me slijede, a ne da slušaju i vjeruju mrziteljima, karijeristima i prevrtljivcima koji su izdali narod iz kojeg potiču i kome su pripadali sve do 2003. godine.

Autohtonim Muslimanima Crne Gore nijesu negirali niti sada negiraju nacionalni identitet bošnjaci, muslimanski intelektualci iz Bosne i Hercegovine, nego muslimanski intelektualci iz Crne Gore, koji pohिताše da prihvate bošnjaštvo

i nametnu ga sunarodnicima. Zato poručujem muslimanskim intelektualcima Crne Gore da pročitaju mudre misli *Ibn Suuda*:

„Ja se Muslimanima bojim samo od Muslimana“

Isto tako, brojni islamski naučni radnici i umni ljudi su ocijenili i stalno ukazivali na to da su „Najveći razlozi zaostalosti Muslimana neznanje. Manjkavo znanje je također jedan od najvećih razloga muslimanskog nazatka“.

Nakon kazivanja motiva, razloga, suštine i cilja, *Pismo sam podijelio* u više međusobno uslovljenih i povezanih djelova pretočenih u cjelinu, kako bih omogućio čitaocima detaljnije upoznavanje islamske civilizacije i kulture, Kuranskog učenja o islamu i naciji, etnogeneze, etnografije, etnologije, istorije, kulture i istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja, sadašnjeg statusa, položaja i ugroženosti nacionalnog identiteta autohtonih Muslimana Crne Gore.

IV

Zvanični statistički i drugi podaci o nacionalnom identitetu Muslimana Crne Gore

U popisima stanovništva u državama zapadnog Balkana -Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, Kraljevini Jugoslaviji, Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji i novonastalim i obnovljenim državama raspadom SFRJ Muslimani se iskazuju u nacionalnoj strukturi stanovništva, od 1910. godine, iako je u Kraljevini SHS ozvaničen prelazak muslimanske vjerske manjine u etno-nacionalni identitet 1920. godine, na osnovu Senžermenskog ugovora o miru 1919. godine.

Prvo ustanovljenje nacionalnog identiteta Musliman na Balkanu je izvršeno u Bosni i Hercegovini 1900. godine. Nakon dvogodišnje rasprave muslimansko-bošnjačkih predstavnika i umnih ljudi, dogovoreno je da svoj bošnjački narod preimenuju i nazovu Muslimanima, sa velikim početnim slovom „M“, da svoju vjeru nazovu pravim imenom, islamskom, a naziv jezika da ostane bosanski. Prije ovog opredjelenja svi građani Bosne i Hercegovine islamske vjeroispovijesti su se nacionalčno mogli iskazivati samo kao Srbi ili Hrvati.

Prvo državno ozvaničenje nacionalnog identiteta Muslimana imamo poslije završetka Prvog svjetskog rata 1918. godine u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca na osnovu Senžermenskog ugovora o miru iz 1919. godine i Deklaracije o zaštiti manjina iz 1920. godine.

Tada je izvršen prelaz balkanskih muslimanmskih manjina sa vjersskog na etno-nacionalni identitet.

Ustanovljenje nacionalnog identiteta je prihvaćeno na Kongresu ujedinjenja KPJ 1919. godine i uvažavan na početku

narodnooslobodilačkog rata u toku rata, kao i na II zasjedanju AVNOJ-a.

U svim rječnicima i pravopisima rpsko-hrvatskog jezika, Opštoj enciklopediji, leksikonima i zvaničnim statističkim podacima Muslimani kao nacionalnost se uvažavaju i svrstavaju sa drugim narodima i narodnostima..

Uz to, u etničkom i nacionalnom sastavu stanovništva u bivšoj SFRJ i njenim članicama, republikama i pokrajinama, dešavale su se značajne promjene u popisima stanovništva od 1948. do 1991. godine, kao i u novonastalim državama poslije 1991. godine.

Uvažavajući ustanovljenje Muslimana kao nacionalnog identiteta u Bosni i Hercegovini 1900. godine, na prostorima Balkana Muslimane imamo u popisima stanovništva počev od 1910. godine, s tim što je režim zabranio da se mogu tako izjašnjavati u popisu obavljenom 1921. godine, iako su tada potojale Muslimanske parlamenarne partije iz Bosne u Parlamentu Kraljevine Srba, Hrvata i Slovena, kasnije Kraljevine Jugoslavije.

Nakon završetka II svjetskog rata, u poslijeratnim popisima stanovništva Muslimani su se iskazivali kroz tri različite kategorije, kao što su:

- Muslimani neopredijeljeni 1948. godine
- Jugosloveni neopredijeljeni 1953. godine i
- Muslimani u smislu etničke pripadnosti.1961. godine..

U popisima stanovništva izvršenm u 1971, 1981, 1991. u Jugo- slaviji i svim republikama i pokrajinama nacionalno su se izjašnjavali i iskazivali kao Muslimani.

***Nacionalni identitet Muslimana u popisima stanovništva u
Kraljevini SHS, Kraljevini Jugoslaviji
i Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji .
(1910-1991)***

Godina popisa	Ukupan broj	%
1910. godine	612 hiljada ili	4,7%
1931. godine	353 hiljade ili	2,40%
1948. godine	809. hiljada ili	5,1%
1953. godine	nije postojala mogućnost nacionalnog izjašnjavanja.	
1961. godine	973. hiljade ili	5,2%
1971. godine	1.730 hiljada ili	8,42%
1981. godine	1.999. hiljada ili	5,12%
1991. godine	2.280. hiljada ili	8,9%

Prema podacima Prof. dr Mehmeda Begovića, pod naslovom „O izvorima Šerijatskog prava“, objavljenom u časopisu „Arhiv“, 1932. godine, Fus nota na strani 6. Muslimana u Kraljevini Jugoslaviji 1921. godine je bilo 1,345.291, a u 1931. godini, 1,558.279, prema popisima stanovništva.

Kao što se iz podataka vidi nacionalnog identiteta Bošnjak nije bilo ni u jednom popisu u pomenutih državama i republikama i pokrajinama zaključno sa 1991 god..

Izvor podataka:

- Publikacija Jugoslavija 1945-1964. SZS, Beograd, 1965.
- Ekonomika Jugoslavije, Informator, Zgb. 1970.
- Statistički godišnjaci Jugoslavije i Crne Gore.
- Nacionalni aspekti popisa stanovništva 1971. Dr Arif Purivatra.

-Muslimani nijesu Titov proizvod, Mehmedalija Bojić, "Naša Borba" 13-14.01.1996. godine

-Muslimani kao etničke i vjerske manjine u jugoistočnoj Evropi između dva svjetska rata, referat Dr Marka Doga, na Naučnom skupu časopis Nastava istorije, br. 5/97

Bošnjaci se prvi put javljaju u popisima stanovništva izvršenim 2002. godine u nekim novonastalim državama, nakon raspada bivše SFRJ, dok u Bosni i Hercegovini, po zvaničnim statističkim podacima iz popisa stanovništva 1991. godine postoje Muslimani, a ne Bošnjaci, jer novi popis je izvršen 2014. godine.

Muslimani u Crnoj Gori Po popisima stanovništva od 1948-2011. godine

Prve podatke o Muslimanima Crne Gore nalazimo u popisima koji su vršeni po vjerskoj pripadnosti, jer nacionalna identifikacija u Evropi počinje poslije 1893. godine.

Podaci o popisima stanovništva po vjerskoj pripadnosti, u kojima se iskazuju i pripadnici islamske vjere ili Muhamedanci, sa velikim početnim slovom „M“ u Crnoj Gori imamo 1441; 1465; 1468; i 1570. godine. Međutim, Dr Ejup Mušović, u svojoj knjizi Muslimani Crne Gore, ističe da podaci o Muslimanima Crne Gore, koji imaju karakter nacionalne osobenosti, postoje od 1878 godine, tj. poslije Berlinskog kongresa i stalno su se uvećavali sa uvećanjem teritorije Crne Gore.

-1948. godine Muslimani „Nacion. neopredijeljeni“
378 ili 0,1% ukupnog stanovništva;

-1953. godine Muslimani „Jugosl. neopredijeljeni“ 6.424
ili 1,5% ;

-1961. godine Muslimani, etnička pripadnost. 30.665
ili 6,5%;

-1971. godine Muslimani, nacionalnost 70.236 ili 13,3% ;
-1981. godine Muslimani, nacionalnost 78.080 ili 13,36%;
-1991. godine Muslimani, nacionalnost 89.614 ili 14,57%;
-2003. godine Muslimani, nacionalnost 24.625 ili 3,97%;
-2011. godine Muslimani, nacionalnost 20.537 ili 3,31% .

Do smanjena broja Muslimana u popisima stanovništva 2003.i 2011. godine je došlo uslijed veoma organizovane, manipulativne, prevarantske i prljave propagande negiranja nacionalnog identiteta koja je sprovedena u cilju ostvarivanja Velikobošnjačkog nacionalističkog i asimilatorskog programa.

U Crnoj Gori je kolektivno nametanje bošnjačke asimilacije izvršeno donošenjem nelegalne, nelegitimne i neregularne asimilatorske Deklaracije o, navodnom, vraćanju nacionalnog identiteta Bošnjak Muslimanima, po uzoru na nelegalnu i nelegitimnu asimilatorsku odluku tzv. Svebošnjačkog sabora održanog u Sarajevu 1993. godine, kojom su svi Muslimani Bosne i Hercegovine i drugih krajeva kolektivno preimenovani u Bošnjake. Svebošnjački sabor i Deklaracija Radnog stola u Crnoj Gori, su presedani nezabilježeni u istoriji na protorima Balkana niti Evrope, jer nacionalna identifikacija je lično, a ne kolektivno, ljudsko zjemčeno državnim ustavima i međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama.

Čudno je da na ovakvo, nelegalno i nelegitimno ugrožavanje i kršenje ljudskih prava i sloboda i javno manifestovanje nacionalne asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore nije reagovao ni jedan državni organ Crne Gore, Tužilaštvo po

službenoj dužnosti i drugi organi.

Jedino je Matica muslimanska, u vrlo ograničenim medijskim i drugim uslovima i mogućnostima, na naučnim i istinitim istorijskim saznanjima i zvaničnim dokumentima razobličavala ciljeve i negativne posledice ostvarivanja Velikobošnjačkog asimilatorskog programa negiranja osobenog nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja im političke i asimilatorske tvorevine Bošnjak. Nepobitno je da Muslimani Crne Gore nijesu nikada bili Bošnjaci, nijesu doseljenici iz Bosne, tako da sa bosanskim Muslimanima, preimenovanim u Bošnjake, imaju istu religiju, islam, a sve drugo osobeno i različito.

Broj Muslimana u Crnoj Gori je drastično smanjen u popisu 2003. godine u odnosu na popis iz 1991. godine, sa 89.614 na 24.625.

Očekivanja da će se broj Muslimana na popisu stanovništva 2011. godine povećati nijesu se obistinila, već se njihov broj smanjen za oko pethiljada, tako da su svedeni na 20.537 ili 3,31% što je tragično i upozotavajuće za sudbinu ovog naroda u Crnoj Gori.

Razlozi smanjenja broja Muslimana su brojni, počev od veoma organizovane propagande koju je vodila Bošnjačka stranka u saradnji sa Islamskom vjerskom zajednicom. Znači, došlo je do sjedinjenog vjerskog i političkog djelovanja. U tome su im pomagali lutajući emisari iz Novog Pazara i Sarajeva, tako da su uoči popisa, 31. marta 2011. godine reis Islamske zjednice BiH Cerić i muftija Zukorlić iz Novog Pazara štampali i distribuciju letak po kućama, na ulici, po kafanama, džamijama i na svakom mjestu kojim se pozivaju Muslimane da se nacionalno izjašnjavaju kao Bošnjaci a maternji jezik bosanski.

Ovakvom, nezakonitom djelovanju na opredjelenje građana u popisu stanovništva su se suprostavili organi

upravljanja Matice muslimanske pred popis 2003. godine štampanjem i distribucijom APELA Muslimanima Crne Gore na očuvanju svog nacionalnog identiteta Musliman.

Prije popisa stanovništva 2011. godine, . Upravni odbor Matice u proširenom sastavu, početkom Februara 2011-godine , usvojio je Plan aktivnosti organa Matice na pripremama za popis stanovništva u Crnoj Gori u 2011. godini, izvršio promociju i distribuciju prvog i drugog broja časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore i pripremio veoma kvalitetan i prigodan FLAJER koji je trebalo distribuirati što većem broju pripadnika muslimanskog naroda i građana. Flajer je distribuiran štampanim medijima i objavljen na SAJTU Matice. Izvršeno je zaduženje članova Upravnog odbora za rad na terenu i obezbijeđena minimalna sredstva .

U popisu stanovništva 2011. godine potpuno je izostalo angažovanje Savjeta muslimanskog naroda Crne Gore, začem snosi odgovornost njegov predsjednik.

Sadašnji nacionalni status i nepovoljan položaj Muslimana, koji su izloženi diskriminaciji, tihom asimilaciji i velikobošnjačkoj nametnutoj asimilaciji, Muslimanima prijeti opasnost svođenja na minoran broj, koji bi bio ravan etno-genocidu.

Tragedija je Muslimana Crne Gore što intelektualce iz njihovih redova karakteriše mentalitet podaništva, poltronstva, kariojerizma, pohlepa za novcem i time lični materijalni interes, a interes naroda kome pripadaju ne shvataju kao obavezu niti mu daju prioritet.

Bez aktivnog djelovanja Savjeta muslimanskog naroda na ostvarivanju zakonskih nadležnosti i statutarnih ciljeva i zadataka kao i bez političkog organizovanja Muslimana, sadašnji broj Muslimana će biti teško održati niti se se poboljšavati njihov status i položaj.

Da nije aktivnog djelovanja organa Matice muslimanske

a posebno realizacije naučnoistraživačkog programa i izdavaštva, Muslimani Crne Gore bi bili prepušteni sami sebi i našli bi se u položaju, ptice odsječenih krila.

Priradio i komentarisao:

Predsjednik

Dr Avdul Kurpejović, 2018. god.

Konsultovana i korišćena literatura.

1. *Kuran časni*, preveli: Hafiz Muhamed Pandža i Džemaludin Čaušević, Izdavač: Stvarnost Zagreb, 1969. godine;
2. *Tako je govorio Muhamed*, Resulallah, *Hadis, Priredio: Muhamed Mehmedović*, Izdavač, Islamska zajednica Bosne i Hercegovine, Istanbul, 1994. godine;
3. Muhamed Ibn Džemil Zejno, *Temelji islama*. Izdavač: Hum fond, Prizren, 2000. godine;
4. Salman Ruždi, *Satanski stihovi*, Izdavač: Prosvjeta, Beograd, 1991. godine.
5. *Povelja sultana Murata II*, 1442. godine; Safet Bandžović i Semiha Kačar, Sandžak, Historija i činjenice, Novi Pazar, 1994. godine;
6. Ferid Muhić, *O islamskom identitetu Evrope prilog samorazumijevanju evropske kulture*, Izdavač, Rožajski zbornik, br.18/2015;
7. Šta je islam, Časopis za Kulturu i islamske teme, NUR, br. 228-29/2001;
8. S. Ljubičić, *Naši Muslimani*, časopis Nova Evropa, Knjiga VII. broj: 15/1923. godine;
9. Jovan Jovanić, *Muslimani u crnogorskoj državi*, *Feljton*, „Pobjeda“, 4-11 april 1980. godine;
10. Jovan Bojović, *O porijeklu Muslimana u Crnoj Gori*, časopis Mostovi, br. XXVI/1997. godine;
11. Akademik Muhamed Filipović, Identitet proizilazi iz države. *„Ja nikada nijesam izjednačavao Bošnjake i Muslimane. Moj pojam Bošnjak ne koincidira sa pojmom, Musliman. Za mene su Bošnjaci svi građani Bosne i Hercegovine bez obzira kojoj etničkoj grupi ili vjeri pripadali ako BiH smatraju svojom domovinom“*. „Monitor“, br.354, oI. avgust 1997. godine;

12. Prof. dr Vojislav P. Nikčević, *Crnogorci, Muslimani, Srbi i Hrvati i njihove religije u Crnoj Gori*, časopis Crnogorac, br. 4/1998.godine;
13. Dr Ejup Mušović, *Muslimani Crne Gore*, izdavač. Muzeji „Ras“, Novi Pazar, 1997. godine;
14. Akademik Petar Vlahović, *Narodi i etničke zajednice sveta, Osnovne odrednice ljudskih zajednica*, „Vuk Karadžić“, Beograd, 1984. godine;
15. Esad Čimić, *Osobenosti nacionalnog formiranja Muslimana*, časopis „Pregled“, br. 4/1974. godine;
16. Marko Dogo, *Prelaz balkasnkih muslimanskih manjina poslije Pevog svjetskog rata sa vjerskog na etno-nacionalni identitet*, časopis Nastava istorije, br. 5/1997. godine;
17. Ibrahim Alibegović, *Muslimani i njihovo negiranje*, „Borba“, 1992. godine;
18. *Opća enciklopedija, izdanje*. Jugoslovenski leksikografski zavod. Zagreb, 1979. godine.
19. Jevrem Brkić, *Komitske balade*, 1991. godine;
20. Dr oec Avdul Kurpejović, *Program nacionalne afirmacije Muslimana Crne Gore*, Izdanje: Matica muslimanska Crne Gore, Podgorica, 1998. godine;
21. Slaven Terzić, *Povelja o ustanovljenju muslimanske nacije u modernom smislu*, Organizaja konferencije islamskih zemalja (OKI), „Nastava istorije“, br.3/1997.godine;
22. Šerbo Rastoder, *Šest nepoznatih dokumenata o Muslimanima u Crnoj Gori od 1878-1912. godine*, časopis Almanah, br.5-6/1999;
23. Šerbo Rastoder, *Istorijsko, metodološki okvir izučavanja istorije Muslimana u Crnoj Gori, I i II dio*, časopis Almanah, br. 5-6/1999;
24. Organizacija konferencije muslimanskih zemalja, *Povelja o ustanovljenju muslimanske nacije u modernom smislu kao nacije Muslimana u cijelom svijetu*, 1979. godine;

25. Prof. dr Božidar Šekularac, *Muslimani Crne Gore*, Zbornik, Matica muslimanska Crne Gore, Podgorica, 2011. godine;
26. Akademik Danilo Radojević, *Crnogorski Muslimani su autohtono stanovništvo*, „Pobjeda“, 14. 09. 2002. godine;
27. Akademik Danilo Radojević, *Naziv Bošnjak za crnogorske Muslimane bez utemeljenja*, “Publika“, 27.10.2003. godine;
28. Dr oec Avdul Kurpejović, *Muslimani Crne Gore, Značajna istorijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji*, Izdanje: Matica muslimanska Crne Gore, Podgorica, 2008. godine;
29. Grupa autora, *Vjersko i kulturno u nacionalnom identitetu Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska Crne Gore, 2011;
30. Dr oec Avdul Kurpejović, *Kulturni i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska Crne Gore, 2016;
31. Salko Čoković i dr oec Avdul Kurpejović, *Ustavno-pravni status i položaj Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska, Crne Gore, 2013.godine;
32. Veseljko Koprivica, *Polemike: Gospodine akademiče avetinjo jedna*, Forum za ljudska prava, Podgorica,2006. godine;
33. Dr oec Avdul Kurpejović, *Slovenski Muslimani zapadnog Balkana*, Matica muslimanska Crne Gor, 2006. godine;
34. Dr Zvezdan Folić, *Istorija Muslimana Crne Gore (1455-1918), knjiga prva*, Matica muslimanska Crne Gore, 2013. godine;
35. Dr Zvezdan Folić, Veseljko Koprivica i dr oec Avdul Kurpejović, *Istorija Muslimana Crne Gore,(1918-2007), knjiga druga*, Matica muslimanska Crne Gore, 2015. godine;
36. Dr oec Avdul Kurpejović, *Analiza nacionalne diskriminacije i asimilacije Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska Crne Gore, 2014. godine;
37. Dr oec Avdul Kurpejović, *Novopazarski sandžak je nepostojeća bivša turska tvorevina*, časopis OSVIT Glas

- Muslimana Crne Gore, 4/2012;
38. Dr oec Avdul Kurpejović, *Muslimani Crne Gore od Islamske deklaracije do bošnjačke asimilacije*, časopis OSVIT glas Muslimana Crne Gore, br. 5/2013. godine;
39. Dr oec Avdul Kurpejović, *Muslimani Crne Gore od islamske religije do muislmanske nacije u modernom smislu*, časopis OSVIT glas Muslimana Crne Gore, 6/2014.godine;
40. Dr Mustafa As-Siba i, *Postignuća islamske civilizacije*, Centaar za međunarodno razumijevanje Horizonti, Podgoric, 2015. godine;
41. Dr oec Avdul Kurpejović, *Položaj Muslimana na crnogroskoj sceni*, časopis OSVIT glas Muslimana Crne Gore, 2015;
42. Akademik dr oec Avdul Kurpejović, *Muslimani Crne Gore, prošlost, sadašnjost i budućnost*, časopis OSVIT glas Muslimana Crne Gore, br. 8/ 2017;
43. Akademik dr oec Avdul Kurpejović, *Društveno-politički, kulturni i nacionalni položaj pripadnika manjinskog muslimanskog naroda poslije parlamentrnih izbora 2016. godine*, časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore, br. 9/2018;
44. Vladimir Đuro Degan, *Zaštita manjina na Balkanu putem međunarodnih ugovora*.“Pregled“, 10/1974.godine;
45. *Istorija Crne Gore od najstarijih vremena do 2003. godine*. Autori prof. dr. Živko Andrijašević i prof. dr Šerbo rastoder, Centar za iselenike Crne Gore, 2006. godine;
46. *Istoriski leksikon Crne Gore*. Autori prof. dr Živko Andrijašević i prof. dr Šerbo Rastoder, Centar za iselenike Crne Gore, 2006. godine;
47. *Bošnjaci/Muslimani Crne Gore između prpodlosti i sadašnjosti*. Prof. dr Šerbo Rastoder, Almanah, 2010. godine;
48. *Ko smo mi Bošnjaci*. Akademik Muhamed Filipović, Prosperitet d.d. Sarajevo, 2007. godine;
49. *Osvjedočeki sjedok*, Akademik Jevrem Brković, DANU, 2012.

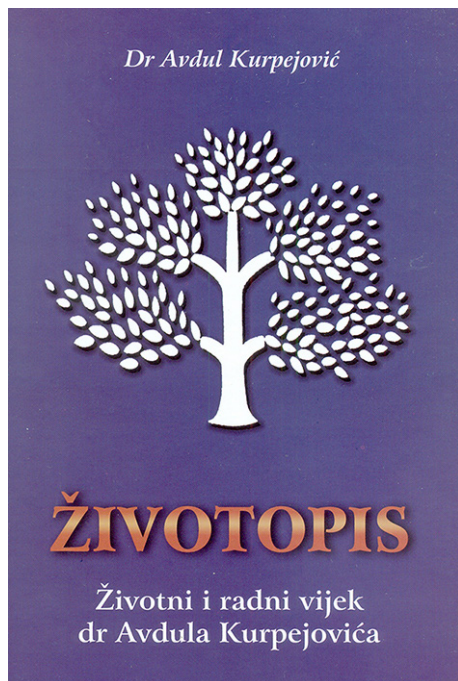

50. *Leksikon Bošnjaka/Muslimana*. Prof. dr Šerbo Rastoder i Sait Šabotić, Almanah, 2017. godine;
51. *Ustavi Crne Gore, 1974, 1992. i 2007. godine*;
52. *Zakon o manjinskim pravima i slobodama Crne Gore, 2006. godine*;
53. *Zakon o kulturi Crne Gore, 2008. godine*;
54. *Zakon o zabrtani diskriminacije Crne Gore, 2010. godine*;
55. *Izdanja Matice muslimanske Crne Gore od 1998. do 2015. godine*;
56. *Osvit glas Muslimana Crne Gore, brojevi od 1-8/ 2013-2018. god*;
57. *Evropska konvencija o zaštiti nacionalnih manjina, 1994. godine*;
58. *Osnovna dokumenta Ujedinjenih nacija*;
59. *Osnovna dokumenta Evropske unije*.

Uz ovu literaturu korišćeni su i konsultovani neki radovi objavljeni u drugim časopisima i publikacijama, dokumentima i zvaničnim statističkim i drugim podacima.

Sasatavni dio Knjige su prilozi kojima se obezbjeđuje cjelovit sadržaj njene sadržine i cljeva.

Profesionalna biografija autora

Životna, radna, naučno-istraživačka, društveno-politička biografija je napisana u:

1. *Životopisu, Životnom i radnom vijeku, u izdanju Matice muslimanske Crne Gore, 2014. godine i*
2. *Naučno-istraživačkom radu dr Avdula Kurpejovića, u izdanju Matice muslimanske Crne Gore, 2015. godine.*

Diplomirani sam pravnik, magistar i doktor ekonomskih nauka i akademik Dukljnske akademije nauka i umjetnosti Crne Gore. Rođen sam 07.12.1933. godine u selu Seošnici, opštini

rožajskoj, Crnoj Gori. Potičem iz srednje imućne seljačke porodice.

U osnovnoj četvororazrednjoj školi bio sam najbolji učenik. U Nižoj srednjoj školi u Rožajama sam, sa još dvojicom učenika, oslobođen polaganja završnog istita kao skroz odličan učenik. Prijemne ispite iz četiri predmeta za upis u Višu upravnu školu u Zagrebu položio sam sa skroz odličnim uspjehom.

Višu upravnu školu u dvogodišnjem trajanju u Zagrebu završio sam sa ocjenom pet iz svih predmeta, osim iz jednog sa ocjenom četiri. (U Zagrebu su ocjene na Univerziteu do pet.

Nastavio sam studije na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Sve ispite sam položio uspješno, ni iz jednog predmeta nijesam ponovo polagao ispit.

Nakon pauze od tri godine upisao sam Postdiplomske studije iz Monetarno-kreditnog sistema, 1969. godine.. Nakon odslušanih predavanja u dva semestra, u toku jedne godine, 1971., sam položio sve ispite, veoma uspješno. Položio sam ukupno 24 ispita iz predmeta koji su bili na ovom postdiplomskom studiju.

Magistriroao sam u rekordnom roku, 1972. godine, sa još sdvojicom od 26. postdiplomaca.

Doktorsku disertaciju sam odbranio veoma uspješno i stekao stepen naučnog zvana *Doktora ekonomskih nauka, 1978. godine.*

Još u toku studija, a posebno postdiplomskih, magistrature i doktorata iz ekonomskih nauka, počeo sam se baviti naučno-istraživačkim radom od 1960. godine.

Naučno-istraživačkim radom iz društvenih nauka, ekonomije, finansija, monetarno-kreditnih pitanja, socijalne politike, društvenih, političkih odnosa, ljudskih prava i sloboda se baviti i intenzivno i kontinuirano u toku studija na Višoj upravnoj školi u Zagrebu i na Pravnom fakultetu u Beogradu.

Iz ovih oblasti naučno-istraživačkog rada imam objav-

ljenih 12. knjiga i zaključno sa 2014. godinom 177 naučno-stručnih radova objavljenih u zbornicima, uglednim časopisima i drugim publikacijama.

Uz izdavanje knjiga i objavljivanje naučnih i stručnih radova učestvovao sam sa referatima, saopštenjima i drugim vidovima naučno-stručnog kazivanja na brojnim naučnim skupovima, simpozijumima, okruglim stolovima, debatama i drugim skupovima iz domena društvenih nauka.

Ja sam prvi u Crnoj Gori počeo, 1967. godine, intenzivno i kontinuirano počeo da se bavim reozvaničenjem nacionalnog identiteta i imena autohtonih Muslimana Crne Gore i izučavanjem njihove etnogeneze, istorije, etnologije, kulture i nacionalne osobenosti, istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja, nacionalnog statusa i položaja i očuvanja i zaštite negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog.

Bio sam inicijator, jedan od osnivača i prvi predsjednik *Demokratskog foruma za ljudska prava i međunacionalne odnose, osnovanog 15.aprila 1992. godine, odmah nakon vojne agresije na Bosnu i Hercegovinu.*

Inicijator sam, osnivač, prvi, dosadašnji i aktuelni predsjednik Matice muslimanske Crne Gore, osnivanje 06. oktobra 1996. godine u Podgorici. Rukovodilac sam naučno-istraživačkog rada i izdavaštva Matice muslimanske, rukovodilac i odgovorno lice realizacije svih naučno-istraživačkih projekata koji su realizovani finansijskom podrškom Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Zbog toga što je postojanje i djelovanje Matice muslimanske, a posebno njenog predsjednika smetalo aktima ostvarivanja bosanskog velikobošnjačkog programa kolektivnog preimenovanja autohtonih Muslimana Crne Gore u novonastale Bošnjake, nio sam izazvamn i prinuđen da argumentovano polemishem i suprostavljam se svim avetima koji su se nadvilji

na Muslimane Crne Gore, mativu Muslimansku i mene, njenog predsjednika. Svim takvim nasrtajima sam uspješno odolijevao, iako nijesam imao podršku elektronskih niti štampanih medija.

Ono što sam do sada uradio i doprinio i sada radim i doprinosim na izučavanju, proučavanju i prezentaciji istorije, etnologije, etnografije, kulture i nacionalne osobnosti autohtonih Muslimana Crne Gore, istorijskom evolutivnom procesu narodnosnog oformljenja i zaštiti od tihe nacionalne asimilacije, nacionalne diskriminacije i nne giranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog, prije mene nije niko drugi uradio, sada ne radi niti je izvjesno da će u dogledno vrijeme uraditi neki drugi naučni radnik pripadnik muslimanskog naroda Crne Gore, što ne može a da ne zabrinjava.

Objavljeno mi je jedanaest knjiga iz domena istorije, kluture, etnologije, nacionalne osobnosti, društvenog i političkog nacionalnog statusa i zaštite od tihe asimilacije, diskriminacije i asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore. Suautor sam pet izdanja, knjiga. Napisao sam devet predgovora knjiga u izdanju Matice. Autor sam šest dokumenata Skupštine i sedam dokumenata drugih organa upravljanja Matice.

Autor sam 110 objavljenih naučnih i stručnih radova u zbornicima i naučnim i drugim časopisima i publikacijama iz domena etnogeneze, etnologije, etnografije, istorije, kulture, nacionalne osobnosti, zaštite od tihe asimilacije, diskriminacije i nametanja bošnjačke asimilacije autohtonih Muslimana Crne Gore.

U svih dvet brojeva časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore, izašlih zaključno sa 2018. godinom, objavljeni su moji naučni i stručni radovi.

Učestvovao sam na značajnim naučnim, stručnim i drugim skupovima, simpozijumima, okruglim stolovima, međunarodnim konferencijama, seminarima, debatama, polemikama i drugim oblicima okupljanja radi razmatranja pojedinih

tematskih pitanja iz domena društvenih nauka i Muslimanima Crne Gore. Takvih skupova i drugih oblika okupljanja na kojima sam učestvovao sa referatima i saopštenjima je bilo, zaključno sa 2012. godinom, 26(dvadesetšest).

Uz naučno-istraživački rad i obavljanja rukovodećih funkcija u okviru redovnog radnog odnosa, uspješno sam se bavio i društveno-političkim radom. Bio sam odbornik Skupštine opštine Rožaje, dva mandata poslanik Skupštine Crne Gore, dva mandata, poslanik Savezne skupštine Jugoslavije, dva mandata član Izvršnog vijeća Crne Gore, član Centralnog komiteta Saveza komunista Crne Gore i Predsjedništva za ekonomska pitanja i direktor Republičkog fonda za podsticanje bržeg razvoja manje razvijenih opština Crne Gore. U opštini Rožaje bio sam politički angažovan počev od rukovodioca pionirske organizacije u Nižoj srednjoj školi u Rožajama, predsjednik Opštinskog komiteta naodne omladine Crne Gore i predsjednik Opštinskog odbora Socijalističkog saveza radnog naroda Crne Gore.

U organima državne uprave bio sam prvi šef Biroa rada, šef odsjeka, načelnik odjeljenja i sekretar u organima državne uprave. Bio sam direktor Narodnog univerziteta u Rožajama i osnivač i prvi direktor Škole učenika u privredi u Rožajama.

Kontinuirano i intenzivno bavljenje muslimanskim pitanjem nastavio sam **osnivanjem Matice muslimanske Crne Gore , 06. oktobra 1996. godine.**

*Zahvaljujući ličnom angažovanju i doprinosu u drugoj knjizi Istorije Muslimana Crne Gore, u izdanju Matice muslimanske Crne Gore, 2015. godine, Matica muslimanska Crne Gore je upisana **zlatnim slovima** kao najznačajnija nova stranica istorije osnivanja Matice muslimanske Crne Gore, jer njeni dosadašnji rezultati popstojanja i rada to potvrđuju. Isto tako, u Istoriji Muslimana Crne Gore **zlatnim slovima** je upisano i ime dr Avdula Kurpejovića predsjednika Matice muslimanske.*

Istraživanjem, proučavanjem i prezentacijom istorije, etnologije, kulture, kulturne baštine i identiteta, istorijskog evolutivnog procesa narodnosnog oformljenja Muslimana Crne Gore, društvenim, kulturnim i nacionalnim statusom i položajem kao i zaštitom od negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog u okviru naučno-istraživačkog rada i izdavaštva Matice muslimanske Crne Gore ostvareno je ono što niko u dosadašnjoj istoriji ovog naroda nije ostvario niti će u dogledno vrijeme uraditi.

Bio sam odgovorno lice i rukovodilac realizacije svih projekata čiju realizaciju je finansirao ili sufinansirao Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih naroda.

Pitanjima autohtonih Muslimana počeo sam se baviti od 1967. godine, kada je prvi u Crnoj Gori pokrenuo pitanje uvažavanja i ozvaničenja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore, jer su nakon završetka Drugog svjetskog rata prošli dani mjeseci i godine a da nadležni državni organi niti istorijske, naučne i kulturne institucije nijesu pokretali pitanje uvažavanja i ponovnog ozvaničenja osobenog nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore.

Tiha nacionalna asimilacija autohtonih Muslimana Crne Gore traje i danas, jer nastavno-obrazovnim i nastavno-naučnim programima ni do danas nijesu obuhvaćeni njihova istorija, kultura i nacionalna osobenost, iako je Ustav 1992. godine to jemčio to pravo pripadnicima nacionalnih manjina i etničkih grupa. Taj Ustav je važio 15. godina a Ministarstvo prosvjete nije realizovalo Ustavom zajamčeno pravo.

Ustavom Crne Gore iz 2007. godine, zajemčeno je pravo pripadnika manjinskih naroda da se nastavno-obrazovnim programima obuhvati i istorija, kultura i tradicija. Vladinom Strategijom manjinske politike iz 2008. godine, utvrđen je rok od 4-godine do kada Ministarstvo prosvjete i sporta treba da realizuje ovo pravo.

Matica muslimanska Crne Gore je ponudila Ministarstvu prosvjete prvu *Istoriju Muslimana Crne Gore, knjiga prva 1913. i knjiga druga 2015. godine, da se uvrste u literaturu iz istorije i da se iskoristi za obuhvatanje nastavno-naučnim programima lekcija, ali to nije prihvaćeno.*

Bio sam član Upravnom odboru Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, u ime Savjeta muslimanskog naroda, od 2008. do kraja 2013. godine.

Od osnivanja Matice muslimanske Crne Gore, 06.10.1996. godine, zaključno sa 2015. godinom, Matica je bila nosilac i realizator 32. naučno-istraživačkog projekta i izdavač 21. knjige iz domena istorije, etnologije, kulture, kulturne baštine, nacionalnog identiteta, ostvarivanja i zaštite kulturne i nacionalne ravnopravnosti i jednakosti, zaštite od diskriminacije, tihe asimilacije i posebno velikobošnjačkog negiranja nacionalnog identiteta Muslimana Crne Gore i nametanja im bošnjačkog. Bio sam rukovodilac i odgovorno lice za realizaciju svih projekata.

Fond za manjine, odnosno za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava finansirao je i sufinansirao realizaciju svih projekata Matice muslimanske od njegovog osnivanja, 2008. godine.

Matica muslimanska Crne Gore je osnivač časopisa za kulturu, nauku i društvena pitanja Muslimana Crne Gore, OSVIT glas Muslimana Crne Gore,

Fond je finansirao, zaključno sa 2018. godinom, izlaženje svih devet brojeva časopisa, koji izlazi jedanput godišnje.

Od ukupnog broja realizovanih projekata i štampanih knjiga, u izdanju Matice muslimanske, autor sam sljedećih:

1. *Programa nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori*, u izdanju Matice muslimanske, 1998. godine;
2. *Etnološke odlike muslimanskog naroda u Crnoj Gori*, u izdanju Matice muslimanske, 2002. godine;

3. *Slovenski Muslimani zapadnog Balkana*, u izdanju Matice muslimanske, 2006. godine;
4. *Vjerske, kulturne i etnološke odlike tradicionalnog braka i porodice muslimanskog naroda Crne Gore*, u izdanju Matice muslimanske, 2007. godine;
5. *Muslimani Crne Gore – Značajna istorijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji*, u izdanju Matice muslimanske, 2008. godine;
6. *Kulturni i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore*, u izdanju Matice muslimanske, 2011. godine;
7. *Petnaest godina Matice muslimanske Crne Gore (Brošura)* u izdanju Matice muslimanske, 2011. godine;
8. *Analiza nacionalne diskriminacije i asimilacije Muslimana Crne Gore*, u izdanju Matice muslimanske, 2014. godine;
9. *Rodoslov plemena Kurpejovići*, 1997. izdavač Centar za kulturu Rožaje;
10. *Životopis – životni i radni vijek*, u izdanju Matice 2014. godine;
11. *Naučno-istraživački rad dr Avdula Kurpejovića, 2015.* izavač Matica muslimanska Crne Gore.

Koautor sam izdanja Matice muslimanske:

1. *Kulturni identitet muslimanskog naroda Crne Gore (Zbornik)*;
2. *Kulturna baština muslimanskog naroda Crne Gore. (Zbornik)*;
3. *Vjersko i kulturno u nacionalnom identitetu Muslimana Crne Gore, (Zbornik)*;
4. *Ustavno-pravni i politički status i položaj Muslimana Crne Gore*;
5. *Zaštita i očuvanje kulturnog identiteta i baštine Muslimana Crne Gore, (Zbornik)*;

6. *Istorija Muslimana Crne Gore, knjiga druga, 2015.*
izdavač Matica muslimanska Crne Gore

Objavljeni su mi naučni radovi u svih devet do sada izašlih brojeva časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore.

Napisao sam Predgovor za devet knjiga u izdanju Matice muslimanske Crne Gore.

Autor sam šest Dokumenta Skupštine i sedam Dokumenta Upravnog odbora Matice muslimanske kojima se tretiraju pitanja kulture, nacionalne osobenosti, staztuisa i položaja i zaštite od tihe nacionalne asimilacije nacionalne diskriminacije i negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog.

Autor sam preko 110 objavljenih u Zbonicima, časopisima i drugim publikacijama iznaučnih i stručnih radova iz domena istorije, etnologije, etnograije, kulture, nacionalne osobenosti, društvenog, političkog i nacionalnog statusa, položaja i zaštite od tihe asimilacije, nacionalne diskriminacije i negiranja nacionalnog identiteta i nametanja bošnjačkog.

Dao sam značajan doprinos da Matica muslimanska Crne Gore preraste iz nevladinog udruženja u *Samostalno udruženje u oblasti kulture manjinskog muslimanskog naroda po članu 79 tački 6 Ustava Crne Gore, upisana u Centralni registar Privrednog suda Crne Gore pod Šifrom djelatnosti 73201, Istraživanje i razvoj u društvenim naukama i time je stekla status kulturne i naučne institucije.*

Akademik, dr. oec Avdul Kurpejović

Prilog manuskripta br. 1
"Koncept za diskusiju"

о. Наше измишљоту 1967.
PONEDELJEK
FEBRUAR 13 PONEDELJAK

Одговарајте на есеј Д. Мухамеда
Фрмићавића објављен у Работнику
"Животи" под насловом "Босанска дук
у књижевности - шта је то" Мухамед
Мухић у "Работнику" бр. 527 од 25.5.67
на 6 страна - пред овдашњом јавношћу.

"Народи у Босни, ојечају се као
Босанци, не престају бити Срби, Мушманци
Хрвати и - напротив, ојечају се и генетички
решују се као Хрвати, Срби и Муш-
манци не престају бити Босанци и
никоме се не одричу тога."
Одривајући то било који од тих
у ма који форми, на којима таврени
и у ма који облици, због тога
идејно и политички сукоба и прамају
и грму наше републике да се одлучи
у Црној Гори СРЈ и у Црној Гори СФРЈ.
Применом једног од ова три
налога била би самостојно као државна
школа је парадокс."

"Црна наша нација истајаје
идејно и правно развијају сејеква
једнакост и правноправност
налога у Б.Н.Ј. јер само тако

7. teden 44-321

oni mogu razvijati sve što mi
 je zajedničko i razvijati i
 uključiti sve što je posebno
 svakoj od njih - svoj zajednički
 bosanski i svoj posebni etnički
 identiteti? 32.

Zar nema razloga za ovaakva
 rezonovanja i sledaba u CB? 34
Treba znati.

Stičući se posebnih društveno-
 etnografskih i kulturnih na osnovno-
 predavačkom razini, u razgovoru
 i u praksi - u praksi - deo društva
 i nauku - nastala je posebna,
 međunarodna erudicija etnografske
 istraživanja koja se odvijaju u
 klasičnoj vjerskoj zajednici. Kako,
 otkriveni su i otkriveni etnografski
 faktori su klasični u erudiciji i u
 mevladavine radu erudicija svoj
 budućnost barokna. Uključuje se u
 isto u ideološki faktor koji
 uključuje i odavde je uključeno
 uključuje i odavde je uključeno
 uključuje se u odgovor.

међу науцима и народним
 издаштвима марксистичку
 науку међу колегу
 националног питања.

Ми морамо схватити
 значај културна нашег народа
 ју смо изводили у социјал-
 истичком процесу развоја
 међународних артова да
 можемо откривати брду закона
 и остатак процеса и тако
 израђивати ефикасан метод
 даље претња.

Наше су извешаји израво
 и извешаји оних буржоаске
 етохе - друштвеној развоја.

(Левит - Изравоа дела Читавица)

W

PETEK

17

PETAK

FEBRUAR

Позорни Н. седнице Др СР БХ
пог нагловои 1968.

"Поправда равноправности народа"
Мухамед Мухит-пореџ
оштанот наме: "Комунистот" 563/68

Соваранен Републике БХ
идворен је један и природни оквир
у који су иша три народа -
Срби, Хрвати и Муслимане -
и равноправне познице за сврху
економичну и развој како она
што ни је метарички и данас
заједничко што и свајих посетни
облике.

Та што и данас како је у
древу метарички што и економички
намени и национал, како повуча
вају да дрведу у сушну неправност
наравно приведе да повуча дрведу
један да су БХ срски, орбено
Хрвати срски покрајине, да су муслиман
у БХ срби ни Хрвати ни је
је БХ само муслимане.

Фатало сли како су на срски
ни баварни о аване национал

teden

vam su ga se u su slobodu 6
 pravo u su ovan uovitavu moza 7
 nianu na ynu: ga su krti y 8
 tom x gno srtke kaurge, ga su 9
 xrbau y tom x gno xrbau sve 10
 kaurge, ga su muslimanin ferax 11
 sog naroga tom x sa posebnim 12
 kaurge i grammatikon - istarigon 13
 kaurge i ojektivnima, omi 14
 i to ga su svi omi arduker 15
 kaurge i kaurge, ga moza ga 16
 mi ke kaurge, ga su se y Revo- 17
 lucion barim svuda i ga su 18
 kaurge i kaurge i kaurge i kaurge 19
 i kaurge i kaurge i kaurge i kaurge. 20

Svi preuzeti u zebau i
 su u raznim mislima ga muslim-
 kaurge tom x mi ke posebn narof
 i arduker i kaurge ga se omi
 kaurge kao krti, arduker
 kao xrbau i kaurge i kaurge i
 kaurge (kaurge i kaurge i kaurge
 i kaurge).

Za mi je govdo i kaurge i
 kaurge ga se muslimanin
 i kaurge i kaurge i kaurge i
 kaurge i kaurge i kaurge i kaurge

7. tebe 49-316

FEBRUAR

aljo

NEDELJA

19

NEDELJA

7. & Vane spremlja ga njegov mati
8. in je bil viden viden kerog - je sicer
9. nekaj videni in gubni gubni -
10. učitelj. Vpustil je in očetava in ga
11. kao v aklu videni videni videni
12. prava in ga se očetav gubni

13

Prilog manuskripta br.2.
"Podsjetnik"

APRIL

7
PETAK

6
7
8 Avgust Kurupčićević
9

10
11 Podsjetnik
12 za diskusiju na zadnjačkom
13 sjeđnici ON SR i NO kod sva
14 državnog 1. avgusta 1968. godine.
15

16
17
18
19
20 Drustveno-ekonomski
problemi i položaj Muslimana

14. teden 97-268
nedelja

u tri naroda koji nisu u bit. 6

Ma mislivovala se svige 7
Glavnina na to: 8

1. Otkud kao i to, za Muzimata
nifey duo epistol, xrvatski i mi
Zimotarski naroda 11

2. Kako je moguće da u tri
gim jednog naroda može postojati
mi Muzimata, koji svuda u
kijevu označava vjerske
malimere zemlje. 14 15 16

Ovakva tleđava dolaze 17
autuga, što se mislo svabita
ziti i auter. podlega na svigeti,
kako i naziv jedne zemlje 20
u gajini netarifedani jeziku,
može da označava jedan jedne
istovrke zapadni.

Medijini, ako se svige
shisofajine kameza videte se
da bito ravni montabi moju
bitu i tovar za ferimrime misla
naroda i da najobno svig, mi je vpr.
U svojim razlikama koje
je objavio mi "Razumio" i
koga izruo kame:

"Ne videti ništa u
Muzimata, ni svabiti

6 Њихову волонтирајућу, значи
7 масовну у производња и субјективна
8 индивидуална национално-државствена
9 односа, изврши равнојакну и
10 истовремено криширајте национа
11 лта обржава перода и изредимага".

12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

у реалним условима по сво-
јој друштвеној садржини
знали нешто друго. Како је
у још једном фундаменталном односу
по својој карактерној вред-
ности друштвене и правне садр-
жине немачкога верховног

и internacionalni karaktera in
 označava in vgrajevanje zasnove,
 uarnosti na internacionalni,
 Eriču mi kital. uobu,
 u urovisia ferimraia Raidi
 tamseiwiki agnoa in dvelaje
 eve vime in dvelaje sadimite
 naučnolake in ddelimite
 in ddelimite u uobu se in ddelimite
 karakter karat ddelimite.

Uraimie jezna sou. vime
 naučnolake ddelimite na vime
 in ddelimite ddelimite in
 in ddelimite se se vime ddelimite
 in ddelimite za in ddelimite
 naučnolake in ddelimite
 in ddelimite.

Bitimie erite-

Bit. erite in ddelimite
 erite in ddelimite in ddelimite
 in ddelimite in ddelimite, jezna
 in ddelimite, in ddelimite in ddelimite
 in ddelimite in ddelimite
 in ddelimite, in ddelimite

6 али не и рупно трговине и
7 трговинарствима.
8 У овом случају државна
9 фирма се сматрају профитне
10 фирме и наука, наукама
11 мањине и друге фирме су једини
12 а фирме државе су једини
13 профитне.

14
15 Да ли сматрамо
16 у фирме јединице тргову или
17 фирме и једна трговина како
18 са наукама, става и са др
19 материјом. америка, јер је
20 то којима садашње времен
Нема никакве потребе
да сматрамо у др и једини
фирме др, а у др да се не
пронађе никакав индивидуал
лимит

→ Како је у државних
фирма који су сада др
као др. који др и
др.

→ Како дан моје свако
у др др др др
да др др. др
др др др др
а др др др.

**IZDANJA MATICE MUSLIMANSKE CRNE GORE
(1998-2018.)**

(od 2015. godine Matica izdaje samo časopis “Osvit”, glas Muslimana Crne Gore, koji izlazi jedanput godišnje)

U 2018. godini Matica je izdala knjigu “Ko smo mi MUslimani Crne Gore”, autora, akademika dr. oec. Avdula Kurpejovića.

1. *Program nacionalne afirmacije Muslimana u Crnoj Gori* Autor: dr Avdul Kurpejović, izdanje 1998. godine;

2. *Kulturni identitet muslimanskog naoda u Crnoj Gori-Zbornik.*

Autori: Dr Avdul Kurpejović; Mr Smajo Šabotić; Prof. dr Vojislav P. Nikčević; Akad. slikar Ismet Hadžić; Prof. Ibiš Kujević; Prof. Delija Kurpejović; Dipl. prav. Mervad Nurković; Dr Maksut Dž. Hadžibrahimović; Prof. Jusuf Mustafić; Prof. Atlaj Suroj; Prof. dr Slobodan Jerkov i Uzeir Bećović.
Izdanje: 2001. godine;

3. *Etnološke odlike muslimanskog naroda u Crnoj Gori,* Autor: Dr Avdul Kurpejović, izdanje 2002. godine.

4. *Bibliografija muslimanskog naroda Crne Gore* Autor: Ljiljana Lipovina, izdanje: 2004. godine;

5. *Kulturna baština muslimanskog naroda Crne Gore-zbornik;* **Autori:** Uzeir Bećović; Dr Avdul Kurpejović; Dipl. prav., Jusuf Bibezić; književnik Sreten Vujović; Akademik Olga Perović; Prof. dr Slobodan Jerkov; Dipl. ing.Pajazit Hasić -Izdanje: 2006. godine.

6. *Slovenski Muslimani zapadnog Balkana*, Autor: Dr Avdul Kurpejović, izdanje 2006. godine;
7. *Vjerske, kulturne i etnološke odlike tradicionalnog braka i porodice muslimanskog naroda Crne Gore*, Autor: Dr Avdul Kurpejović- Izdanje:2007. godine;
8. *Muslimani Crne Gore; značajna istorijska saznanja, dokumenta, institucije i događaji*, Autor: Dr Avdul Kurpejović-Izdanje: 2008. godine;
9. *Matica muslimanska Crne Gore – Informativ*
Priredili: Dr Avdul Kurpejović
Osman Grgurević, izdanje: 2010. godine;
10. *Iseljavanje Muslimana Crne Gore u Tursku Knjiga I*, Autor: Dr Safet Bandžović, izdanje 2011. godine;
11. *Vjersko i kulturno u nacionalnom identitetu Muslimana Crne Gore*, Autori: Dr Božidar Šekularac; Prof. dr Novak Kilibarda; Prof. ferid Orahovac; Dr Avdul Kurpejović; književnik Sreten Vujović; Akad. slikar Ismet Hadžić. i Prof. dr Slobodan Jerkov. Izdanje: 2011. godine;
12. *Kulturni i nacionalni status i položaj Muslimana Crne Gore* , Autor: Dr Avdul Kurpejović, izdanje 2011. godine;
13. *Iseljavanje Muslimana Crne Gore u Tursku, knjiga II*, Autor: Dr Safet Bandžović, izdanje 2011. godine;
14. *Ustavno-pravni i politički status i položaj Muslčimana Crne Gore*, Autori: Salko Čoković i dr Avdul Kurpejopvić, izdanje: 2012. godine;
15. *Istorija Muslimana Crne Gore (1455-1918) Knjiga I*, Autor: Dr Zvezdan Folić, Izdanje, 2013. godine;
- 16.. *Zaštita i očuvanje kulturnog identiteta i baštineMuslimana Crne Gore, zbornik. Grupa autora. Izdavač Matica muslimanska, 2013. godine;. .*
17. *Analiza nacionalne diskriminacije i asimilacije*

Muslimana Crne Gore, Autor: Dr Avdul Kurpejović, izdanje 2014. godine;

18. *Životopis; životni i radni vijek Dr Avdula Kurpejovića*-Autor: Dr Avdul Kurpejović. Izdanje: 2014. godine;

19. *Naučno-istraživački rad dr Avdula Kurpejovića* .
Priredio: Dr Avdul Kurpejović, izdanje 2014. godine;

20. *Istorija Muslimana Crne Gore (1918-2007), Knjiga II*, Autori: Dr Zvezdan Filić, Veseljko Koprivica i dr Avdul kurpejović, izdanje 2015. godina;

21. *Analiza razvoja i očuvanja nacionalne posebnosti manjinskog muslimanskog naroda Crne Gore (član l Odluke o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava)*
Autor: prof. Semir jaljević, izdanje: 2015. godine.

IZDANJA ČASOPISA „ OSVIT“ GLAS MUSLIMANA CRNE GORE

1. Prvi broj časopisa Matice muslimanske *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska 2010 godine;

2. Drugi broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska, 2010. godine;

3. Treći broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska, 2011. godine

4. Četvrti broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska, 2012. godine;

5. Peti broj časopisa *OSVIT, glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska 2013. godine.

6. Šesti broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*, Matica muslimanska, 2014. godine;

7. Sedmi broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne*

Gore. Izdavač: Matica muslimanska Crne Gore, 2015. godine.

8. Osmi broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*. Izdavač: Matica muslimanska Crne Gore, 2017. godine.

9. Devesti broj časopisa *OSVIT glas Muslimana Crne Gore*. Izdavač. matica muslimanska Crne Gore, 2018. godine.

Za sva izdanja Matice muslimanske Crne Gore su angažovani urednici, recenzenti, lektori i korektori i institucija za priređivanje za štampu.

Naučno-istraživačkim radom i izdavaštvom Matice muslimanske dat je izuzetno značajan doprinos izučavanju, proučavanju, očuvanju, unapređenju, zaštiti i prezentaciji istorije, kulture, kulturne materijalne i duhovne baštine, etnologije, kulturnog i nacionalnog identiteta, statusa i položaja autohtonih Muslimana Crne Gore.

Finansijska sredstva za realizaciju istraživačkih projekata su obezbjeđivana učesćem na konkursima za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama, konkursima Ministarstva za kulturu, iz povremenih, simboličnih, jednokratnih pomoći Vlade i Ministarstva za zaštitu ljudskih i manjinskih prava, a od 2008. godine svi istraživački projekti su finansirani sredstvima Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Za jedan broj dosadašnjih izdanja Matice organizovane su promocije ili predstavljanja preko štampe, časopisa i elektronskih medija, javnog RTV servisa i nekih komercijalnih privatnih elektronskih medija

Na Javnom RTV servisu u emisiji *Mostovi* gledaocima je predstavljena *Istorija Muslimana Crne Gore*, knjiga prva i druga. Ova emisija je išla i na Satelitski program i data je repriza. Za emisiju *Mostovi* Javnog RTV servisa pripređena je 21. decembra 2015. na prvom i Satelitskom programu emitovana emisija o naučno-istraživačkom radu i izdavaštvu Matice i uopšte o njenom djelovanju, finansiranju i opštim uslovima rada.

Izdanja Matice su izlagana na sajmovima knjige u Sarajevu i Podgorici.

Izdanja Matice su uključena u međunarodnu razmjenu knjiga preko Nacionalne narodne biblioteke „Đ. Crnojević“ Cetinje

Izdanja se distribuiraju dijaspori posrestvom Centra za iselenike i sada Uprave za dijasporu Crne Gore i preko jednog broja povjerenika Matice u inostranstvu.

Distribucija izdanja u Srbiju i još nekim državama se vrši preko Preduzeća za distribuciju knjiga i časopisa VIDELO iz Beograda.

Mnoga izdanja Matice su tražena i koriste se u pripremanju magistarskih radova i doktorskih disertacija na inostranim univerzitetima kao i u proučavanju statusa i položaja pripadnika manjinskih naroda u Crnoj Gori.

Sva izdanja Matice se besplatno i dostavljaju se svim gradskim bibliotekama i bibliotekama osnovnih i srednjih škola u kojima ima više učenika muslimnske nacionalnosti, naučnih, istorijskih, kulturnih i drugih institucija, ministarstvima i drugim institucijama elektronskim i štampanim medijima i pojedincima. Izdanja Matice se mogu nabaviti u Gradskoj knjižari i knjižari Narodne knjige u Podgorici, a u Baru, Podgorici, Bijelom Polju, Nikšiću, Petnjici, i Rožajama kod Povjereništava Matice, a u Ulcinju preko Povjerenika.

U Naučno-istraživačkom radu realizacije projekata i izdavanju knjiga uključena su 34 autora muslimanske, crnogroske, srpske i albanske nacionalnosti.

U knjizi *Muslimani Crne Gore, Značajna istorijska saznanja, dokumenti i događaji, autora Dr Avdula Kurpejovića, u izanju Matice muslimnske, sakupljena su i objavljena saznanja i kazivanja o nacionalnom identitetu Muslimana 96 autora iz bivše SFRJ.*

U realizaciji dosadašnjih brojava časopisa OSVIT glas

Muslimana Crne Gore uključena su 37 autora muslimanske, crnogorske, srpske, novonastale bošnjačke i albanske nacionalnosti

Na Naučnom skupu: Očuvanje kulturnog identiteta i baštine Muslimana Crne Gore, održanom 2010. godine u Podgorici, podnesena su 17. referata koji su objavljeni u broju 2 časopisa OSVIT glas Muslimana Crne Gore. .

Dosadašnji rad Matice muslimanske, a posebno rezultati u naučnoistraživačkom radu, je doporinio da ona izraste u respektabilnu i stabilnu kulturnu i naučnoistraživačku i izdavačku instituciju koja se bavi naukom, historijom, etnologijom, kulturom, društvenim i nacionalnim pitanjima autohtonih Muslimana Crne Gore.

Ipopred ostvarenih rezultata i doprinosa obogaćivanju kulturnog fonda države i afirmaciji multikulturalnosti države, pri činjenici da se istorijske, etnološke, enografske, kulturne i druge institucije Crne Gore nijesu baile niti se sada bave ovim pitanjima autohtonih Muslimana Crne Gore koji postije više od 560 godina, ni nakon isteka 10. godina od donošenja Ustava, Matica muslimanska nije ostvarila članom 79 tačkom 6 Ustavom zajemčenog prava na materijalnu pomoć cržave, iako ispunjava sve uslove.

Priredio,
Akademik dr oec. Avdul Kurpejović

S a d r Ź a j

Predgovor.....	7
Crnogorska javna scena (Sažeti osvrt).....	13
Balkanska javna scena (Sažeti osvrt).....	14
Pravo na identitet kao osnovno, neotuđivo i isključivo individualno ljudsko pravo (Osvrt).....	17
<i>Kuransko učenje o islamskoj civilizaciji, kulturi i naciji</i>	
<i>a/</i> Kuransko učenje o islamskoj civilizaciji i kulturi (Osvrt).....	21
<i>b/</i> Kuransko učenje o naciji (Osvrt).....	26
Muslimanska nacija u modernom smislu kao nacija Muslimana čitavog svijeta (Osvrt).....	28
Ko smo mi Muslimani Crne Gore.....	31
<i>a/</i> Etnogeneza autohtonih Muslimana Crne Gore (Osvrt).....	33
<i>b/</i> DNK autohtonih Muslimana Crne Gore (Osvrt).....	36
Nacionalni identitet i ime anautohtonih Muslimana Crne Gore.....	39
Značajna istorijska, saznanja, dokumenta i događaji o nacionalnom identitetu Muslimana.....	51
Utemeljenje i osnovni ciljevi bosanskog velikobošnjačkog islamskog programa.....	57
Realizacija bosanskog, velikobošnjačkog islamskog programa u Crnoj Gori.....	69
Metode djelovanja na ostvarivanju bosanskog velikobošnjačkog islamskog projekta u Crnoj gori.....	77
Tiha, prikrivena nacionalna asimilacija autohtonih Muslimana Crne Gore.....	105
Nacionalna diskriminacija autohtonih Muslimana Crne Gore.....	107

Iniciram razgovor i dogovor sa prof. dr Šerbom Rastoderom o uspostavljanju saradnje Muslimana i Bošnjaka.....	111
Zašto sam inicirao razgovor i dogovor sa prof. dr Šerbom Rastoderom.....	117
Osvrt na istorijsku utemeljenost ignorantskog odnosa bosanskih Muslimana prema Muslimanima izvan Bosne i Hercegovine.....	119
Rezime.....	124
<i>Prilozi</i>	
I Društveno-političko angažovanje na zaštiti nacionalnog identiteta, statusa i položaja autohtonih Muslimana Crne Gore.....	149
II Amandman na ustav Crne Gore.....	159
III Naučno-istraživački rad na izučavanju, proučavanju i prezentaciji enogeneze, etnologije, etnografije, istorije, kulture i nacionalne osobenosti autohtonih Muslimana Crne Gore.....	168
IV Zvanični statistički i drugi podaci o nacionaalom identitetu Muslimana Crne Gore.....	172
Nacionalni identitet Muslimana u popisima stanovništva u Kraljevini SHS, Kraljevini Jugoslaviji i Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji . (1910-1991).....	174
Muslimani u Crnoj Gori Po popisima stanovništva od 1948-2011. godine.....	175
Konsultovana i korišćena literatura.....	181
Profesionalna biografija autora.....	187
<i>Prilog manuskripta br. 1</i>	
"Koncept za diskusiju".....	196
<i>Prilog manuskripta br.2.</i>	
"Podsjetnik".....	203
Izdanja Matice muslimanske (1998-2018.).....	209

CIP

